DE CONSECRATIONE EPISCOPI

AVCTORE STANISLAO SOCOLOVIO
ſacræ Theologiæ Doctore.

Opuſculum vere aureum, in quo ritus, vetuſtas, myſteria, vſus conſecrationis Epiſcopi, functio item & dignitas Epiſcopalis explicantur ex ſententijs & auctoritate Sanctorum Patrum.

Ad Reuerendiſsimum D. IOANNEM ANDREAM Caligarium Braſighellenſem, Epiſcopum Brittonorienſem, ſanctæ Sedis Apoſtolicæ apud Sereniſsimum STEPHANVM Polonorum Regem Nuncium.

Quo autem ordine quaue ratione ſingula tractentur propria pagella indicabit.

ROMAE, Apud Hæredes Nicolai Mutij MDCII.

Ioannis Martinelli expenſis. Superiorum Permiſſu.

HOSEE II.

Sponſabo te mihi in ſempiternum: & ſponſabo te mihi in iuſtitia, & iuditio, & in miſericordia, & in miſerationibus: & ſponſabo te mihi in fide, & ſcies quia ego Dominus.

Imprimatur.

Si placet R. P. Mgiſtro Sacri Palatij, B. Gyſippus Viceſger.

Imprimatur.

Fr. Angelus Baronius Venetus Magiſter, & Socius R. P. M. Sacri Palatij Ord. Præd.

PERILLVSTRI, ET REVER^mo^. D.

D. PAPIRIO PICEDIO VTRIVSQVE SIGNATVRAE S. D. PAPAE REFERENDARIO SERENISSIMI PARMÆ, AC Placentiæ Ducis à Consilijs.

Ioannes Martinellus addictissimus.

S. D. P.

IBRVM de Episcopi Consecratione ante viginti annos Cracouiæ impressum iterum excudẽdum Romæ curaui. Nam propter Episcopalis muneris vsum, multiplicemque eruditionem cum valde ab hominibus sacrarum litterarum studiosis expeteretur, atque in Italia eius essent exempla, vel fere nulla, vel quam rarissima mihi facile persuaserunt religiosissimi, & doctissimi viri, vt meis sumptibus aliquot eius libri exempla typis, præloque mandarem; ne tantarum rerum lectione fraudarentur ij, qui huiusmodi studio tenentur: tenentur autem, vt mihi exploratum est, quamplurimi. Qua in re oblatam mihi occasionem testandæ obseruantiæ in te meæ apud eos omnes quorum in manus libri huius exempla peruenient, alacri, libentique animo arripui; Neque verò illud spectaui, vt hoc pacto rationem referendæ gratiæ inirem; qui enim præpropere cupit soluere, is inuitus debet, atque adeo

debere non vult. Equidem tibi debeo quam qui maximè; nam ex quo Serenissimus Parmæ Dux Raynutius Farnesius (quæ est eius benignitas) propensam voluntatem in me suam tibi aperuit, Domum meam non vulgariter commendauit, singulari me beneuolentia es complexus nulloque loco mihi, meisque vnquam defuisti. Debeo igitur tibi, neque id ago, vt nomen dissoluam; sed disertis verbis, litterisque conscriptis esse me in ære tuo confitear, & quo ea res apud omnes sit testatior, meique in te cultus constet ratio, hunc librum tibi dedico; ommitto patriæ, ommitto familiæ tuæ dignitatem, quæ licet maxima sit, non te propter ipsam; sed te ipsum propter te colo, & obseruo, neque ego solum; sed mecum omnes boni admirantur, suscipiunt; & reuerentur pietatem, fidem, iustitiam, innocentiam, facilitatem, bonarum artium cognitionem, quarum virtutum commendatione ab ineunte ætate istis præsertim principibus viris gratissimus semper extitisti. Te Octauius Farnesius, & Alexander, te demum Raynutius Parmæ, & Placentiæ Duces Serenissimi in rebus, in belgico, in Hispania grauissimis Romæ præsertim adhibuerunt, te spectatæ fidei, & iuris prudentiæ virum inter Referendarios vtriusque signaturæ CLEMENS OCTAVUS *Pont. Max. adsciuit, te ad amplissimos insuper honores optimus quisque vocat; sed de te apud te plura ne dicam, multa prætereo; A te autem maiorem in modum peto vt officium hoc meum æqui, bonique facias, meque diligas tibique nouis beneficijs me, & meos deuincias. Vale.*

Romæ tertio Nonas Nouembris M D C I.

REVERENDISSIMO DOMINO,

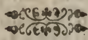
D. IOANNI ANDREAE CALIGARIO,

BRASIGHELLENSI, EPISCOPO BRITTONORIENSI,

Ad Sereniſſimum

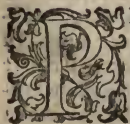
STEPHANVM POLONORVM REGEM, &c.

NVNCIO APOSTOLICO.

STANISLAVS SOCOLOVIVS

Pacem & Gaudium.

ROFICISCENTI mihi Vuarſouia, ac in hoc ocium, quod mihi benigniſſimus Deus per munificum Regem, benignè, ac liberaliter comparauit, poſt tot belli, Aulæ, longiſſimarum peregrinationum iactationes, me referenti, tuamq; dexteram exoſculari volenti; multa tu mecum de multis, vt ſoles, humaniſſimè locutus es: vltimum illud, quæ tua eſt ſumma pietas, ac decoris domus domini incredibilis zelus, me monuiſti, ne hoc meum qualecumque talentum, more ſerui nequam, ſub terra abſconderem, ſed potius illo, qualecumque eſſet, rem domino, ac patrifamilias meo quærerem. Recepi me omnia, quantum poſſem, factu-rum, quæ tum ſanctiſſimè monebas: ac dum alij aurum, argentum, pretioſum lapidem, æs, hyacinthum, purpuram, coccumq; bis tinctum, & biſſum, cedros item, & id genus aliud precioſæ materię, ad decus & ornamentum

tabernaculi Domini, veſtimentiq; Sacerdotalis, promptè & munificè conferunt; dixi me quoque, vel pilos caprarum, atq; pelles apportaturum. Cuius meę obedientiæ, ac datæ fidei principium dare volui ab illo ipſo ſermone, quem in auguſtiſſima illa primæ inaugurationis tuæ Panegyri, præſente Rege, Senatu, ac vniuerſis Comitijs, de ritu, myſterijs, vetuſtate, vſu Conſecrationis Epiſcopi, tota deniq; dignitate, auctoritate, ac functione Pontificali habui. quem tum quidẽ, pro ratione temporis, breuiter & quaſi in compendio explicaui: nunc autem multis ſententijs quaſi floribus quibuſdam, antiquiſſimorum & Sãctiſſimorum Patrum aſperſum, ac veluti conditum, ad eius primum parentem & auctorem (nam ego nutricis tantum & alumni partes ſuſtineo) ſignum & teſtimonium cum meæ incredibilis erga te obſeruantiæ, tùm rectè & honeſtè diſpẽſati ocij mitto. Tu ſi dignum iudicabis, alijs legendum trades: qui ſi non re & maturitate, nouitate certę argumenti ſe commendare poterit. Et contulerunt quidẽ alij ad hoc opuſculum exornandum verba, alij ſententias, alij argumẽta: tu vita illa tua præſtanti ac verè Pontificia, exemplum & formam eius ipſius Pontificis, quem Sancti Patres ſuis pulcherrimis depingũt coloribus, nobis repræſenta. Cuius quidem rei non initia & inchoationes quaſdam obſcuras, ſed perfecta, & conſummata quędam ſpecimina nobis edidiſti. Quis enim te, aut vitæ honeſtate & ſanctitate innocentior; aut deuotione, ac cultu diuino ardẽtior? quis in omnibus periculis ac diſcriminibus, pro Religione Chriſtiana ſubeundis audentior? quis in laboribus ſuſtinendis, in iſta tua affecta valetudine firmior? quis in deprehendendis technis, & inſidijs inimicorum

Dei

ei ſagacior ac circumſpectior? quis in omni retinẽda veteri diſciplina vigilantior?quis in cõmonendis Principibus prudentior,ſimul ac liberior ? quis in exornandis,ac commendãdis bonis,& Eccleſia Dei dignis viris, magis prolixus, magis munificus ? quis in admittendis & audiẽdis omnibus magis humanus & affabilis ? at qui hoc eſt noſtrarum,vel tuarum potius Nuptiarum argumentum,hæc ſententia : quo quidem nomine te omnes amamus,omnes ſuſpicimus, omnes tanquam hominem quemdam diuinum cœlitus,in hanc Prouinciam demiſſum admiramur. Certet igitur exemplum cum regula, facta cum dictis, Epiſcopus cum forma & ſpecie Epiſcopi. quod cum abundè ſine omni monitore tua ſponte facias, quid aliud reſtat ; niſi vt quàm diutiſſimè felix & incolumis,honori diuino, Eccleſiæ vtilitati, noſtrum omnium inſtructioni viuas ? SOCOLOVII autem tui, cum apud te ipſum, tum apud vtrumque Regem, cœleſtem inquam,& hunc noſtrum in terra ſanctè & piè verſantem STEPHANVM, alioſq; viros bonos,numquam obliuiſcaris. Vtinam nobis diutius noſtro ocio perfrui liceat. Vale Antiſtes optime & vigilantiſſime. Cracouiæ decimaſexta Aprilis, Anno Domini 1580.

QVÆDAM QVASI CAPITA EARVM rerum, quæ in hoc Epithalamio continentur.

Nuptiæ Episcopales, pag. 2
Summa libri, & diuisio. ibid.
Pars prima de sponso & sponsa. 3
Episcopi noĩa & officia ex ore Christi. 3
Alia ex Apostolo Paulo. 4
Alia ex Clemente Rom. 5
Alia ex Dionysio Areopagita. 6
Alia ex Ignatio. 7
Ex Basilio, & Greg. Nazian. 8
Ex Cyrillo Alexand. 9
Pars secunda de sponsore. 9
Christus est sponsor, & adest nuptijs Episcopalibus. 10
Episcopus consecrans est instrumentum Christi. 10
Pars Tertia de pronubis seu Paranymphis. 12
Episcopi Prouinciales Paranymphi, & testes. ibid.
Pars quarta De circumstantijs. 13
Tẽpus cõsecrationis dies Dominica. ibid.
Locus cõsecrationis Tẽplũ, et altare. ibi.
Sacrificiũ ad cõsecrationẽ adhibetur. 14
Pars Quinta De cæremonijs cõsec. 14
Ducitur Episcopus. ibidem.
Candido vestitu & presbyterali. 16
Postulatur. 20
Examinatur de Doctrina, fide, & obseruantia Canonum, &c. 20
Oratur super Episcopum. 23
Vestitur Episcopali habitu. 29
Sandalia quid significent. ibidem.
Tunicella, & Dalmatica quid. ibid.
Genuflectit ad altare. 31.
Manus imponuntur Episcopo. 32
Obsignatur signo Crucis. ibid.
Liber Euangeliorum imponitur super caput &c. 33
Benedicitur Episcopo. 35
Vngitur caput. 36
Vnguntur manus. 37
Vnguntur sancto Chrismate. 40
Oleum quid. balsamum quid. 41
Traditur Baculus Pastoralis. 46
Et Annulus. 47
Traditur liber Euangeliorum. 49
Offert Episcopus panẽ vinũ et faces. 53
Aßumitur in cõmunionẽ eucharistiæ. 53
Imponitur Mitra. 54
Dantur chirothecæ. 58
Collocatur in sede Episcopali. 60
Ducitur per Ecclesiam & benedicit. 63
Mutuæ salutationes fiunt. ibid.
Peroratio, in qua contra hæreticos de sacris cæremonijs agitur & catholicis electionibus Pontificum. 64

Errata sic corrige.

pagina 11. lin. 7. optum. lege optimum. p. 14. lin. 24. arabo. l. arrhabo. p. 17. lin. 17. dissimulent. l. dissimulant. p. 18 lin. 24 fie vita. l. fit vita. p. 19. lin. 21. præferentur. l præferantur. p. 20. lin. 13. te. l. &. p. 20 marg. examinat. l. examinatur. p. 24. lin. 11. prensamus. l. pensamus. p 33 lin. 1. faces. l fauces fele l. felle. p. 34. lin. 2. habens. l. habent. p. 38. lin. 27. vxori. l. vxoris. p. 40. lin. 6. cum spiritum l. eum spiritum. p. 41. lin. 13. & fit. l. & non fit. p. 42. lin. 2. Audiantur. l. Audiatur. ibid. marg habent. l. habeat. p 49. lin. 11. sequamur. l. sequimur. p. 50. lin. 9. conuiciantium. l. conuiciantur. p. 51. lin. 18. accepit. l. accipit. p. 52. lin. 10. desertis. l. deserto. p. 69. lin. 4 emet. leg. amet.

Alia facile prudens Lector corriget.

STANISLAI SOCOLOVII DE CONSECRATIONE EPISCOPI

Sermo.

NAVGVRATIONI atque consecrationi Diuini Hierarchæ intersumus, magniq; arcani Sacramenta oculis nostris subijci cernimus. Video autem vos loqui, quamuis taceatis, illudq; à me expectare, dum, quid tandem sibi velint hæc mysteria, quid hæ ipsæ tam prolixæ & multiplices Ceremoniæ, vobis explico. qua in re non ita quidem libenter & cupidè, quàm necessariò vobis morem gerendum esse duxi. Non libenter quidem: quod id à maioribus nostris Sanctissimis viris in eo mysteriorum genere palam & publicè factitatum non sit. Quod prohibitum etiam à multis, ne fiat: quòd hæc diuina Sacramenta arcano silentio sanctiùs & augustiùs coluntur; quòd denique res tanti momenti breuiter explicari non possit, volumineq; potiùs integro, quàm vno breui Sermone, opus habeat. Necessariò tamen, ne silentium locum calumniæ det; ne quod lucem fugit, Et tenebræ esse existimetur; ne ea quæ sacra sunt, dum non intelliguntur, prophana esse putentur: præsertim in ea eorum hominum multitudine; qui ea omnia, quæ ignorant, blasphemant; quæ autem naturaliter, vt bruta animalia, norunt, in his corrumpuntur. Nuptiæ igitur istæ sunt Sponsi & Sponsæ, Episcopi & Ecclesiæ, humanisq; diuina sanctè & piè à sacris Antistitibus demonstrantur; his quæ sub sensum cadunt, ea quæ ab omni sensu, & oculorũ intuitu sunt remota, materialibus ea quæ materia carent; externis illa quæ in-

onyf. Areo-g. de Eccles. rar. cap. 1. o ceremo-js sacris. *tus geruntur.* Corporeis enim imaginibus, *ait sacer Dionysius,* quàm diu corporeis compagibus inclusi sumus, nec omnino possumus mentem à consuetudine corporis auocare, sumus identidem ad memoriam cælestium rerum reuocandi. *Neque verò vulgares quædam aut prophanæ* Iuptiæ Episcopales. *hæ sunt nuptiæ, sed illæ, ex quibus omnis Hierarchici ordinis ratio, per quam vera Iesu Christi singulari ac suo quodam modo dignoscitur Sponsa, pendet: vnde omnis regiminis & gubernationis Ecclesiasticæ oritur propago, per quam illa ipsa continua & perpetua Spiritualis & Apostolicæ generationis deducitur successio, amplissimum & singulare Catholicæ veritatis argumentum, illiusq; se-* Isa. 59. *minis de quo Isaias dixit:* Spiritus meus qui in te est, & verba mea quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, à modò vsque in sempiternum. *Ex quibus item nuptijs omnia Sacramenta vim et initia sua sumunt, & sine quibus nihil sanctum, nihil ritè Deo dicatum esse potest. Hæc enim consecratio, omnium consecrationum fons est & initiũ; hoc ministerium, omnium ministeriorum principium & funda-* Dionys de Cælesti Hierar. cap 5. Episcopalis ordinis dignitas. *mentum.* Diuinus enim Pontificũ ordo, *vt ait S. Dionysius,* primus est eorũ ordinũ, qui Dei participes sunt; & idem vltimus. Primus quidẽ, quòd ex illo promanant reliqui omnes, & sua accipiunt omnia: Vltimus autem, quòd in eo desinit & perficitur omnis Ecclesiasticæ & Hierarchicæ rei ornatus. Vt enim vniuersa Hierarchia in Iesum Christum desinit, cuius ille caput est, sic vna quæquæ in suum Pontificem. Pontificalis enim ordinis virtus per omnes transit, ac funditur rerum Sacrarum partes; & cum omnibus ordinibus sacris, propriæ Hierarchię mysteria operatur. Nam etsi Sacerdotes & Presbyteri aliqua per se conficiunt, non tamen sine his quæ Episcopi [...]ima Libri. propria opera & consecratione fiunt. *Quarum nuptiarum,*

34

rum, quæ vis, quæ natura sit, quò meliùs explicari possit, singulas earum partes eo ordine, & modo, explicandas duxi. Inter quos scilicet contrahantur: quem Sponsorem habeant: quos auspices & exoratores: quæ earum circumstantiæ: quis modus, & ratio. Magnum & sublime, vt videtis, argumentum, sed & iucundum ac pernecessarium simul; magno igitur studio vestro, magna deuotione, opus habet: sed & ardentibus precibus, vt hic Spiritus Dei, qui eorum arcanorum inuentor & perfector fuit, idemipse interpres & enarrator esse velit.

QVi igitur sunt illi, inter quos hæ tantæ contrahuntur nuptiæ? quod tam præclarum & magnificum sibi mutuo sponden tium par? Sponsus est Episcopus, Sponsa Ecclesia. Et quidem de Ecclesia plurima alio loco, et tempore dicta sunt. De Episcopo, eiusq; munere, cuius est summa & prima in Ecclesia Dei dignitas & auctoritas, non committam vt ipse aliquid ex meo sensu apud vos proferam, sed quid ipse Christus Dominus, quid Paulus, quid vetustissimi & Apostolici viri sentiant; quem virum, cuiusq; honoris & dignitatis eum esse putent, paucis perstringam. Episcopum igitur, summus ipse Pontifex Christus Dominus, eum esse dicit; qui sit ille bonus pastor ouium; qui intret per ostium, quod ostiũ Christus est, et non aliunde. Cui ostiarius Spiritus sanctus aperiat: qui cognoscat oues suas, & cognoscant eum oues eius: nominatim vocet eas, & vocem eius audiant: dux earum sit, vadat ante eas, & oues eum sequantur, quia vocem eius ex frequenti doctrina, & verbi prædicatione cognoscunt: qui non modò mercedem fluxam & caducam non respiciat, non modò laboribus non defatigetur, non modò opibus et facultatibus suis non parcat, honoremq; suum non quærat, lupis non cedat, aut oues non deserat; non modò infamiam, paupertatem, exilium, carcerem non metuat; sed vitam etiam ipsam, atque animam (si ita opus sit) libenter & promptè

PARS I Libri.

Episcopalis dignitas.

Episc. nomina & offic ex ore Christi. Ioan. 10.

[M]att. 5. *pro omnibus suis ponat atque profundat: qui sit sal illud terræ, condiendo, & ab omni labe conseruando, omni Christiano populo com-*
[Io]an. 8. *paratum: qui sit lux mundi: lucerna super candelabrum posita,*
[M]atth. 5. *quæ omnia immunda purget, sterilia fœcundet, errantia illustret, mæsta exhilaret, latentia prodat, ac in lucem proferat: qui sit illa ciuitas inexpugnabilis in monte posita, vndequaque illustris,*
[M]atth. 6. *& quæ obscurari nullo modo possit: oculus vniuersi; quo sano & simplici, totum corpus sit lucidum; quo deprauato & lippiente,*
[M]atth. 16. *totum futurum sit tenebrosum: qui claues regni cælestis habeat; vt cui aperiat, apertum sit; cui claudat, perpetuò sit obseratum: qui potestate ligandi & soluendi sit præditus; vt quodcumq; ligauerit super terram, sit ligatum in cælis; & quodcumque soluerit*
[I]oan. 20. *in terris, sit solutum & in cælis: quorum detinuerit peccata, detenta sint; quorum dimiserit, dimissa sint: quem qui audit, Christum*
Luc. 10. *audit; quem qui spernit, Christum, &, qui misit eum, Deum patrem spernit, & conculcat: quem qui accipit, Christum accipit,*
Matth. 24. *& cum eo Patrem eius: Qui fidelis sit seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, vt det illi cibum tempore opportuno: qui sit operarius messis eius, vt fructum adferat,*
Luc. 10.
Ioan. 15. *& fructus eius maneat: qui de mundo non sit, sicut & Christus de*
Ioan. 17. *mundo non est: & claritatem habeat, quam dedit ei princeps Pontificum Christus Iesus: quem eumdem testem,* Et eritis mihi te-
Act. 1. stes, in Hierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, vsque
Ioan. 15. ad vltimum terræ. *amicum,* Iam non dicam vos seruos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius, sed amicos.
Matth. 28. *fratrem denique suum,* Nunciate fratribus meis, vt eant in Galilæam. *appellare solet.*

Heb. 5. *Hunc eumdem Paulus hominem dicit esse, ex hominibus assumptum, pro hominibus constitutum in his quæ sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis: qui condolere possit his, qui ignorant & errant; vt qui & ipse circumdatus est infirmita-*

Episcopi nomina, & officia ex Paulo.

te,

, & propterea debet exorare atque offerre, quemadmodum pro
pulo, ita etiam pro semetipso pro peccatis. Qui non sumat si- 1.Par.2.
eum honorem, sed vocetur tamquam Aaron. Nam & Chri-
us non semetipsum clarificauit vt Pontifex fieret, sed qui locu-
s est ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Et alio lo- Psal. 2.
: Tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchise- Psal.109.
ch. Qui sit minister & adiutor Dei, ac dispensator ministerio- 1.Cor.3.
um eius: sapientibus & insipientibus debitor: vt fructum de 1.Cor.4.
rofectu ouium consequatur: cui datum est ministerium reconci- Rom.1. 2.Cor.5.
ationis, & posuit Deus verbum reconciliationis in ore eius: qui
gatione fungatur pro Christo, tamquam Deo exhortante per os
us: qui Christi bonus odor sit Deo, in his qui salui fiunt, & in ijs 2.Cor.2.
ui pereunt: quem vult esse virum sine crimine, sobrium, ornatū, 1.Tim.3.
rudentem, hospitalem, doctorem, castum, sanctum, continentem, Tit.1.
mplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermo-
em; vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contra- 1.Tim.4.
icunt arguere: qui exemplo sit fidelibus, in verbo, in conuersa- Heb.13.
ione, in charitate, in fide, in castitate. Cui subesse oporteat, tam-
uam ipsi Domino.

De cuius officio & dignitate, inter cæteros Patres & viros il- Const. Apost. lib 2. cap. 3
os Apostolicos, (CLEMENS Petri successor cùm dissereret, Om- Ex S.Clemente.
is sacræ scientię eum custodem esse dixit, mediatorem
Dei & hominum, in eo quod ad eum facit ministerio; do-
torem pietatis, secundum Deum parentem nostrum,
qui per aquam & Spiritum regeneret nos in ius adop-
ionis filiorum Dei: Principem & Ducem populi Dei,
Regem atque Dinastam θεὸν ἐπίγειον, hoc est, post Deum,
errestrem Deum, cui à nobis primus debeatur honos;
le eo enim, & illi similibus, scriptum esse docet: Ego di- Psal.18.
i, Dij estis, & filij altissimi omnes vos. Et illud: Dijs non Exod.20.
naledices. Qui primum in omnibus locum teneat; di-

uini

uini honoris, quantũ homini fas eſt, particeps; vniuerſi cleri caput; totius autem populi, in his quæ ſunt ad Deum, princeps. *Pauli autem eorum arcanorum, quæ homini non eſt fas proloqui, vnicus & germaniſſimus interpres Dionyſius Areopagita, quem poſt Apoſtolos Theologorum principem docti appellare ſolent,* Epiſcopum *dicit eſſe* Virum diuinum, diuino numine afflatum, qui omni ſacra diſciplina ſit prӕditus, perficiens ea quæ perficiuntur, omnemq́ue Sacerdotalem doctrinam complexus: tradens item ſacra pro cuiusq; eorum dignitate, qui ſcienter & integrè prӕditi ſunt Sacerdotum perfectione atque virtute; & in quo omnis, quæ eum attingit Hierarchia, purè abſoluitur & cognoſcitur.

x S. Diony- . .Cor. 12. ionyſ. de Cæ[l]ſti Hierar. [ca]p. 1.

Cùm enim ex doctrina Apoſtolica tres functiones, operationes, atque perfectiones, vniuerſi Eccleſiaſtici ordinis ſtatuat, Incipientium καθάρσιν καὶ διάκρισιν: *quaſi dicas, purgantem, ac diſcernentem, & ſeparantem vim; quæ inſtituendis Cathecumenis, ac illis qui primò initiantur, comparata eſt. Deinde eorum, qui inſtituti ſunt ſacrum* φωτισμὸν, *hoc eſt, illuminantem virtutem; quæ illis, qui per Baptiſmum ad diuinum & cæleſte lumen adducuntur, inſeruit. Vltimam autem, & cæteras in ſe complexam, omnium nobiliſſimam ac perfectiſſimam diuinam* τελείωσιν: *ideſt, eorum qui illuminati ſunt, ac ad ſupremam perfectionem tendunt, per ſacra myſteria & cæleſtem doctrinam, perfectionem atque conſummationem. Et primam quidem illam functionẽ* τῶν λειτουργῶν: *hoc eſt, miniſtrantium eſſe dicit: ſecundam* τῶν ἱερέων, *ideſt, Sacerdotum ac Presbyterorum: tertiam, vtraſq; in ſe complexam, diuinorum Hierarcharum atque Pontificum. hocq; illud eſt, quòd in diuino Hierarcha, omnem, quæ eum attingit, Hierarchiam purè abſolui et perfici docet. Sacra enim lex eſt diuinæ Hierarchiæ, per prima & ſumma, ea quæ poſteriora ſunt, ad diuiniſſi-*

36

nissimum deduci lumen: quæ quidem lex diuina est in omnibus ipsius creaturis, tàm quæ aspectu sentiuntur, quàm quæ aspectum superant, præclarissimè instituta. Et inferiores quidem ordines, ad superiora transilire non possunt; diuiniores autem virtutes secundum suas proprias perfectiones, eas quæ inferiores sunt, in se complectuntur. Diuus verò Ignatius Ioannis Discipulus, eundem ita *definit:* Vt Episcopum esse dicit, qui omni principatui & potestati supereminet, & quoad homini licet, imitator Christi veri Dei; princeps Sacerdotum, imaginem Dei referens: Dei quidem propter Principatum, Christi vero propter Sacerdotiũ. Nec enim Rege quisquam præstantior, aut quisquam similis ei, in rebus creatis; nec Episcopo quicquam maius in Ecclesia, qui Deo consecratus est, pro totius mundi salute: quem qui honorat, à Deo honorabitur; qui ignominia afficit, à Deo punietur: sine quo nihil faciendum censet earum rerum, quæ ad Ecclesiam spectant; neque baptizandum, neque offerendum, neque Sacrificium immolandum, neque Oblationem celebrandam, neque coniugij vnitatem faciendam, vt coniugium sit secundum Deum, non secundum carnem. Qui vbi comparet, ibi omnis sit Christiani populi multitudo; quemadmodum vbi Christus, ibi omnis astat exercitus cœlestis; veluti Imperatori potestatis diuinæ, omnisq; intellectualis naturæ gubernatori dispensatorique; quem reuereri oportet vt Christum. Sic enim nobis præcipiunt diuini Apostoli. Cui qui non obtemperet, ille sine Deo est, pietatis expers, Christum spernens, eiusq; ordinationi resistens; sine quo nulla est Ecclesia, nulla Sanctorum congregatio: absque cuius auctoritate qui agit, foris est, inquinatam habet conscientiam, infideli deterior: qui enim Christi sunt, Episcopi

Ex S. Ignatio *in Epistola ad Smirnenses.*

scopi

ſcopi ſunt; qui verò ab illo declinãt,& cum impijs communionem amplectuntur, hi cum illis excindentur: nec enim Chriſti agricultura ſunt, ſed Diaboli ſemen. Sacerdotium enim eſt, omnium bonorum quæ in homine ſunt, ſupremus apex; qui aduerſus illud facit, non hominem ignominia afficit, ſed Deum & Chriſtum Ieſum primogenitum, qui natura ſolus eſt primus & ſummus Sacerdos. Laici enim Diaconis, Diaconi Presbyteris, Presyteri Epiſcopis, Epiſcopus Chriſto, vt ipſe Patri, ſubijcitur. *Quem eundem Epiſcopum, Nazianzenus, atque ſacer Baſilius, duo Catholicæ religionis clariſſima lumina, illis pulcherrimis & veriſſimis depingunt coloribus; dum eum* Angelum Dei, candelabrum in Eccleſia Chriſti, Sacerdotem incruenta Sacrificia offerentem, illuſtrem animarum cuſtodem, magni Dei figmentum in manibus ſuis portantem, Deum hominibus conciliantem, immortalis vitæ Doctorem, magnam vocem, tubam, ſermonum Regalium viuificantem virtutem, columnam & firmamentũ in domo Dei, ſcopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum & perſecutionum excipiat, frangat, & à populo Dei arceat: terrorem Hæreticorum, cuſtodem Patriarum Legum, omniſq; nouitatis hoſtem; ſecurim petram ſcindentem, linguam flumini irriganti ſimilem, cordis profunditatem, fulgur celeritatis, ſacri conſilij apicem, ſermonum myſticorum interpretem, ignem malæ & vitioſæ materiæ purgantem, ventilabrum quo à grauibus dogmatibus leuia diſcernuntur, gladium vitijs radices excindentem, percutientibus Adamantem, diſſidentibus omnia inungentem Magnatem, veteris vitæ & doctrinæ exemplum appellare ſolent; quem item omnes neceſſitatum ſuarum nominibus compellent. Vt

Virgi-

x ss. Baſilio, Greg. Nazianz.
Naziãzenus Apologetico primo. Et oratione de laudib. Athanaſij. In funere item parentis: In exhortatione ad Epiſcopos.
Baſilius in epiſt. 61.

Virgines pronubium laudent, Coniuges moderatorem, Monachi legiſlatorem, ſimplices itineris ducem, ſpeculationi deditì Theologum, hilares frenum, calamitoſi conſolatorem, caniciès baculum, iuuentus magiſtrum, pauperes ſuppeditatorem, diuites diſpenſatorem, viduę patronum, pupilli patrem, peregrini hoſpitem, fratres fratrum amatorem, ægrotantes medicum, ſani valetudinis cuſtodem; omnes denique eum, qui omnia omnibus factus eſt, vt omnes lucrifaciat. *Quem oues ſuæ ad illud tribunal, in quo & ſermo, & actio, & cogitatio cuiuſque noſtrum, iuſta Dei tritura expendetur, cùm ipſe Deus ad iudicandam terram ſurrexerit, vocaturæ ſunt; vt qui ita fidem ſeruarint, virtutemq; coluerint, vt ab illo imbuti ſunt.* Quòd ſi rectè exequuti ſumus, *inquit Cyrillus*, recipiemus mercedem, immo & laudem conſequemur: ſi verò aliter & peruersè, quæ nobis flammæ ad ſupplicia ſufficient? Audiemus enim illud: Terram meam perdidiſti, & populum meum occidiſti. Et laicorum quidem quiſque pro ſua vita rationem reddet; nos autem, quibus Sacerdotum munus incumbit, non pro nobis ipſis dumtaxat, ſed ſimul pro vniuerſis in Chriſtum credentibus, cauſam dicemus. *Tanti igitur, & tàm ſublimis ſponſi, hæ ſunt nuptiæ: nam plura in eam partem dicere, nec res ipſa, nec tempus patitur.*

1.Cor.9.

Cyrillus epiſtola 6. Ex S.Cyrillo

Iſa. 14.

SPonſor autem quis? non alius certè, quàm ipſe ſummus Sacerdos & Pontifex Chriſtus Dominus; quem Diuus Ignatius primogenitum, & ſolum natura τοῦ πατρὸς ἀρχιερέα *vocat; quem Dionnyſius* θεαρχικὸν καὶ πρῶτον ἱεροτελεστὴν, *hoc autem eſt, diuinum & primum conſecratorem appellare ſolet. Primus enim Pontifex, primus Hierarcha Eccleſiæ ſuæ, Chriſtus eſt Dominus. Hic ex vniuerſa illa diſcipulorum turba, quæ illum ſequebatur,*

PARS II Libri. Nuptiarũ Epiſcopaliũ Sponſor Chriſtus, & cõſecrator. *Cap.5. de Eccleſiaſt. Hierarchia.*

elegit duodecim; quos Apostolos nominauit; quos postea ad cœnam primò, deinde in cælos ascensurus, Pontifices & Sacerdotes illis verbis, illa cæremonia, creauit atque consecrauit: Sicut misit me viuens Pater, ita & ego mitto vos. Hoc cùm dixisset, insufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorũ retinueritis, retenta sunt. *Hic idem dicit Paulus:* Ascendens in altum, dedit dona hominibus. Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorũ, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi; donec occurramus omnes in vnitate fidei, & agnitione filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. *Huic primo & summo Consecratori, Petrus cum omni multitudine fratrum, præsentauit Iosephum, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Iustus, & Matthiam, cum illa præfatione:* Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius, & Apostolatus, de quo præuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum. *Non solùm autem hic Consecrator est, sed etiam ipse præsens huic negocio adest.* Si enim vbi fuerint duo vel tres, *inquit Ambrosius*, ibi se futurum promisit: quantò magis vbi est Ecclesia, vbi mysteria sua sunt, inuocatus precibus Sacerdotum, ibi dignabitur suam impartire præsentiam. Credamus igitur diuinitatis hic adesse præsentiam. Operationem credimus, præsentiam non credemus? vnde sequeretur operatio, nisi præcederet ante præsentia? *Huius autem Hierarchæ, quem summo loco consedisse videtis, manus nihil aliud sunt, quàm visibile instrumentum, externumq; signum & symbolum illius inuisibilis Sponsoris*

[Margin notes: ...n.20. / ...hes. 4. / ...ct. 1. / ...ristus adnuptijs Episcopalibus. / ...atth. 18. / ...ijs qui mysterijs initian cap. 3. / ...iscopus cõ...ras: est instrumentum ...risti.]

ſoris & conſecratoris Ieſu Chriſti. Ideoq; ſummum & principem, tamquam ſummi & principis Miniſter & Vicarius, in tota Eccleſia obtineat locum: Ideo omnes, ſiue Presbyteri, ſiue Epiſcopi, ſubmiſsè ante illum inclinant capita ſua. Ideo hic ipſe Conſecrator nihil omninò vel dicit, vel agit, non denique ſe loco mouet, niſi primùm ope & auxilio impetrato deſuper à Patre luminum; à quo Iac. 1.
omne datum optum, & omne donum perfectum promanat: ideo nihil ex ſua perſona loquitur, nihil ſua facit auctoritate. Nam & Moyſes, *inquit Diuus Areopagita*, ſacrorum Legis myſteriorum interpres ac præfectus, non priùs Aaronem ad Pontificalem dignitatem extulit, quem alioqui Deo charum eſſe, ac dignum Sacerdotio, exiſtimauit; quàm ad id agitatus Deo conſecrationis principe, conſecrationis ritum & munus, vt Pontifex, exécutus eſt. Ibid. cap. 5

Cogitandum eſt igitur diligenter & conſideratè, & illis qui conſecrari debēt, apud quem Antiſtitem atque Hierarcham ſe ſiſtant; apud illum ſcilicet, quem Iudicem viuorum & mortuorum aliquando conſpecturi ſunt. Cogitandum item & Regibus atque Principibus, omnibusq; illis, quibus Pontificis deligendi ac deſignandi poteſtas & auctoritas credita eſt; quem, & qualem virum, & quibus ex cauſis & meritis, huic tanto Pontifici & Hierarchæ offerunt, ne falſi & mendaces teſtes inueniantur apud Deum & homines. Neque enim facilè eſt Deum fallere, magnumq; Dei oculum, omnia cernentem, effugere. Illud item ſciendum, nihil huic ipſi Pontifici difficilè, nihil arduum, nihil ad efficiendum impoſſibile; earum præſertim rerum, quarum adminiſter ac diſpenſator conſtitutus eſt, fore: qui tantum & tam potentem auctorem & conſecratorem habeat; modò ipſe ignauus & ocioſus eſſe nolit; modò ipſe officio ſuo non deſit; modò in omnibus cœptis ac inſtitutis ſuis, ad ſuum patronum & aduocatum recurrat.

Fiducia q[…] Epiſcopo c[…] uenit.

ARS III. bri. uptiarū Epi opalſum pa nymphi E- ſcopi,&cō- crationis te es.

SPonſore earum Nuptiarum explicato, ad Nymphoſtolos, ſiue Paranymphos, quos Latini Pronubos, nuptiarumq; auſpices, vocare ſolent: hoc autem eſt, exoratores, inſtructores, exornatoresq; nuptiarum, tranſeamus. Omnes Prouinciæ Epiſcopi hi eſſe debent. Sic enim prima Nicæna ſtatuit Synodus: Epiſcopum, *inquit,* conuenit, maximè quidem ab omnibus, qui ſunt in Prouincia, Epiſcopis ordinari. Si tamen hoc difficilè fuerit, aut propter inſtantem neceſſitatem, aut propter itineris longitudinem; tribus tamen omnimodis in idipſum conuenientibus, & abſentibus tamen pari modo decernentibus, & per ſcripta conſentientibus, tùm ordinatio celebretur.

Act. 1. *Nam & Matthias præſentibus vndecim, in locum de quo præuaricatus eſt Iudas, ſufficitur; & Saulus, & Barnabas, eodem modo.* Erant, *inquit,* in Eccleſia quę eſt Antiochiæ, Prophetæ & Doctores; dixitq; Spiritus ſanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod aſſumpſi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponenteſq; eis manus, dimiſerunt illos.

Act. 13. *Neque verò fruſtra & temerè, tot, & tantis teſtibus, hoc ipſum nititur Coniugium. Cùm enim Epiſcopus dux ſit cæcorum, medicus ægrorum, doctrinæ cuſtos, forma gregis; prouidendum erat diligenter, ne in ipſo duce aliquid erroris, in medico peſtis & ægritudinis, in doctore & magiſtro ſtultitiæ & ignorantiæ, in forma & exemplo gregis, aliquid turpitudinis & deformitatis inſit; ne mercenarius pro paſtore, ne lupus pro ſtabulario, ne fur & latro pro Doctore ſubrepat.*

Matth. 6. Si enim oculus fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit. Si lumen tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quales erunt? *Nihil earum rerum huius ſæculi Hæretici faciunt. Vanæ quis gloriæ ac popularis auræ œſtro percitus: iræ ac odij facibus accenſus: libidinis & cupiditatis ignes non ferens: duro telo paupertatis preſſus: auſus quid breuibus Gyaris & carcere di-*

gnum:

num: ad iſtos confugit, ſe Ducem, Doctorem, Hierarcham conſ-
ituit: accipitur, auditur, laudatur, omniaq; flagitia illi facilè
ondonantur, modò impia dogmata & ipſe ſequatur, & alios do-
at: Ideo ſemper paruuli fluctuantes ſunt, ideo circumferuntur Ephes. 4.
mni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in aſtutia ad circum-
entionem erroris: ideo nunquam ſibi conſtant: ideo nuſquam lo-
um habent, vbi conſtanter defigant pedem.

ET pronubi quidem noſtrarum nuptiarum ſunt hi, Circum- PARS IV Libri. Conſecrationis tempus.
ſtātiæ autem illæ. Tempus quidem, diei Dominici, hora tertia.
dq; vetuſtiſſimo more. Solam enim maiores noſtri, *inquit*
icer Leo, reſurrectionis Dominicæ diem eo honore di- Epiſt. 82 85
nam iudicauere, vt Sacerdotes qui ſumantur, hoc die
otiſſimùm conſecrentur: nam quicquid eſt à Domino
nſigniùs conſtitutum, in huius diei dignitate eſt geſtū.
n hac mundus ſumpſit primum exordium: In hac per
eſurrectionem Chriſti, & mors interitum, & vita acce-
it initium: In hac Apoſtoli à Domino prædicandi om-
ibus gentibus tubam ſumunt, & inferendum vniuerſo
nundo ſacramentum regenerationis accipiunt: In hac
ongregatis in vnum diſcipulis, Dominus dixit: Acci- Ioan. 20.
ite Spiritum ſanctum; quorum remiſeritis peccata, re-
nittuntur eis: & quorum detinueritis, detenta ſunt.
n hac denique promiſſus à Domino Spiritus ſanctus
duenit: Et repleti ſunt omnes Spiritu ſancto, & cœpe- Act. 2.
unt loqui varijs linguis, prout Spiritus ſanctus dabat
loqui illis: vt cœleſti quadam regula inſinuatum & tra-
itum nouerimus, in illa die celebranda nobis eſſe my-
eria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata
nt omnia dona gratiarum.

Locus autem, Templum Deo conſecratum, Altare Ieſu Chri- Conſecrationis locus.
: Nam & illi primi Diuini Hierarchæ atque Pontifices ſancti

Apoſto-

Apostoli, erant in Cœnaculo amplè & magnificè instructo, erant ad cõmunem mensam, tùm quando Sacerdotes & Pontifices creati sunt. Cœna enim facta, veteri & typico Sacrificio & Sacerdotio perfecto atque consummato, Lege charitatis & humilitatis per submissam lotionem pedum firmata, nouo reficiuntur cibo, atque ex nouo bibunt calice; nouum instituitur Sacrificium; noui recentis Sacrificij Ministri ac Sacerdotes: ita vt mensa illa cælestibus refecta dapibus, pars inaugurationis & consecrationis eorũ fuerit. Eodem modo, dum Saulum, & Barnabam in opus ministerij elegit Spiritus sanctus, dicit Scriptura: Ministrantibus illis Domino, (quod Græcis mysticam significat oblationem) & ieiunantibus, id factum esse. *Indeq; profectum est, vt nulli Ordines sacri, ex illis qui maiores dicuntur, sine hac mensa, sine hoc altari, ipsaq; sacrorum mysteriorum communicatione & oblatione conferantur: quod iam tùm ab Apostolorum temporibus profectum, & institutum esse, testis est Diuus Areopagita, qui dicit:* Nullum licere Sacramentum perfici Hierarchici muneris, absque diuina Eucharistia. *Hoc siquidem Sacramentum, omnium bonorum fons est & origo; per hoc tamquam per mundissimum canale, omnes perferuntur gratiæ, vt sint in fontem aquæ salientis in nobis in vitam æternam. Huius Sacramenti ritè conficiendi causa, omnes sacri Ordines instituuntur, & per hoc firmantur. Hoc mysterium est omnium diuinorum operum ac mysteriorum arabo, & vltima obsignatio.*

[Margin: Ioan. 13. Sacrificiũ ad cõsecrationẽ. — Act. 13. — Cap. 3. de Ecclesiastica Hierarchia. — Ioan. 4.]

CVm igitur nobis demonstratum sit, inter quos hæ ipsæ nuptiæ contrahantur; quis nuptiarum Sponsor; qui auspices & pronubi; quis locus et tempus: nunc modum ipsum, in quo summa huius argumenti consistit, desponsationis eius texamus. Adducitur igitur imprimis nouus Sponsus ab exoratoribus atque pronubis, ad diuinum Hyerotelestem. Neque enim primis illis cælestibus, ac

[Margin: PARS V. libri. Consecrationis partes singulæ. Adducitur Episcopus cap. 1. quintę partis.]

verè

rè aureis temporibus inuadebantur Episcopatus, neque illi qui piscopi creabantur spontè currebant, aut Episcopatus fraude & olenter occupabant; sed quærebantur, sed ducebantur, sed vi precario pertrahebantur. Sic Basilium deserta et solos locos sentem, prodidit Chrysostomus: Basilius Gregorium. Sic Asteius orientis Præfectus, Theodosij mandato, dolo & insidijs ipsum rysostomum capit, ac planè vinctum ad præhendendum Conntinopolitanum Patriarchatum mittit: Sic Gregorius Maus alieno vestitu in spelunca delituit, donec indicio igneæ colum- proditus est: Sic Nilamon Monachus mortem sibi potiùs à Deo petrauit, quàm vt à Theophilo ad Episcopatum pertrahere-: multi seipsos truncabant, ne Episcopi fierent. Quàm mæsta vox, Isaiæ verbis vsurpata, Nazianzeni fuit, posteaquam iscopus Sasimorum creatus est: Super me, *inquit,* rursus vno & Spiritus, & rursus ego lugens & tristis incedo. In Apologetico ad patrem. Isa.6.

um profectò, *inquit,* ars quædam artium & scientiarum hi esse videtur, hominem regere animal, omniũ manè varium & multiplex. Vt quemadmodum in subli- & pendulo fune gradientibus, huc vel illuc deflecte- minimè tutum est, nec quælibet parua inclinatio parm periculum adfert; verùm eorum salus ac sanitas in uilibrio posita est: ad eundem quoque modũ vtram- in partem quispiam, siue ob vitium, siue ob imperim propendat, haud leue periculũ tum ipsi, tum subis imminet, ne in peccatum prolabatur. *Nunc turba . Neque cuiusquam rei tanta seges & vbertas est, quàm vate Episcopatu, candidatorũ: tamquam non virtutis exemplũ, vitæ adiumentum & subsidium, hunc ordinem esse iudicent; non munus reddendæ rationi obnoxium, sed imperium liberum referendarum rationum metu solutum. Et ideò verendum ne illud exaudiant: Ipsi regnauerunt, & non ex me: Prin-* Oseæ 8. In Apologetico primo. Episcopi pericula.

cipes

cipes extiterunt, & ego ignoraui. Quod metuo, ne ipsi fructus, atque hæc omnium rerum perturbatio, abundè doceat.

ucitur ad ıſorē c.2. di dus ve- s. *Ducitur igitur ad ſuum Sponſorem nouus Sponſus: ducitur autem in veſtitu & apparatu candido, propter deſignationem illius* ıth. 22. *candidæ & nuptialis veſtis; ſine qua qui ingreſſus ad nuptias fuerat, eiectus eſt in tenebras exteriores.* Nemo enim magno & pologeti- rimo. Deo, & Sacrificio, & Pontificatui, *dicit Gregorius*, dignus eſt, niſi qui priùs ſeipſum Deo hoſtiam viuētem & ſanctam exhibuerit, rationabilemq; cultum gratum atque acceptum oſtenderit, Deoq; Sacrificium laudis, ſpiritumq; afflictum atque contritum obtulerit. *Veſtis ergo candida, innocentiæ velamina indicat. Ducitur in veſte & or-* sbytera- *natu Presbyterali atque Sacerdotali. Neque enim in primeua illa Eccleſia licuit quemquam Epiſcopum creari, qui non per omnes Eccleſiaſticos gradus tranſierit, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Vnde illa laus Cornelij* 4. Epiſ. 2. *apud beatiſſimum martyrem & Pontificem Cyprianum:* Non gradus ſa ad Epiſ- atum ve- adum. iſte, *inquit*, ad Epiſcopatum ſubitò peruenit, ſed per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſæpè promeritus, ad Sacerdotij ſublimè faſtigium, cunctis religionis gradibus aſcendit; nec, vt quidam, vim fecit vt Epiſcopus fieret, ſed ipſe vim paſſus eſt vt Epiſcopatum coactus exciperet. *Eodem modo Gregorius laudat Athanaſium, laudat Baſi-* laudibus anaſij. *lium. Athanaſium quidem:* Cunctis, *inquit*, Eccleſiaſticorum graduum muneribus deinceps perfunctus, Alexandrino populo, quod idem eſt ac ſi dixiſſet, vniuerſo ter- laudibus lij. rarum orbi, præficitur. *Baſilium verò:* Ordine, *inquit*, & Spiritualis progreſſionis lege, hoc eum honore affecerunt. *Et adfert hac de re ſuum iudicium:* Nauticam legem præclaram cenſeo, quæ gubernatori primùm remos cõmittit,

mittit, deinde ad proram collocat; ficq; prioribus muneribus commiffis, tandem eum poft diuturnam maris verberationem ac ventorum gubernationem, ad gubernacula conftituit. Eadem rei militaris eft ratio. Miles primò, deinde Centurio, tùm Imperator, hic optimus ordo eft; ijsq; qui fubfunt imprimis conducibilis. *Sed & ipfe paftor paftorum Iefus Chriftus, per omnia primùm tentatus eft pro fimilitudine abfque peccato, priufquam Pontifex factus eft, vt poffit compati infirmitatibus multorum.* Negocia enim oportet gerere Epifcopum, *inquit Synefius*, quæ fimul omnes tangunt. Quæ enim communia omnium funt, vnum ipfum curare opus eft, nifi criminibus omnibus obnoxius effe velit. Cùm inferiorum ordinum culpæ, *fcribit Leo*, ad nullos magis referendæ fint, quàm ad defides negligentesq; rectores, qui multum fæpè nutriunt peftilentiam, dum neceffariam vel nefciunt, vel diffimulent adhibere medicinam. Quis autem ille eft, *inquit Gregorius*, qui veritatis Antiftitem & propugnatorem vnius diecul æ fpacio, veluti fimulachrum ex argilla, fingat; illum inquam, qui cum Angelorum claffe & ordine futurus eft; qui cum Archangelis Deum celebrabit; qui ad fupernũ altare facrificia tranfmittet, fimulq; cum Chrifto Sacerdotio fungetur; qui figmentum inftaurabit, imaginemq; creatori fiftet, & fuperno mundo opificem get. Et quod maius eft, dicam: Deus erit, & alios Deos ficiet. *Nunc autem illud euenit, quod idem Nazianzenus rit:* Difcipuli fimul magiftrique pietatis defignantur: os ante purgant, quam ipfi purgati fuerint: heri facrigi, hodie facerdotes: heri extra fancta, hodie fanctom arbitri & Antiftites: veteres vitio, pietate rudes & centes: (quòd gratiæ ac fauoris humani, non Spiritus

Heb. 4

Apud Ni lib.14.cap.

Epiftola

In Apolog co primo.

In laudib Athanafij

C opus

opus est) qui cùm cætera omnia violenter peruaserint, ad extremum ipsam quoque pietatem tyrannide præmunt: quorum non mores dignitati, sed dignitas moribus fidem astruit, ordine admodum præpostero: qui denique plura pro suis, quàm pro populi ignorantijs, sacrificia debeant. *Ideo nihil recto ordine, nihil canonicè, nihil more veteri in Ecclesijs geretur. Cùm primùm curandũ erit; vt Ecclesia digni simus; deinde sacrario; & ita demum præfectura. Sanxit hoc vetustissimum Sardicense Concilium, in quo Osius Episcopus sic loquitur:* Si fortè aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex administratione Episcopus fuerit postulatus, vt nõ prius ordinetur, nisi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, aut Presbyteri, fuerit perfunctus; ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen Episcopatus. Potest enim per has promotiones, quæ habebunt vtique prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate & verecundia; & si dignus fuerit probatus, diuino Sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio vel disciplina patitur, vt temerè & leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui neophytus est: maximè cùm & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denunciasse & prohibuisse videatur; sed hi, quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. *Sanxerunt hoc idem Sanctissimi Pontifices, Cælestinus, Leo, Gelasius, Nicolaus primus.* Quid proderit per singula Clericos stipendia militasse, *inquit Cælestinus,* & omnem egisse in domesticis castris ætatem, si qui sunt ex laicis, his præfuturi quæruntur? *Pulcherrimè eam totã rem sanctissimus explicat Leo:* Cùm omnis gradus militiç Christianç de incremẽtis profectuũ debeat æstimari,

an

an possint cuiquam maiora cõmitti? Meritò beatorum Patrum venerabiles sanctiones, cùm de Sacerdotũ electione loquerentur, eos demùm idoneos sacris administrationibus censuere; quorum omnis ætas, à puerilibus exordijs vsque ad prouectiores annos, per disciplinæ Ecclesiasticæ stipendia cucurrisset, vt vnicuique testimonium prior vita præberet: nec posset de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis, celsioris loci præmium deberetur. Si enim ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris indignum est peruenire, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adiuuant; quàm diligens & quàm prudens habenda est dispensatio diuinorum munerum & cælestium dignitatũ, ne in aliquo Apostolica & Canonica Decreta violẽtur: & his Ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis sumere incrementum, sed à summis volunt habere principium: cùm valdè iniquum sit & absurdum, vt imperiti magistris, noui antiquis, & rudes prȩferentur emeritis? Omnis Ecclesiastica disciplina resoluitur, omnis ordo turbatur, dum in Ecclesia, qui nullum subierũt ministerium, peruerso eligentium iudicio, indebitum obtinent principatum. *Damnat plurimùm eo nomine Nicolaus primus Photium, qui laicus Constantinopolitanum affectabat Primatum:* Pridem, *inquit*, auditor esse debuit, & deinde institutor: sed hic docere priùs elegit, & deinde cœpit doceri; priùs sanctificare curauit, ac deinde sanctificari; priùs illuminare voluit, & postea illuminari. *eamq; ob causam & ipsum Photium, & eius consecratorem Gregorium Syracusanum, loco & dignitate mouit. Nam si quid*

Gelasius Decretalis suis, Cap.

Nicolaus Epistola 1. ad Michaelem Imperatorem.

secus aliquando fiebat, tum id vel ob summã necessitatem & excellentiam virtutis, vt in Nectario; vel imminentis periculi causa, vt in Tarasio; vel per miraculum cælestemq; designationem, vt in Ambrosio factum fuisse legimus. Proinde monet diligenter
1.5. *idem Nicolaus Constantinopolitanam Ecclesiam:* Vt tales alere omni religione studeat eruditos viros, qui ad eum cardinẽ honoris dignè subrogari possint. Quòd non solùm, *inquit,* in tanto Patriarchatu obseruari omnino debet, verùm etiam in singulis quibusque ciuitatibus ex consuetudine Canonica, magna cum cautela, seruatur & custoditur.

atur *Sic pertractus, sic vestitus, sistitur principi Hierarchæ, magnite sacrosancti Tabernaculi administro, nouus Sponsus postulatur.*
pus po lus. *Postulari enim debet Episcopus, non postulare.* De Dei enim &
Episco- Christi eius iudicio, *dicit Cyprianus,* De Clericorum omnium testimonio; de plebis, quæ adest, suffragio; & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorũ collegio; loco & gradu Cathedræ Sacerdotalis vacante; Dei voluntate, atque omnium consensione, creari & consecrari debet Ediscopus. Postulat, *dicunt sacri Pronubi,* Reuerenme Pater, sacra mater Ecclesia Catholica, vt hũc pręsentem Presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis. *Illud apertè declarantes, neque Reges, neque Principes, neque plebem, aut ciuitatis magistratum, sed Hierarchicam ordinationem atque benedictionem Episcopum constituere; illorum testimonium tantum, huius auctoritatem esse.*

inat. *Sic cõstituto et postulato nouo Sponso, cùm rectè norit sacer Antistes, plenas nuptias tribus quasi contineri partibus,* Fide, Sacramento, & Prole: *Ne quid festinè & properè faciat, neve cito*
n. 5. *cuiquam, iuxta Apostoli præceptum, manus imponat, secundum Decretum Carthaginen. Concilij: primùm ad examen fidei, quod*

tam-

tamquam fundamentum & basis totius ædificij est, sese confert. Fides autem cùm primùm in sensu elucescere debeat, deinde in moribus, ad vtrumque doctrinæ genus explorandum se confert; tàm quòd in sermone, quàm quòd in opere vitæq; exemplo consistit. Et primùm de primo genere fit inquisitio. Num doctrinam veteris & noui Testamenti, cuius magister & interpres esse debet, rectè norit? Absurdum enim est, *inquit Gregorius*, & salutis Doctorem, & Antistitem, salutis principia ignorare. *Et num prudentiam suam, quantum illius capax est natura, diuinæ Scripturæ sensibus accommodare velit? Quod dum sanctè professus fuerit, proponitur illi vniuersæ fidei summa; eorum præsertim capitum, quibus vniuersa religio Christiana continetur: Summæ ac diuinissi. Trinitatis confessio; incarnationis, salutisque nostræ œconomia; spes vitæ & resurrectionis futuræ; Sanctorum communio; ac vnius sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ auctoritas: vbi illa maximè inculcari solent, quæ aliquo modo praua & insidiosa Hæreticorum curiositate & malitia, eo tempore in dubium sunt vocata, aut quæ aliqua labe insidiator salutis nostræ aspersit Diabolus; ne quid ex communi contagione contraxerit ille, qui cæterorum norma & regula esse debet. A sensu ad mores transfertur oratio, proponuntur summa capita muneris Episcopalis; & num ea seruare, in eisque sese exercere ac elaborare velit, ab eo summo exequitur studio. Maximè* num tam exhibere paratus sit, *vt dicit Bernardus*, quàm exigere obedientiam; vt tantam occupaturus sedem, illud recognoscat primus Centurionis: Et ego, *inquit*, sum homo sub potestate; habens sub me milites. Vt prius agnoscat se hominem quàm potentem, quò propriæ subiectionis experimento discat sua moderari imperia. Nam & conditor Cæsaris, Cæsari non cunctatus est reddere censum. Quæ enim à Deo sunt, ordi-

Doctrina Episcopi.

In laudibus Athanasij.

Fides.

Obseruantia Canonũ, & & obediẽtia.

Ad Henricũ Senonensẽ Archiepiscopum Epist. 42.

Iac. 7.

Matth. 22.

Rom. 13. ordinata ſunt. Viderint ergo huius rei diſſuaſores, quale ſit Dei ordinationi reſiſtere. Plurimũ ſe Epiſcopo deferre putant, cum eum Chriſto prȩferre conantur: ipſo reclamante, Non eſt ſeruus maior domino ſuo. Quod non
Ioan. 13. dedignatus eſt magiſter & dominus, talis præſertim, indignum ſibi iudicabit ſeruus bonus, & deuotus diſcipulus? Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper me grauor proprium habere cuſtodem? Illi etſi honorant, onerant: hi non tam premunt, quàm protegunt. Quis dabit mihi centum in mei cuſtodiam deſignari paſtores? Quantò plures ſentio mei cuſtodiam gerere, tantò ſecurior exeo
Eccleſ. 32. in paſcua. Principem te conſtituerunt, eſto inter illos tamquam vnus ex illis. Vt te putemus tamquam vnum ex illis, videamus te tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam; videamus tam libenter præpoſitis obtemperare ſubiectũ, quàm imperare ſubiectis. Quod ſuperiori non præſtitiſti, ab inferiori non petas.

Ex Pontificali. *Interrogatur ergo*; Num ea, quæ ex diuinis Scripturis legit & intelligit, plebem cui ordinandus eſt, & verbis & exemplis docere velit? Num Traditiones orthodoxorum Patrum; ac Decretales Sanctæ & Apoſtolicæ Sedis conſtitutiones venerãter ſuſcipere, docere, ac ſeruare? Num B. Petro Apoſtolo, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi ac ſoluendi, eiuſq; Vicario Domino noſtro, ſuiſq; ſucceſſoribus Romanis Pontificibus fidem, ſubiectionem & obedientiam ſecundum Canonicam auctoritatem per omnia exhibere? Num mores ab omni malo temperare, & quantum poterit, Domino adiuuante, ad omne bonum cõmutare: caſtitatem & ſobrietatem, cum Dei auxilio, cuſtodire & docere: diuinis ſemper nego-

egocijs mancipari, & à terrenis negocijs vel lucris tur ibus alienus esse (ne scilicet oculos, qui moderandis ressibus præeunt, cura pulueris obscuret: *Caput namque ubiectorum sunt cuncti, qui præsunt: & vt rectè valeant pedes inera carpere, hac proculdubio caput debet ex alto prouidere:)* lum humilitatem & patientiam in scipso custodire, & lios similiter docere velit? pauperibus item & pere-rinis, omnibusq; indigentibus, propter nomen Domi-i, affabilis & misericors esse?

Quæ omnia vbi ille sanctè, & bona fide seruaturum se, quan m humana fert conditio, promiserit; summa eius oneris, quod beundum est, ob oculos illi, tamquam in compendio, ponitur: piscopum oportere iudicare, interpretari, consecra-; ordinare, offerre, baptizare, & confirmare. *Quod onus m non sit humanarum virium, sed & Angelicis ipsis humeris sublimius, cùm ab eo solo nobiscum portari possit, à quo est om-s sufficientia nostra: conferunt se omnes, Consecrator, simul Spon s, Pronubi, ac tota Ecclesia, ad communem orationem. Et vt se cognoscant esse ciues sanctorũ, domesticos Dei, populum supernæ Hierusalem, adiungunt orationes & supplicationes Sanctorum; quod eorum fragilitas non potest, istorum victorialis auctori-s impetret; vt qui iam sunt securi de suis, sint solliciti de nostris. uper nouum igitur Sponsum, pronum ante conspectum Dei iacen-m, Deum Patrem, ac Christum Dominum exorant:* vt illi vi-, vtilitati Ecclesiæ prouidens, benignitas omnipoten s Dei gratiæ suæ tribuat largitatem: vt illum benedi-re, sanctificare, & consecrare ipse dignetur.

Quo loco diligenter mihi sunt commonendi illi, qui aliquando c tantum munus subire debebunt; vt non tùm primùm vbi ad uiuum sistuntur Hierarcham, de his ipsis muneris & functionis æ partibus cogitent; hisq; rebus, quæ illis credenda, seruanda, *docen-*

Orationes super Episcopũ cap. 5.

Episcopi officia præcipua ex Pontific.

2. Cor. 3.

Ephes. 2.

Ex Pontif.

Prius onus Episcopale cõsiderandũ viresq; expẽdendæ antequam suscipiatur.

docenda, vindicanda proponuntur, sed longè ante vires suas explorent. Si enim tunc primùm, *inquit Bernardus*, hæsitare incipias, id quidem serò. Ante, iuxta consilium Saluatoris, sedisse debueras, ante æstimasse opus, metiri vires, ponderasse sapientiam, merita comparasse, sumptus computasse virtutum. *Quid enim indigniùs est? quid maiore pœna dignum? quàm in conspectu Dei et Angelorum eius, in conspectu Ecclesiæ vniuersæ, id se scire profiteri, quod ignores; id velle, quod nolis; id posse, quod nullo modo possis? Non tum igitur hæc talia cogitanda sunt, dum iam diuino astamus Altari; sed tùm, dum ambitiosè discurrimus, prensamus, cælum & terram, modò optatis potiamur, miscemus. Neque enim erit adeò desperatus & perditus animus, qui si maiestatem et amplitudinē earum rerum secum diligentiùs considerauerit & expenderit, qui non concidat, qui se dare præcipitem velit, qui sententiam futuri iudicis, quam veluti manu sua subscribit, non exhorrescat. Ne illud exaudiat:* Nescis quid petis. *Tu quidem coram me, atque Ecclesia hac, ore tuo profiteris, te velle & posse calicem meum bibere; vitam & mores meos imitari; curam & sollicitudinem meam, quam in pascendis ouibus meis suscepi, studio & diligentia tua exprimere; crucem meam ferre: cor autem tuum totum in vanæ gloriæ studio occupatum, in lucro & quæstu detentum, omni libidine & cupiditate ardens, ab his tuis promissis est alienissimum. Vt autem hi tam sublimes honores in eius vanitatis homines conferantur, non est voluntas Patris mei; hæq; ipsæ sedes & dignitates, aliјs moribus sunt præparatæ à Patre meo: Et hos quidem Consecratores tuos, tamquam homines, diuini sensus & summæ rationis ignaros, fallere poteris; Deum autem, apud quem conscientia nuda est, quem ignota non transeunt, occulta non fallunt, qui cognitor est secretorum et scrutator cordium, fallere numquam poteris. Est profectò hic metus omnium maximus, hoc periculum*

De Consideratione lib. 2.

Luc. 14.

Matth. 20.

riculum omnium extremum; huic quidem certè, qui & operæ præclarè nauatæ magnitudinem, & rei infeliciter gestæ, miserum & perniciosum exitum intelligit.

Iuuat hoc loco apponere partẽ eius examinis, quam secũ inibat, priusquam Pontificatum præhenderet, magnus ille Theologus Nazianzenus; vt sit quasi norma & exemplum, quod vnusquisque nostrum, priusquàm ad tantum munus accedat, secum expendere debeat. Quo tandem modo externum illud Sacrificium, *In Apologetico primo.*
illud magnorum mysteriorum exemplar, pręsidenti ani- *Missæ Sacrificium quomod offerendum.*
mo ipsi offeram, aut quo modo Sacerdotis habitum no-
menq; subibo, priusquam manus pijs actionibus conse-
craro; priusquam creaturis rectè & sanè, atque ac crea-
toris solùm admirationem, non autem ad detrimẽtum,
oculũ aspicere assuefecero: priusquã disciplinę Domini
aures satis aperuero, ac mihi adijcietur auricula nequa-
quam durè audiens, aureaq; inauris precioso Sardio ad-
stricta; hoc est, sapientis sermo auri benè audiẽti: prius-
quam ore, labijs, & lingua, ita meipsum compararo, vt &
ore aperto spiritũ trahã, aut in mysteriorũ dogmatum-
que pronunciatione, dilatato impletus spiritu fuero; & *Psal. 118.*
labia, vt Sapientię verbis vtar, diuino sensu cõstricta ha- *Psal. 8.*
buero, addam etiã tempestiuè soluta: & denique lingua *Ecclef. 21.*
exultatione perfusa erit, diuinæq; melodię plectrũ effe- *Psal. 56.*
cta, ad Dei gloriã celebrandã sese excitans, simulq; cum *Psal. 136.*
eo diluculo exurgens, ac prę labore faucibus ipsis adhę- *Psal. 17.*
rens: priusquam pedes meos ceruorũ ritu instructos & *Psal. 39.*
pręparatos, ad petrã firmaro, piosq; & Deo gratos inces *Psal. 72.*
sus meos ita directos habuero, vt nec tãtillũ tẽporis, nec *Rom. 6.*
vllo modo effunderentur: priùs deniq; quàm omnia cor *Psal. 11.*
poris mẽbra iustitiæ arma facta erint, omnẽq; mortalita *Prou. 22.*
tem abiecerint, à vita absorptã, spirituiq; loco cedentẽ?

Ecquis porrò antequã puris & ignitis Dei eloquijs cor peruſtum habuerit, (id quod fit, cùm ſcripturæ ipſi aperiũtur) eaq; ſuper latitudinem cordis trifariam deſcripſerit ?vt Chriſti mentem habeat; atque in theſauros promiſcuæ multitudini abditos, inuiſibiles, ac tenebroſos penetrarit; vt opes in ipſis conditas intueatur, aliosq;
Cor. 2. locupletes & copioſos efficere poſsit, ſpiritualia ſpiri-
Pſal. 26. tualibus conferens ? Ecquis antequam Domini beneplacitum, ita vt par eſt, perſpexerit, templumq; eius vi-
Cor. 3. ſitauerit; vel potiùs Dei viui templum viuum factus fuerit, Chriſtiq; in ſpiritu domicilium ? Ecquis antequam figurarum & veritatis cognationem & diſcrimen agnouerit, ab illisq; ſecedens huic ſe adiunxerit; vt litteræ vetuſtatem fugiens, ſpiritus nouitati ſeruiat; atque à lege, quæ in litteræ abrogatione & abolitione ſpiritualiter expletur, ad gratiam purè planeq; tranſiliat? Ecquis antequam & vitæ probitate, & ſpeculatione, per omnes Chriſti appellationes ac vires & facultates, tàm ſublimiores illas ac primas, quàm quas poſtremò humilioresq; ſubijt, perrexerit, nimirum Dei, filij, imaginis, verbi, ſapientiæ, veritatis, lucis, vitæ, potentiæ, vaporis, defluxionis, ſplendoris, factoris, regis, capitis, legis, viæ, portæ, fundamenti, petræ, margaritæ, pacis, iuſtitiæ, ſanctificationis, redemptionis, hominis, ſerui, paſtoris, agni, Ponficis, victimæ, primogeniti ante creaturam, primogeniti ex mortuis, reſurrectionis ? Ecquis, inquam, has res & nomina incaſſum audiens, nec dum commercio vllo cum verbo habito, nec ipſius, quatenus vnumquodque horum vero nomine appelletur, parti-
Pſal. 44. ceps factus ? Ecquis denique antequam quieto animo,
1. Cor. 2. atque ab huius vitæ negocijs tranquillo fuerit, Deiq; ſa-
pien-

pientiam, illam inquam, in mysterio reconditam, acci- 1.Cor. 3.
pere norit, sed ætate adhuc tenera sit lacteq; alatur, nec Heb. 5.
nter Israëlitas adhuc numeretur, nec in Dei castris acie-
que recenseatur, nec Christi crucem virilibus humeris
ferre queat, immo nec præstantius fortasse aliquod cor-
poris membrum, sit læto tamen alacriq; animo se Chri- Nemo sapie[ns] læto animo creatur Epi[s]copus.
ti Ecclesiæ in caput constitui patietur? Nemo profe-
ctò, qui quidem consilio meo ac iudicio standum puta-
bit. *Ex quo examine, illud tandem colligit et concludit*: Ac pro-
nde, *inquit*, sic mecum ipse loquebar: Alius mercaturæ
causa nauiget, & longa maria transmittat, & cum ven-
is fluctibusq; perpetuò colluctetur; magna vel operæ-
precia facturus, si ita casus tulerit, vel pericula aditurus,
quisquis nimirum vel nauigandi peritia, vel negocian-
di arte excellit. Mihi verò melius atque optabilius est Tranquillam vitā parcè a[c] duriter ager[e] præstat, quàm Episcopū esse
n terra quietem habenti, atque exiguum aruum & dul-
ce sulcanti, & lucra & mare procul salutanti, exiguo ac
rigido pane vitam, vt potero, sustentare, eamq; tutam
tranquillamq; ducere, quàm ob ingentes quæstus gra-
ue diuturnumq; periculum subire. Quemadmodū enim
magno & excelso viro detrimenti loco habendum est,
res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos pro-
pagare, sed in paruis leuibusq; rebus defixum hærere,
ac velut magno lumine paruam domum illustrare; aut
virilibus armis puerile corpus obtegere: ita contra par-
uo homini securitas in eo consistit, vt non magnopere
sese oneret, nec grauiori, quàm eius vires ferre queant,
sarcinæ caput supponens, simul & ridendum sese propi-
net, & in periculum conijciat: quemadmodum scilicet
nec alij cuiquam turrim ędificare conuenit, quàm ei, cui Luc. 14.
ad eam prorsus absoluendam suppetunt facultates, vt

scritura testatur. Meliusq; est alijs, qui artis peritia prę-stent, habenas nostri concedere, quàm indoctos & imperitos aliorum aurigas esse: præstareq; candidam aurem submittere, quàm stolidam linguam mouere. *Hæc Nazianzenus.*

Verùm dicet quis: spontè tantus honor ad me defertur, omnis cognatorum & agnatorũ manus cogit vimq; adfert, dementemq; fore prædicat, si tantam repudiauero dignitatẽ: at is vocat, penes quem est legitima vocandi potestas & auctoritas. Huic verò homini hac venustissima respondet similitudine Chrysostomus: Etenim quæro ex te, si quem suspicamur fabrũ esse, ad opus vocemus, sequaturq; ipse: deinde manus admouens materiæ ad ædificium paratæ, ligna, itemq; & lapides auertat, opus autem sic coagmentet, sic domum ædificet, vt statim collapsura ea sit, num ille sese abundè hac defensione tutaturus est; si dixerit, ab alijs se coactum, non etiam vltrò ad ædificandum accessisse? Certè nequaquam, idq; iure optimo: oportebat enim vel alijs ad id vocantibus pedem referre ac tergiuersari. Itàne verò qui ligna ac lapides auertit faber, huic nullus prorsus suffugij locus, quò minus pœnas pendat: qui verò animas negligenter ædificans perdiderit, hiccinè alienam vim abundans sibi suffugium præsidiumq; putabit? & quo id pacto non valdè ineptum atquè absurdum? nondum enim adijcio, nolentem à nemine compelli posse: sed & ipsum volo vim fuisse immodicam perpessum, artibusq; varijs circumseptum, vt in retia caderet. Hoccinè igitur illum à supplicio eximet? ne obsecro; ne eò vsq; nobis imponamus, neque simulemus ignorare nos ea, quæ vel admodum pueris nota esse possunt: reuera enim cum rationis reddendæ tempus aderit, ignoran-

[Li]b. 4. De Sa[ce]rdotio. [R]esistere de[b]et inhabiles [li]cet vocati.

tiæ

tiæ ſimulatio hæc nihil nobis allatura eſt præſidij. Principatum huiuſmodi nihil ipſe ambiuiſti, imbecillitatis tuæ conſcius? Probè id ac rectè. Oportebat ergo cum eodem hoc conſilio, vocãtibus etiam alijs, tergiuerſari. Anne cum te nullus vocaret, imbecillus tu, ac minimè idoneus eras: vbi primùm verò comperti ſunt qui honorem ad te deferrent, de repentè in valentem atque idoneum euaſiſti? Certè huiuſmodi res deridicula prorſus ac nugatoria eſt, eademq; extremo etiã ſupplicio digna. *Hæc autem proferentes, non eos, vt cum Gregorio Romano Pontifice loquar, qui rectè poſſint deterremus, ſed ab appetitu tanti oneris cordis infirmitatem munimus, ne imperfecti quoque culmen arripere regiminis audeant: et qui in planis ſtantes titubant, in præcipitio pedem ponant.*

Abſoluto fidei examine, auguſtiore ſibiq; peculiari magis nouus Sponſus induitur habitu. Calceatur pedes ad annunciandum Euangelium pacis; vt eat, non ſtet; laboret, non ocioſus deliteſcat. Induitur interioribus quibuſdam tunicis, interioris & occultæ deuotionis, innocentiæ & integritatis perfectionem denotantibus; cuius ſolus Deus purarum animarũ vnicus ſponſus inſpector eſt; et cuius ſuauitatem illi ſoli norunt, qui experiuntur: intus enim eſt qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latas manicas habẽte. Oportet enim Epiſcopũ, ſicut Dei diſpenſatorem, hoſpitalem eſſe, benignum, liberalem, non turpis lucri cupidum. *Maioris enim peculij diſpenſatorem plura expendere oportet: qui diuitias opesq; veras eſſe putet, ſi non ſtudio omni aliena bona corradat; ſed vti indigentiũ penuriã ſua liberalitate adimat, qui ſua cõmoda propinquorũ bona deputet.* Egentis enim mẽtẽ doctrinæ ſermo nõ ita facilè penetrat, *inquit,* Gre-

Veſtitur c.
Sandaliorũ ſignif.
Tunica.
Dalmatica.
Tit. 1.
Epiſcopi liberalitas.

ſecus aliquando fiebat, tum id vel ob ſummā neceſſitatem & excellentiam virtutis, vt in Nectario; vel imminentis periculi cauſa, vt in Taraſio; vel per miraculum cæleſtemq; deſignationem, vt in Ambroſio factum fuiſſe legimus. Proinde monet diligenter
Epiſt. 5. *idem Nicolaus Conſtantinopolitanam Eccleſiam:* Vt tales alere omni religione ſtudeat eruditos viros, qui ad eum cardinē honoris dignè ſubrogari poſſint. Quòd non ſolùm, *inquit,* in tanto Patriarchatu obſeruari omnino debet, verùm etiam in ſingulis quibuſque ciuitatibus ex conſuetudine Canonica, magna cum cautela, ſeruatur & cuſtoditur.

ſtulatur ... 3. *Sic pertractus, ſic veſtitus, ſiſtitur principi Hierarchæ, magnæ ſacroſancti Tabernaculi adminiſtro, nouus Sponſus poſtulatur.*
iſcopus poſtulandus. ... 4. Epiſto. 2. *Poſtulari enim debet Epiſcopus, non poſtulare.* De Dei enim & Chriſti eius iudicio, *dicit Cyprianus,* De Clericorum omnium teſtimonio; de plebis, quæ adeſt, ſuffragio; & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorū collegio; loco & gradu Cathedræ Sacerdotalis vacante; Dei voluntate, atque omnium conſenſione, creari & conſecrari debet Ediſcopus. Poſtulat, *dicunt ſacri Pronubi,* Reuerenme Pater, ſacra mater Eccleſia Catholica, vt hūc præſentem Presbyterum ad onus Epiſcopatus ſubleuetis. *Illud apertè declarantes, neque Reges, neque Principes, neque plebem, aut ciuitatis magiſtratum, ſed Hierarchicam ordinationem atque benedictionem Epiſcopum conſtituere; illorum teſtimonium tantum, huius auctoritatem eſſe.*

xaminat. ... p. 4. *Sic cōſtituto et poſtulato nouo Sponſo, cùm rectè norit ſacer Antiſtes, plenas nuptias tribus quaſi contineri partibus,* Fide, Sacramento, & Prole: *Ne quid feſtinè & properè faciat, neve cito*
Tim. 5. *cuiquam, iuxta Apoſtoli præceptum, manus imponat, ſecundum Decretum Carthagineñ. Concilij: primùm ad examen fidei, quod*

tam-

tamquam fundamentum & basis totius ædificij est, sese confert. Fides autem cùm primùm in sensu elucescere debeat, deinde in moribus, ad vtrumque doctrinæ genus explorandum se confert; tàm quòd in sermone, quàm quòd in opere vitæq; exemplo consistit. Et primùm de primo genere fit inquisitio. Num doctrinam veteris & noui Testamenti, cuius magister & interpres esse debet, rectè norit? Absurdum enim est, *inquit Gregorius*, & salutis Doctorem, & Antistitem, salutis principia ignorare. *Et num prudentiam suam, quantum illius capax est natura, diuinæ Scripturæ sensibus accommodare velit? Quod dum sanctè professus fuerit, proponitur illi vniuersæ fidei summa; eorum præsertim capitum, quibus vniuersa religio Christiana continetur: Summæ ac diuinissi Trinitatis confessio; incarnationis; salutisque nostræ æconomia; spes vitæ & resurrectionis futuræ; Sanctorum communio; ac vnius sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ auctoritas: vbi illa maximè inculcari solent, quæ aliquo modo praua & insidiosa Hæreticorum curiositate & malitia, eo tempore in dubium sunt vocata, aut quæ aliqua labe insidiator salutis nostræ aspersit Diabolus; ne quid ex communi contagione contraxerit ille, qui cæterorum norma & regula esse debet. A sensu ad mores transfertur oratio, proponuntur summa capita muneris Episcopalis; & num ea seruare, in eisque sese exercere ac elaborare velit, ab eo summo exequitur studio. Maximè* num tam exhibere paratus sit, *vt dicit Bernardus*, quàm exigere obedientiam; vt tantam occupaturus sedem, illud recognoscat primus Centurionis: Et ego, *inquit*, sum homo sub potestate, habens sub me milites. Vt prius agnoscat se hominem quàm potentem, quò propriæ subiectionis experimento discat sua moderari imperia. Nam & conditor Cæsaris, Cæsari non cunctatus est reddere censum. Quæ enim à Deo sunt, ordi-

Doctrina Episcopi.

In laudibus Athanasij.

Fides.

Obseruantia Canonũ, &c. & obediẽtia.

Ad Henricũ Senonensẽ Archiepiscopum Epist. 42.

Iac. 7.

Matth. 22.

Rom.13. ordinata ſunt. Viderint ergo huius rei diſſuaſores, quale ſit Dei ordinationi reſiſtere. Plurimũ ſe Epiſcopo deferre putant, cum eum Chriſto pręferre conantur: ipſo reclamante, Non eſt ſeruus maior domino ſuo. Quod non dedignatus eſt magiſter & dominus, talis præſertim, indignum ſibi iudicabit ſeruus bonus, & deuotus diſcipulus? Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper me grauor proprium habere cuſtodem? Illi etſi honorant, onerant: hi non tam premunt, quàm protegunt. Quis dabit mihi centum in mei cuſtodiam deſignari paſtores? Quantò plures ſentio mei cuſtodiam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Principem te conſtituerunt, eſto inter illos tamquam vnus ex illis. Vt te putemus tamquam vnum ex illis, videamus te tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam; videamus tam libenter præpoſitis obtemperare ſubiectũ, quàm imperare ſubiectis. Quod ſuperiori non præſtitiſti, ab inferiori non petas.

Ioan.13.

Eccleſ.32.

Ex Pontificali.

Interrogatur ergo; Num ea, quæ ex diuinis Scripturis legit & intelligit, plebem cui ordinandus eſt, & verbis & exemplis docere velit? Num Traditiones orthodoxorum Patrum, ac Decretales Sanctæ & Apoſtolicæ Sedis conſtitutiones venerãter ſuſcipere, docere, ac ſeruare? Num B. Petro Apoſtolo, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi ac ſoluendi, eiuſq; Vicario Domino noſtro, ſuiſq; ſucceſſoribus Romanis Pontificibus fidem, ſubiectionem & obedientiam ſecundum Canonicam auctoritatem per omnia exhibere? Num mores ab omni malo temperare, & quantum poterit, Domino adiuuante, ad omne bonum cõmutare: caſtitatem & ſobrietatem, cum Dei auxilio, cuſtodire & docere: diuinis ſemper nego-

negocijs mancipari, & à terrenis negocijs vel lucris turpibus alienus esse (ne scilicet oculos, qui moderandis gressibus præeunt, cura pulueris obscuret: *Caput namque subiectorum sunt cuncti, qui præsunt: & vt rectè valeant pedes itinera carpere, hæc proculdubio caput debet ex alto prouidere*:) Num humilitatem & patientiam in seipso custodire, & alios similiter docere velit? pauperibus item & peregrinis, omnibusq indigentibus, propter nomen Domini, affabilis & misericors esse?

Quæ omnia vbi ille sanctè, & bona fide seruaturum se, quantum humana fert conditio, promiserit; summa eius oneris, quod subeundum est, ob oculos illi, tamquam in compendio, ponitur: Episcopum oportere iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare. *Quod onus cùm non sit humanarum virium, sed & Angelicis ipsis humeris sit sublimius, cùm ab eo solo nobiscum portari possit, à quo est omnis sufficientia nostra: conferunt se omnes, Consecrator, simul Sponsus, Pronubi, ac tota Ecclesia, ad communem orationem. Et vt se recognoscant esse ciues sanctorū, domesticos Dei, populum supernæ Hierusalem, adiungunt orationes & supplicationes Sanctorum; vt quod eorum fragilitas non potest, istorum victorialis auctoritas impetret; vt qui iam sunt securi de suis, sint solliciti de nostris. Super nouum igitur Sponsum, pronum ante conspectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Christum Dominum exorant*: vt illi viro, vtilitati Ecclesiæ prouidens, benignitas omnipotentis Dei gratiæ suæ tribuat largitatem: vt illum benedicere, sanctificare, & consecrare ipse dignetur.

Orationes super Episcopū cap. 5.

Episcopi officia præcipua ex Pontific.

2. Cor. 3.

Ephes. 2.

Ex Pontif.

Quo loco diligenter mihi sunt commonendi illi, qui aliquando hoc tantum munus subire debebunt; vt non tùm primùm vbi ad diuinum sistuntur Hierarcham, de his ipsis muneris & functionis suæ partibus cogitent; hisq; rebus, quæ illis credenda, seruanda, docen-

Prius onus Episcopale cōsiderandū viresq; expedendæ antequam suscipiatur.

docenda, vindicanda proponuntur, sed longè ante vires suas explorent. Si enim tunc primùm, *inquit Bernardus*, hæsitare incipias, id quidem serò. Ante, iuxta consilium Saluatoris, sedisse debueras, ante æstimasse opus, metiri vires, ponderasse sapientiam, merita comparasse, sumptus computasse virtutum. *Quid enim indignius est? quid maiore pœna dignum? quàm in conspectu Dei et Angelorum eius, in conspectu Ecclesiæ vniuersæ, id se scire profiteri, quod ignores; id velle, quod nolis; id posse, quod nullo modo possis? Non tum igitur hæc talia cogitanda sunt, dum iam diuino astamus Altari; sed tùm, dum ambitiosè discurrimus, prensamus, cælum & terram, modò optatis potiamur, miscemus. Neque enim erit adeò desperatus & perditus animus; qui si maiestatem et amplitudinē earum rerum secum diligentiùs considerauerit & expenderit, qui non concidat, qui se dare præcipitem velit; qui sententiam futuri iudicis, quam veluti manu sua subscribit, non exhorrescat. Ne illud exaudiat:* Nescis quid petis. *Tu quidem coram me, atque Ecclesia hac, ore tuo profiteris, te velle & posse calicem meum bibere; vitam & mores meos imitari; curam & sollicitudinem meam, quam in pascendis ouibus meis suscepi, studio & diligentia tua exprimere; crucem meam ferre: cor autem tuum totum in vanæ gloriæ studio occupatum, in lucro & quæstu detentum, omni libidine & cupiditate ardens, ab his tuis promissis est alienissimum. Vt autem hi tam sublimes honores in eius vanitatis homines conferantur, non est voluntas Patris mei; hæq; ipsæ sedes & dignitates, alijs moribus sunt præparatæ à Patre meo: Et hos quidem Consecratores tuos, tamquam homines, diuini sensus & summæ rationis ignaros, fallere poteris; Deum autem, apud quem conscientia nuda est, quem ignota non transeunt, occulta non fallunt, qui cognitor est secretorum et scrutator cordium, fallere numquam poteris. Est profectò hic metus omnium maximus, hoc periculum*

De Considera tione lib. 2.

Luc. 14.

Matth. 20.

riculum omnium extremum; huic quidem certè, qui & operæ præclarè nauatæ magnitudinem, & rei infeliciter gestæ, miserum & perniciosum exitum intelligit.

Iuuat hoc loco apponere partẽ eius examinis, quam secũ inibat, priusquam Pontificatum prahenderet, magnus ille Theologus Nazianzenus; vt sit quasi norma & exemplum, quod vnusquisque nostrum, priusquàm ad tantum munus accedat, secum expendere debeat. Quo tandem modo externum illud Sacrificium, *In Apologetico primo.*
illud magnorum mysteriorum exemplar, pręsidenti ani- *Missæ Sacrificium quomodo offerendum.*
mo ipsi offeram, aut quo modo Sacerdotis habitum nomenq; subibo, priusquam manus pijs actionibus consecraro; priusquam creaturis rectè & sanè, atque ac creatoris solùm admirationem, non autem ad detrimẽtum, oculũ aspicere assuefecero: priusquã disciplinę Domini aures satis aperuero, ac mihi adijcietur auricula nequaquam durè audiens, aureaq; inauris precioso Sardio adstricta; hoc est, sapientis sermo auri benè audiẽti: priusquam ore, labijs, & lingua, ita meipsum compararo, vt & ore aperto spiritũ trahã, aut in mysteriorũ dogmatumque pronunciatione, dilatato impletus spiritu fuero; & *Psal. 118.*
labia, vt Sapientię verbis vtar, diuino sensu cõstricta ha- *Psal. 8.*
buero, addam etiã tempestiuè soluta: & denique lingua *Eccles. 21.*
exultatione perfusa erit, diuinæq; melodię plectrũ effe- *Psal. 56.*
cta, ad Dei gloriã celebrandã sese excitans, simulq; cum *Psal. 136.*
eo diluculo exurgens, ac prę labore faucibus ipsis adhęrens: *Psal. 17.*
rens: priusquam pedes meos ceruorũ ritu instructos & *Psal. 39.*
pręparatos, ad petrã firmaro, piosq; & Deo gratos incef *Psal. 72.*
sus meos ita directos habuero, vt nec tãtillũ tẽporis, nec *Rom. 6.*
vllo modo effunderentur: priùs deniq; quàm omnia cor *Psal. 11.*
poris mẽbra iustitiæ arma facta erint, omnẽq; mortalita *Prou. 22.*
tem abiecerint, à vita absorptã, spirituiq; loco cedentẽ?

D Ecquis

Ecquis porrò antequã puris & ignitis Dei eloquijs cor perustum habuerit, (id quod fit, cùm scripturæ ipsi aperiũtur) eaq; super latitudinem cordis trifariam descripserit? vt Christi mentem habeat; atque in thesauros promiscuæ multitudini abditos, inuisibiles, ac tenebrosos penetrarit; vt opes in ipsis conditas intueatur, aliosq;
.Cor. 2. locupletes & copiosos efficere posit, spiritualia spiritualibus conferens? Ecquis antequam Domini bene-
Psal. 26. placitum, ita vt par est, perspexerit, templumq; eius vi-
1.Cor. 3. sitauerit; vel potiùs Dei viui templum viuum factus fuerit, Christiq; in spiritu domicilium? Ecquis antequam figurarum & veritatis cognationem & discrimen agnouerit, ab illisq; secedens huic se adiunxerit; vt litteræ vetustatem fugiens, spiritus nouitati seruiat; atque à lege, quæ in litteræ abrogatione & abolitione spiritualiter expletur, ad gratiam purè planeq; transiliat? Ecquis antequam & vitæ probitate, & speculatione, per omnes Christi appellationes ac vires & facultates, tàm subli-miores illas ac primas, quàm quas postremò humilioresq; subijt, perrexerit, nimirum Dei, filij, imaginis, verbi, sapientiæ, veritatis, lucis, vitæ, potentiæ, vaporis, defluxionis, splendoris, factoris, regis, capitis, legis, viæ, portæ, fundamenti, petræ, margaritæ, pacis, iustitiæ, sanctificationis, redemptionis, hominis, serui, pastoris, agni, Ponficis, victimæ, primogeniti ante creaturam, primogeniti ex mortuis, resurrectionis? Ecquis, inquam, has res & nomina incassum audiens, nec dum commercio vllo cum verbo habito, nec ipsius, quatenus vnumquodque horum vero nomine appelletur, parti-
Psal. 44. ceps factus? Ecquis denique antequam quieto animo,
1.Cor. 2. atque ab huius vitæ negocijs tranquillo fuerit, Deiq; sa-
pien-

pientiam, illam inquam, in myſterio reconditam, accipere norit, ſed ætate adhuc tenera ſit lacteq; alatur, nec inter Iſraëlitas adhuc numeretur, nec in Dei caſtris acieque recenſeatur, nec Chriſti crucem virilibus humeris ferre queat, immo nec præſtantius fortaſſe aliquod corporis membrum, ſit læto tamen alacriq; animo ſe Chriſti Eccleſiæ in caput conſtitui patietur? Nemo profectò, qui quidem conſilio meo ac iudicio ſtandum putabit. *Ex quo examine, illud tandem colligit et concludit*: Ac proinde, *inquit*, ſic mecum ipſe loquebar: Alius mercaturæ cauſa nauiget, & longa maria tranſmittat, & cum ventis fluctibusq; perpetuò colluctetur; magna vel operæprecia facturus, ſi ita caſus tulerit, vel pericula aditurus, quiſquis nimirum vel nauigandi peritia, vel negociandi arte excellit. Mihi verò melius atque optabilius eſt in terra quietem habenti, atque exiguum aruum & dulce ſulcanti, & lucra & mare procul ſalutanti, exiguo ac rigido pane vitam, vt potero, ſuſtentare, eamq; tutam tranquillamq; ducere, quàm ob ingentes quæſtus graue diuturnumq; periculum ſubire. Quemadmodũ enim magno & excelſo viro detrimenti loco habendum eſt, res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, ſed in paruis leuibusq; rebus defixum hærere, ac velut magno lumine paruam domum illuſtrare; aut virilibus armis puerile corpus obtegere: ita contra paruo homini ſecuritas in eo conſiſtit, vt non magnopere ſeſe oneret, nec grauiori, quàm eius vires ferre queant, ſarcinæ caput ſupponens, ſimul & ridendum ſeſe propinet, & in periculum coniiciat: quemadmodum ſcilicet nec alij cuiquam turrim ędificare conuenit, quàm ei, cui ad eam prorſus abſoluendam ſuppetunt facultates, vt

1. Cor. 3.
Heb. 5.
Nemo ſapie. læto animo creatur Epiſcopus.
Tranquillam vitã parcè ac duriter agere præſtat, quàm Epiſcopũ eſſe.
Luc. 14.

ſcritura teſtatur. Meliusq́; eſt alijs, qui artis peritia pręſtent, habenas noſtri concedere, quàm indoctos & imperitos aliorum aurigas eſſe: præſtareq́; candidam aurem ſubmittere, quàm ſtolidam linguam mouere. *Hæc Nazianzenus.*

Verùm dicet quis: ſpontè tantus honor ad me defertur, omnis cognatorum & agnatorũ manus cogit vimq́; adfert, dementemq́; fore prædicat, ſi tantam repudiauero dignitatẽ: at is vocat, penes quem eſt legitima vocandi poteſtas & auctoritas. Huic verò homini hac venuſtiſſima reſpondet ſimilitudine Chryſoſtomus: Etenim quæro ex te, ſi quem ſuſpicamur fabrũ eſſe, ad opus vocemus, ſequaturq́; ipſe: deinde manus admouens materiæ ad ædificium paratæ, ligna, itemq́; & lapides auertat, opus autem ſic coagmentet, ſic domum ædificet, vt ſtatim collapſura ea ſit, num ille ſeſe abundè hac defenſione tutaturus eſt; ſi dixerit, ab alijs ſe coactum, non etiam vltrò ad ædificandum acceſſiſſe? Certè nequaquam, idq́; iure optimo: oportebat enim vel alijs ad id vocantibus pedem referre ac tergiuerſari. Itàne verò qui ligna ac lapides auertit faber, huic nullus prorſus ſuffugij locus, quò minus pœnas pendat: qui verò animas negligenter ædificans perdiderit, hiccinè alienam vim abundans ſibi ſuffugium præſidiumq́; putabit? & quo id pacto non valdè ineptum atquè abſurdum? nondum enim adijcio, nolentem à nemine compelli poſſe: ſed & ipſum volo vim fuiſſe immodicam perpeſſum, artibusq́; varijs circumſeptum, vt in retia caderet. Hoccinè igitur illum à ſupplicio eximet? ne obſecro; ne eò vſq; nobis imponamus, neque ſimulemus ignorare nos ea, quæ vel admodum pueris nota eſſe poſſunt: reuera enim cum rationis reddendæ tempus aderit, ignoran-

Lib. 4. De Sacerdotio. Reſiſtere debet inhabiles licet vocati.

tiæ

tiæ simulatio hæc nihil nobis allatura est præsidij. Principatum huiusmodi nihil ipse ambiuisti, imbecillitatis tuæ conscius? Probè id ac rectè. Oportebat ergo cum eodem hoc consilio, vocãtibus etiam alijs, tergiuersari. Annè cum te nullus vocaret, imbecillus tu, ac minimè idoneus eras: vbi primùm verò comperti sunt qui honorem ad te deferrent, de repentè in valentem atque idoneum euasisti? Certè huiusmodi res deridicula prorsus ac nugatoria est, eademq; extremo etiã supplicio digna. *Hæc autem proferentes, non eos, vt cum Gregorio Romano Pontifice loquar, qui rectè possint deterremus, sed ab appetitu tanti oneris cordis infirmitatem munimus, ne imperfecti quoque culmen arripere regiminis audeant: et qui in planis stantes titubant, in præcipitio pedem ponant.*

Absoluto fidei examine, augustiore sibiq; peculiari magis nouus Sponsus induitur habitu. Calceatur pedes ad annunciandum Euangelium pacis; vt eat, non stet; laboret, non ociosus delitescat. Induitur interioribus quibusdam tunicis, interioris & occultæ deuotionis, innocentiæ & integritatis perfectionem denotantibus; cuius solus Deus purarum animarũ vnicus sponsus inspector est; et cuius suauitatem illi soli norunt, qui experiuntur: intus enim est qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latas manicas habẽte. Oportet enim Episcopũ, sicut Dei dispensatorem, hospitalem esse, benignum, liberalem, non turpis lucri cupidum. *Maioris enim peculij dispensatorem plura expendere oportet: qui diuitias opesq; veras esse putet, si non studio omni aliena bona corradat; sed vti indigentiũ penuriã sua liberalitate adimat, qui sua cõmoda propinquorũ bona deputet.* Egentis enim mẽtẽ doctrinæ sermo nõ ita facilè penetrat, *inquit,*

Vestitur e.
Sandaliorum signif.
Tunica.
Dalmatica.
Tit. 1.
Episcopi liberalitas.

Gre-

secūda par. pastoralis, c. 7. *Gregorius*, si hunc apud eius animū manus misericordiæ non commendat. Tunc autem verbi semen facilè germinat, quando hæc in audientis pectore pietas prædicantis rigat. *De quo illud dicatur,* Dispersit deditque: *Non fisco, non Hæretico, potenti & non factioso ciui, non carni & sanguini, non tenaci, & quæ numquam compleri potest, arcæ; tantò minus non libidini & cupiditati, sed dispersit dedit pauperibus: hoc est, seminaria futuræ pietatis & eruditionis extruxit; adolescentes præstantes ingenio quàm plurimos domi, forisque, opibus suis educauit; Paræcijs desertis ac depopulatis Pastores & Sacerdotes suis copijs aluit: redeuntes ab errore, benignè & liberaliter suscepit; captiuos redemit; virgines orbas elocauit; peregrinos hospicio suscepit; viduis, orphanis, morbo ac ætate fractis, opem tulit:* Dispersit, dedit pauperibus; iustitia eius manet in seculum seculi, cornu eius exaltabitur in gloria. Psal. 111. Fœnus hoc solum, *inquit sanctus Leo,* aspicere & exercere debemus; vt quod hic misericorditer tribuimus, ab eo Dominò, qui multipliciter & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Neque enim nos hæreditate possedimus Sanctuarium Dei, sed alienæ sortis dispensatores sumus.* Cuius peculij vsus quidem, *inquit Bernardus,* est bonus, abusio mala, sollicitudo peior, quæstus autem turpissimus. Dispensationis autem huius, *inquit Chrysostomus,* modus ille, si Ecclesiasticæ facultates neque redundent, neque temporibus necessarijs desint. *Verùm de munificentia Pastoris satis. Adijcitur autem ornatus hic super Sacerdotalem habitum, ad indicandas eas actiones atque operationes, quas ipse præter alios Sacerdotes, peculiari quodam modo exercere solet: quales sunt illæ, vltra regiminis, doctrinæ ac iurisdictionis rationem; quas ex Græcis Areopagita, ex Latinis verò Leo Papa, ex antiquissimo ritu recensent. Presbyterorum (vt*

Margin: Psal. 111. / Epist. 1. cap. 4. / Psal. 82. / lib. 2. De consideratione. / Episcopalia munera cętera negata. / Ecclesiast. Hierarchia, c. 5. / Epist. 88.

eorum verbis vtar) & Diaconorum; atque Virginum consecratio, constitutio Ecclesiæ atque Altaris, benedictio item eorundem & vnctio, per impositiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuersis ex hæresi, paracleti Spiritus sancti traditio; quale item est Chrisma conficere, Chrismate baptizatorum frontes signare, publicè in Missa pœnitentes reconciliare, formatas Epistolas mittere. Hæc enim omnia illicita sunt Chorepiscopis atque Presbyteris, (inquit sanctus Leo) qui ad exemplum & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur: qui quamquam Consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent. Quæ omnia solis deberi summis Pontificibus, auctoritate Canonum præcipitur: vt per hoc, & discretio graduum, & dignitatis fastigium, summi Pontificis demonstretur. Sed neque coram Episcopo licet Presbyteris in baptisterium introire; nec præsente Antistite infantem tingere, aut signare; nec pœnitentem, sine præceptione Episcopi sui, reconciliare; nec eo præsente, nisi illo iubente, Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi conficere; nec eo coram posito populum docere, vel benedicere aut salutare, nec plebem vtique exhortari.

Sic igitur vestito & ornato Sponso, à fide fit transitus ad Sacramentum: transfert se Sacer Consecrator ad eas operationes, quæ verè sanctæ sunt sanctosq; efficiunt: quæ ex antiquissima & Apostolica traditione, sacris primùm signis & actionibus, deindè mysticis vnctionibus continentur. Actiones, & signa sacra, à Dionysio, tantorum mysteriorum diuino interprete, hæc numerantur. Primum, ἡ πρὸς τὸν θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ὑπόπτωσις. *hoc autem est, aditus ad diuinum altare, ac submissa genuum inflexio. Quod signum, & actionem designare docet,* Eum qui instituitur Pontificali consecratione, vniuersam suam vitam, omnemque mentis integritatem, Deo summo ac primo consecratori subijcere & resignare debere; ad eiusq; nutum & voluntatem eam peragere, castissimumque

Signa & v ctiones cap

In eodē qui capite. Genuflexi ad Altare.

ordinata ſunt. Viderint ergo huius rei diſſuaſores, quale ſit Dei ordinationi reſiſtere. Plurimū ſe Epiſcopo deferre putant, cum eum Chriſto pręferre conantur: ipſo reclamante, Non eſt ſeruus maior domino ſuo. Quod non dedignatus eſt magiſter & dominus, talis præſertim, indignum ſibi iudicabit ſeruus bonus, & deuotus diſcipulus? Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper me grauor proprium habere cuſtodem? Illi etſi honorant, onerant: hi non tam premunt, quàm protegunt. Quis dabit mihi centum in mei cuſtodiam deſignari paſtores? Quantò plures ſentio mei cuſtodiam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Principem te conſtituerunt, eſto inter illos tamquam vnus ex illis. Vt te putemus tamquam vnum ex illis, videamus te tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam; videamus tam libenter præpoſitis obtemperare ſubiectū, quàm imperare ſubiectis. Quod ſuperiori non præſtitiſti, ab inferiori non petas.

Interrogatur ergo; Num ea, quæ ex diuinis Scripturis legit & intelligit, plebem cui ordinandus eſt, & verbis & exemplis docere velit? Num Traditiones orthodoxorum Patrum; ac Decretales Sanctæ & Apoſtolicæ Sedis conſtitutiones venerāter ſuſcipere, docere, ac ſeruare? Num B. Petro Apoſtolo, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi ac ſoluendi, eiusq; Vicario Domino noſtro, eiusq; ſucceſſoribus Romanis Pontificibus fidem, ſubiectionem & obedientiam ſecundum Canonicam auctoritatem per omnia exhibere? Num mores ab omni malo temperare, & quantum poterit, Domino adiuuante, ad omne bonum cōmutare: caſtitatem & ſobrietatem, cum Dei auxilio, cuſtodire & docere: diuinis ſemper

nego-

negocijs mancipari, & à terrenis negocijs vel lucris turpibus alienus esse (ne scilicet oculos, qui moderandis gressibus præeunt, cura pulueris obscuret: *Caput namque subiectorum sunt cuncti, qui præsunt: & vt rectè valeant pedes itinera carpere, hæc proculdubio caput debet ex alto prouidere*:) Num humilitatem & patientiam in seipso custodire, & alios similiter docere velit? pauperibus item & peregrinis, omnibusq́ indigentibus, propter nomen Domini, affabilis & misericors esse?

Quæ omnia vbi ille sanctè, & bona fide seruaturum se, quantum humana fert conditio, promiserit; summa eius oneris, quod subeundum est, ob oculos illi, tamquam in compendio, ponitur: Episcopum oportere iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare. *Quod onus cùm non sit humanarum virium, sed & Angelicis ipsis humeris sit sublimius, cùm ab eo solo nobiscum portari possit, à quo est omnis sufficientia nostra: conferunt se omnes, Consecrator, simul Sponsus, Pronubi, ac tota Ecclesia, ad communem orationem. Et vt se recognoscant esse ciues sanctorũ, domesticos Dei, populum supernæ Hierusalem, adiungunt orationes & supplicationes Sanctorum; vt quod eorum fragilitas non potest, istorum victorialis auctoritas impetret; vt qui iam sunt securi de suis, sint solliciti de nostris. Super nouum igitur Sponsum, pronum ante conspectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Christum Dominum exorant*: vt illi viro, vtilitati Ecclesiæ prouidens, benignitas omnipotentis Dei gratiæ suæ tribuat largitatem: vt illum benedicere, sanctificare, & consecrare ipse dignetur.

Orationes super Episcopũ cap. 5.

Episcopi officia præcipua ex Pontific.

2. Cor. 3.

Ephes. 2.

Ex Pontif.

Quo loco diligenter mihi sunt commonendi illi, qui aliquando hoc tantum munus subire debebunt; vt non tùm primùm vbi ad diuinum sistuntur Hierarcham, de his ipsis muneris & functionis suæ partibus cogitent; hisq; rebus, quæ illis credenda, seruanda, docen-

Prius onus Episcopale cõsiderandũ uiresq; expedendæ antequam suscipiatur.

docenda, vindicanda proponuntur, sed longè ante vires suas explorent. Si enim tunc primùm, *inquit Bernardus*, hæsitare incipias, id quidem serò. Ante, Iuxta consilium Saluatoris, sedisse debueras, ante æstimasse opus, metiri vires, ponderasse sapientiam, merita comparasse, sumptus computasse virtutum. *Quid enim indigniùs est? quid maiore pœna dignum? quàm in conspectu Dei et Angelorum eius, in conspectu Ecclesiæ vniuersæ, id se scire profiteri, quod ignores; id velle, quod nolis; id posse, quod nullo modo possis? Non tum igitur hæc talia cogitanda sunt, dum iam diuino astamus Altari; sed tùm, dum ambitiosè discurrimus, prensamus, cælum & terram, modò optatis potiamur, miscemus. Neque enim erit adeò desperatus & perditus animus; qui si maiestatem et amplitudinē earum rerum secum diligentiùs considerauerit & expenderit, qui non concidat, qui se dare præcipitem velit, qui sententiam futuri iudicis, quam veluti manu sua subscribit, non exhorrescat. Ne illud exaudiat:* Nescis quid petis. *Tu quidem coram me, atque Ecclesia hac, ore tuo profiteris, te velle & posse calicem meum bibere; vitam & mores meos imitari; curam & sollicitudinem meam, quam in pascendis ouibus meis suscepi, studio & diligentia tua exprimere; crucem meam ferre: cor autem tuum totum in vanæ gloriæ studio occupatum, in lucro & quæstu detentum, omni libidine & cupiditate ardens, ab his tuis promissis est alienissimum. Vt autem hi tam sublimes honores in eius vanitatis homines conferantur, non est voluntas Patris mei; hæq; ipsæ sedes & dignitates, alijs moribus sunt præparatæ à Patre meo: Et hos quidem Consecratores tuos, tamquam homines, diuini sensus & summæ rationis ignaros, fallere poteris; Deum autem, apud quem conscientia nuda est, quem ignota non transeunt, occulta non fallunt, qui cognitor est secretorum et scrutator cordium, fallere numquam poteris. Est profectò hic metus omnium maximus, hoc periculum*

De Consideratione lib. 2.

Luc. 14.

Matth. 20.

riculum omnium extremum; huic quidem certè, qui & operæ præclarè nauatæ magnitudinem, & rei infeliciter gestæ, miserum & perniciosum exitum intelligit.

Iuuat hoc loco apponere partē eius examinis, quam secū inibat, priusquam Pontificatum præhenderet, magnus ille Theologus Nazianzenus; vt sit quasi norma & exemplum, quod vnusquisque nostrum, priusquàm ad tantum munus accedat, secum expendere debeat. Quo tandem modo externum illud Sacrificium, illud magnorum mysteriorum exemplar, pręsidenti animo ipsi offeram, aut quo modo Sacerdotis habitum nomenq́; subibo, priusquam manus pijs actionibus consecraro; priusquam creaturis rectè & sanè, atque ac creatoris solùm admirationem, non autem ad detrimētum, oculū aspicere assuefecero: priusquā disciplinę Domini aures satis aperuero, ac mihi adijcietur auricula nequaquam durè audiens, aureaq; inauris precioso Sardio adstricta; hoc est, sapientis sermo auri benè audiēti: priusquam ore, labijs, & lingua, ita meipsum compararo, vt & ore aperto spiritū trahā, aut in mysteriorū dogmatumq́ue pronunciatione, dilatato impletus spiritu fuero; & labia, vt Sapientię verbis vtar, diuino sensu cōstricta habuero, addam etiā tempestiuè soluta: & denique lingua exultatione perfusa erit, diuinæq; melodię plectrū effecta, ad Dei gloriā celebrandā sese excitans, simulq; cum eo diluculo exurgens, ac prę labore faucibus ipsis adhęrens: priusquam pedes meos ceruorū ritu instructos & pręparatos, ad petrā firmaro, piosq; & Deo gratos incessus meos ita directos habuero, vt nec tātillū tēporis, nec vllo modo effunderentur: priùs deniq; quàm omnia corporis mēbra iustitiæ arma facta erint, omnēq; mortalitatem abiecerint, à vita absorptā, spirituiq; loco cedentē?

In Apologetico primo.
Missæ Sacrificium quomodo offerendum.
Psal. 118.
Psal. 8.
Eccles. 21.
Psal. 56.
Psal. 136.
Psal. 17.
Psal. 39.
Psal. 72.
Rom. 6.
Psal. 11.
Prou. 22.

Ecquis porrò antequã puris & ignitis Dei eloquijs cor perustum habuerit, (id quod fit, cùm scripturæ ipsi aperiūtur) eaq; super latitudinem cordis trifariam descripserit? vt Christi mentem habeat; atque in thesauros promiscuæ multitudini abditos, inuisibiles, ac tenebrosos penetrarit; vt opes in ipsis conditas intueatur, aliosq; locupletes & copiosos efficere posſit, spiritualia spiritualibus conferens? Ecquis antequam Domini beneplacitum, ita vt par est, perspexerit, templumq; eius visitauerit; vel potiùs Dei viui templum viuum factus fuerit, Christiq; in spiritu domicilium? Ecquis antequam figurarum & veritatis cognationem & discrimen agnouerit, ab illisq; secedens huic se adiunxerit; vt litteræ vetustatem fugiens, spiritus nouitati seruiat; atque à lege, quæ in litteræ abrogatione & abolitione spiritualiter expletur, ad gratiam purè planeq; transiliat? Ecquis antequam & vitæ probitate, & speculatione, per omnes Christi appellationes ac vires & facultates, tàm sublimiores illas ac primas, quàm quas postremò humilioresq; subijt, perrexerit, nimirum Dei, filij, imaginis, verbi, sapientiæ, veritatis, lucis, vitæ, potentiæ, vaporis, defluxionis, splendoris, factoris, regis, capitis, legis, viæ, portæ, fundamenti, petræ, margaritæ, pacis, iustitiæ, sanctificationis, redemptionis, hominis, serui, pastoris, agni, Ponficis, victimæ, primogeniti ante creaturam, primogeniti ex mortuis, resurrectionis? Ecquis, inquam, has res & nomina incassum audiens, nec dum commercio vllo cum verbo habito, nec ipsius, quatenus vnumquodque horum vero nomine appelletur, particeps factus? Ecquis denique antequam quieto animo, atque ab huius vitæ negocijs tranquillo fuerit, Deiq; sa-

pientiam, illam inquam, in mysterio reconditam, accipere norit, sed ætate adhuc tenera sit lacteq; alatur, nec inter Israëlitas adhuc numeretur, nec in Dei castris acieque recenseatur, nec Christi crucem virilibus humeris ferre queat, immo nec præstantius fortasse aliquod corporis membrum, sit læto tamen alacriq; animo se Christi Ecclesiæ in caput constitui patietur? Nemo profectò, qui quidem consilio meo ac iudicio standum putabit. *Ex quo examine, illud tandem colligit et concludit:* Ac proinde, *inquit*, sic mecum ipse loquebar: Alius mercaturæ causa nauiget, & longa maria transmittat, & cum ventis fluctibusq; perpetuò colluctetur; magna vel operæprecia facturus, si ita casus tulerit, vel pericula aditurus, quisquis nimirum vel nauigandi peritia, vel negociandi arte excellit. Mihi verò melius atque optabilius est in terra quietem habenti, atque exiguum aruum & dulce sulcanti, & lucra & mare procul salutanti, exiguo ac rigido pane vitam, vt potero, sustentare, eamq; tutam tranquillamq; ducere, quàm ob ingentes quæstus graue diuturnumq; periculum subire. Quemadmodũ enim magno & excelso viro detrimenti loco habendum est, res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, sed in paruis leuibusq; rebus defixum hærere, ac velut magno lumine paruam domum illustrare; aut virilibus armis puerile corpus obtegere: ita contra paruo homini securitas in eo consistit, vt non magnopere sese oneret, nec grauiori, quàm eius vires ferre queant, sarcinæ caput supponens, simul & ridendum sese propinet, & in periculum conijciat: quemadmodum scilicet nec alij cuiquam turrim ędificare conuenit, quàm ei, cui ad eam prorsus absoluendam suppetunt facultates, vt

1. Cor. 3. *Heb. 5.*

Nemo sapiens læto animo creatur Episcopus.

Tranquillam vitã parcè ac duriter ager præstat, quàm Episcopũ esse.

Luc. 14.

critura testatur. Meliusq; est alijs, qui artis peritia pręstent, habenas nostri concedere, quàm indoctos & imperitos aliorum aurigas esse: præstareq; candidam aurem submittere, quàm stolidam linguam mouere. *Hæc Nazianzenus.*

Verùm dicet quis: spontè tantus honor ad me defertur, omnis cognatorum & agnatorũ manus cogit vimq; adfert, dementemq; ore prædicat, si tantam repudiauero dignitatẽ: at is vocat, penes quem est legitima vocandi potestas & auctoritas. Huic verò homini hac venustissima respondet similitudine Chrysostomus: Etenim quæro ex te, si quem suspicamur fabrũ esse, ad opus vocemus, sequaturq; ipse: deinde manus admouens materiæ ad ædificium paratæ, ligna, itemq; & lapides auertat, opus autem sic coagmentet, sic domum ædificet, vt statim collapsura ea sit, num ille sese abundè hac defensione tutaturus est; si dixerit, ab alijs se coactum, non etiam vltrò ad ædificandum accessisse? Certè nequaquam, idq; iure optimo: oportebat enim vel alijs ad id vocantibus pedem referre ac tergiuersari. Itáne verò qui ligna ac lapides auertit faber, huic nullus prorsus suffugij locus, quò minus pœnas pendat: qui verò animas negligenter ædificans perdiderit, hiccinè alienam vim abundans sibi suffugium præsidiumq; putabit? & quo id pacto non valdè ineptum atque absurdum? nondum enim adijcio, nolentem à nemine compelli posse: sed & ipsum volo vim fuisse immodicam perpessum, artibusq; varijs circumseptum, vt in retia caderet. Hoccinè igitur illum à supplicio eximet? ne obsecro; ne eò vsq; nobis imponamus, neque simulemus ignorare nos ea, quæ vel admodum pueris nota esse possunt: reuera enim cum rationis reddendæ tempus aderit, ignoran-

tiæ simulatio hæc nihil nobis allatura est præsidij. Principatum huiusmodi nihil ipse ambiuisti, imbecillitatis tuæ conscius? Probè id ac rectè. Oportebat ergo cum eodem hoc consilio, vocātibus etiam alijs, tergiuersari. Annè cum te nullus vocaret, imbecillus tu, ac minimè idoneus eras: vbi primùm verò comperti sunt qui honorem ad te deferrent, de repentè in valentem atque idoneum euasisti? Certè huiusmodi res deridicula prorsus ac nugatoria est, eademq; extremo eriā supplicio digna. *Hæc autem proferentes, non eos, vt cum Gregorio Romano Pontifice loquar, qui rectè possint deterremus, sed ab appetitu tanti oneris cordis infirmitatem munimus, ne imperfecti quoque culmen arripere regiminis audeant: et qui in planis stantes titubant, in præcipitio pedem ponant.*

Absoluto fidei examine, augustiore sibiq; peculiari magis nouus Sponsus induitur habitu. Calceatur pedes ad annunciandum Euangelium pacis; vt eat, non stet; laboret, non ociosus delitescat. Induitur interioribus quibusdam tunicis, interioris & occultæ deuotionis, innocentiæ & integritatis perfectionem denotantibus; cuius solus Deus purarum animarū vnicus sponsus inspector est; et cuius suauitatem illi soli norunt, qui experiuntur: intus enim est qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latas manicas habētē. Oportet enim Episcopū, sicut Dei dispensatorem, hospitalem esse, benignum, liberalem, non turpis lucri cupidum. *Maioris enim peculij dispensatorem plura expendere oportet: qui diuitias opesq; veras esse putet, si non studio omni aliena bona corradat; sed vti indigentiū penuriā sua liberalitate adimat, qui sua cōmoda propinquorū bona deputet.* Egentis enim mētē doctrinæ sermo nō ita facilè penetrat, *inquit,*

Vestitur c.
Sandaliorum signif.
Tunica.
Dalmatica.
Tit. 1.
Episcopi liberalitas.

secūda par- pastoralis, p. 7. *Gregorius*, si hunc apud eius animū manus misericordiæ non commendat. Tunc autem verbi semen facilè germinat, quando hæc in audientis pectore pietas prædi-

Psal. 111. cantis rigat. *De quo illud dicatur,* Dispersit deditque: *Non fisco, non Hæretico, potenti & non factioso ciui, non carni & sanguini, non tenaci, & quæ numquam compleri potest, arcæ; tantò minus non libidini & cupiditati, sed dispersit dedit pauperibus: hoc est, seminaria futuræ pietatis & eruditionis extruxit; adolescentes præstantes ingenio quàm plurimos domi, forisque, opibus suis educauit: Paræcijs desertis ac depopulatis Pastores & Sacerdotes suis copijs aluit: redeuntes ab errore, benignè & liberaliter suscepit; captiuos redemit; virgines orbas elocauit; peregrinos hospicio suscepit; viduis, orphanis, morbo ac ætate fractis, opem tulit:* Dispersit, dedit pauperibus; iustitia eius manet in seculum seculi, cornu eius exaltabitur in gloria:

Epist. 1. cap. 4. Fœnus hoc solum, *inquit sanctus Leo*, aspicere & exercere debemus; vt quod hic misericorditer tribuimus, ab

Psal. 82. eo Domino, qui multipliciter & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Neque enim nos hæreditate possedimus Sanctuarium Dei, sed alienæ sortis dispensatores su-*

Lib. 2. De consideratione. *mus.* Cuius peculij vsus quidem, *inquit Bernardus,* est bonus, abusio mala, sollicitudo peior, quæstus autem turpissimus. Dispensationis autem huius, *inquit Chrysostomus,* modus ille, si Ecclesiasticæ facultates neque redundent, neque temporibus necessarijs desint. *Verùm de munificentia Pastoris satis. Adijcitur autem ornatus hic super*

Episcopalia munera cæteris negata. *Sacerdotalem habitum, ad indicandas eas actiones atque operationes, quas ipse præter alios Sacerdotes, peculiari quodam modo exercere solet: quales sunt illæ, vltra regiminis, doctrinæ ac iu-*

De Ecclesiast. hierarchia, cap. 5. Epist. 88. *risdictionis rationem; quas ex Græcis Areopagita, ex Latinis verò Leo Papa, ex antiquissimo ritu recensent. Presbyterorum (vt*

eorum

eorum verbis vtar) & Diaconorum; atque Virginum consecratio, constitutio Ecclesiæ atque Altaris, benedictio item eorundem & vnctio, per impositiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuersis ex hæresi, paracleti Spiritus sancti traditio; quale item est Chrisma conficere, Chrismate baptizatorum frontes signare, publicè in Missa pœnitentes reconciliare, formatas Epistolas mittere. Hæc enim omnia illicita sunt Chorepiscopis atque Presbyteris, (inquit sanctus Leo) qui ad exemplum & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur: qui quamquam Consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent. Quæ omnia solis deberi summis Pontificibus, auctoritate Canonum præcipitur: vt per hoc, & discretio graduum, & dignitatis fastigium, summi Pontificis demonstretur. Sed neque coram Episcopo licet Presbyteris in baptisterium introire; nec præsente Antistite infantem tingere, aut signare; nec pœnitentem, sine præceptione Episcopi sui, reconciliare; nec eo præsente, nisi illo iubente, Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi conficere; nec eo coram posito populum docere, vel benedicere aut salutare, nec plebem vtique exhortari.

Sic igitur vestito & ornato Sponso, à fide fit transitus ad Sacramentum: transfert se Sacer Consecrator ad eas operationes, quæ verè sanctæ sunt sanctosq; efficiunt: quæ ex antiquissima & Apostolica traditione, sacris primùm signis & actionibus, deindè mysticis vnctionibus continentur. Actiones, & signa sacra, à Dionysio, tantorum mysteriorum diuino interprete, hæc numerantur. Primum, ἡ πρὸς τὸν θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ὑπόπτωσις. *hoc autem est, aditus ad diuinum altare, ac submissa genuum inflexio. Quod signum, & actionem designare docet*, Eum qui instituitur Pontificali consecratione, vniuersam suam vitam, omnemque mentis integritatem, Deo summo ac primo consecratori subijcere & resignare debere; ad eiusq; nutum & voluntatem eam peragere, castissimumque

Signa & v- ctiones cap.

In eodē qui capite.

Genuflexio ad Altare.

que Deoq; dicatum aditũ, qui dignus sit & conueniens, quantum fieri possit, diuino, sanctissimo, ac sacro Altari, ad quod mentes, quæ diuinam speciem præsefe-runt, consecrantur.

anuum impositio.

Secundum signum & actio, est ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις: id est, sacri Hierarchæ, ac reliqui collegij manuum impositio. Tangit enim Princeps consecrationis Pontifex, ac deinde cæteri omnes, illius qui consecratur caput, manusq; illi imponit: quod signum & actio, primum diuinum, *vt idem inquit Dionysius*, præsidiũ declarat; quo, tamquam sancti pueri, illi qui consecrantur, patris charitate foueri solent, illisq; facultatem ac vim Ecclesiastici ordinis tuendi largitur, contrariasq; potestates procul ab eis arcet. Docet deinde omnia officia & munera sacri Ordinis exequi, eos qui consecrantur; vt sub Deo agentes, eumq; omnium suarum actionum habentes ducem in omnibus.

Crucis obsignatio.

Tertium signum est, ἡ σταυροειδὴς σφραγὶς: id est, crucis obsignatio, quæ significat omnium animi simul corporisq; cupiditatum cessationem, diuinæq; vitæ imitationem, immoto oculo aspicientem Christum crucifixum, qui ad crucem vsque & mortem expers omnis peccati peruenit; eosq; qui ita viuunt, vt eum imitentur, carnemq; suam cum illo crucifigunt, quod crux ista designat, sibi similes participes libertatis suæ à peccato efficit, obsignans eos sigillo & imagine crucis, iustitiæ & innocentiæ suæ. Quid enim est aliud hæc crucifixi imago, quàm forma & exemplar perfectum mortificationis omnium cupiditatum nostrarum? In hoc enim ligno omnia desideria nostra, omnes nimiæ sollicitudines, omnes cupiditates nostræ, confixæ & mortuæ sunt. Quæ enim ambitio sanari poterit, quàm hæc ipsa incredibilis humilitas Christi in cruce pendentis non sanat? Quæ auaritia curari, quàm hæc nuditas, ac planè extrema paupertas non curat? quæ libido extingui, quàm

hæ ip-

hæ ipsæ aridæ faces fele & aceto imbutæ, salutis nostræ non extinguunt? Vnde Bernardus: Singuli, *inquit,* illiciti motus animi mei, singula sunt in te Deus conuicia: vtputa iracundiæ motus intus in mansuetudinem tuam, inuidiæ in charitatem, luxuriæ in sitim tuam, cupiditatis meæ in nuditatem, fastus in tuam extremam humilitatem: Epist. 42.

Quartum sacrũ Symbolum est sacraq; actio, huicq; ordini quasi propria & peculiaris, et quæ in nulla alia consecratione adhiberi solet, præter eam quæ Põtificis est, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις: *hæc autem est, sacrorum librorum super caput & humerum eius qui consecratur; sanctissima impositio. Cuius modum & rationem sic explicat Carthagineñ. Concilium:* Duo assistentes Episcopi, ponunt & tenent Euangeliorum codicem super caput & ceruicem eius qui consecratur, & vno super eum fundente benedictione; reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangunt. *Quid autem sibi ea actio velit, diuinus explicat Areopagita:* Quoniam, *inquit,* perficiens omnis Sacerdotij vis & scientia, à diuina mysteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac meritò in capitibus Pontificum, scripta diuinitùs tradita ponuntur, quæ compendio scienterq; omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinam sanctam, diuina & sacra verba & opera, orationes & actiones, quas Hierarchia nostra habet Dei benefici concessu ac munere: quod diuinus Pontifex, omni quidem facultate quæ Pontifice digna est, præditus esse debeat, & omnium sacrarum interpretationũ atque factorũ, quæ Hierarchiam attingunt, vera atque à Deo tradita scientia non illustrari modo, verùm etiam alijs, vt Pontifici consentaneũ est, tradere, perficereq; diuinis scientijs ac sũmis, vt ita dicã promotionibus ex Põtificis dignitate

Libri impositio.

Ibidem.

Episcopus doctor, & prædicator.

omnia, quę in tota Hierarchia maximam vim perficiendi habens. *Ex multis enim & varijs functionibus, quae Episcopum attingunt, illa propria ac quasi peculiaris est, Euangelium*
Tit. 1. *prædicare;* vt potens sit, *inquit Paulus*, in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. *Itaque in prisca illa & veteri Ecclesia, nemo hoc docendi pulpitum conscendebat, nisi is qui Episcopus esset; vel si fortè aliqua summa infirmitate præpediebatur, Presbytero quidem cuipiam hoc munus delegabat: ita tamen, vt ipse eius doctrinæ testis & iudex interesset. Itaque ægri etiam Pontifices, nonnumquam in lectis ad templum adferebantur, vt eius doctrinæ quæ populo tradebatur, testes & arbitri interessent; ne quid illis inscijs atque incautis, hæreticæ labis & pestis subreperet. Non in capite autem tantum sacer Codex Episcopi ponitur, sed in humero etiam: Vt primus ipse hoc iugum subeat, ac in societate Iesu Christi trahat: vt populo Dei more sancti Mosis, atque adeò Iesu Christi præeat, ac viam per huius vitæ turbulentum pelagus pãdat, angustamq; illam semitam & asperam, primus terat ac muniat. Vt illud possit dicere cum Christo:* Di-
Matth. 11. scite à me, quia mitis sum & humilis corde. Exemplum
Ioan. 13. enim dedi vobis; vt quemadmodum ego feci, ita & vos
1.Cor.4. faciatis. *Et illud Pauli:* Imitatores mei estote, quemad-
Prima parte pastoralis c. 2. modum ego Christi. Nam si pastor, *inquit Gregorius;* per abrupta graditur, grex profectò ad pręcipitia sequetur. aut qua præsumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat? tantumq; debet actionem populi actio transcendere Præsulis, quantum distare solet à grege vita Pastoris. Qui enim loci sui necessitate exigitur summa dicere, hac eadem necessitate compellitur summa monstrare; ne subditi in exemplo eius qui præest, quasi in obstaculo itineris offendant. Sacerdotes namque vocamur, quòd ideo præsumus, vt sacrum du-

càtum fidelibus præbeamus: nulliq; illicitum videtur, *inquit Ambrosius*, quòd ab Episcopo quasi licitum perpetratur.

Quinta & vltima diuina est actio, quam sacer Dionisius τὴν ἀνάρρησιν*: hoc autem est, vt sacrum exponit Carthagineñ. Concilium, eam quæ super eum qui consecratur funditur benedictionem: quæ talis est:* Propitiàre, *inquit*, Domine supplicationibus nostris, & inclinato super hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuę in eum infunde virtutem. *Prorumpitq; sacer Antistes in diuinas laudes*, eum esse honorem omnium dignitatũ, quæ gloriæ eius sacris famulantur ordinibus. Qui per Moysen famulum suum, secreti familiaris affatu, inter cætera cœlestis documenta culturę, de habitu quoque indumenti sacerdotalis instituens, electum Aaron mystico amictu vestiri inter sacra iussit; vt intelligentiæ sensum de exemplis priorum caperet secutura posteritas: ne eruditio doctrinæ eius vlli deesset ætati. Cùm & apud veteres reuerentiam, ipsa significationum species obtineret, & apud nos certiora essent experimenta rerum, quàm enigmata figurarum. Illius namque Sacerdotij anterioris habitus, nostræ mentis ornatus est; & Pontificalem gloriam non iam nobis honor commendat vestium, sed splendor animarum. Quia & illa quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potiùs quæ in ipsis erant intelligenda poscebant...

De Dignita. Sacerdotali. cap.6.

Benedictio, & precatio.

Ex Pontif.

Precatur deinde, Vt ei famulo suo, quem ad summi Sacerdotij ministerium elegit, eam gratiam largiatur: vt quicquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gẽmarum, & in multimodi operis varietate signabant, hoc in eius moribus actibusq; clarescat. Vt compleat in Sacer-

dote suo ministerij sui summá, & ornamentis totius glorificationis instructum, cælestis vnguenti rore sanctificet. *Atque ita deinceps se ad sacras confert vnctiones. Significat autem ea ἀναῤῥήσεις, siue sacra precatio, vt idem inquit Dionysius,* Deo charum consecratorem interpretem, esse diuinæ creationis siue electionis; qui non suo munere eos qui consecrantur, ad Ecclesiastici ordinis honorem virtutemq; efferat; sed diuini numinis instinctu agitatus in omnibus consecrationibus quæ Pontificem attingunt. *Cùm autem sanctificatio,* vt inquit Magnus Basilius, *sine spiritu non sit; cùm & cælestes illæ angelicæ virtutes, quæ natura quidem sanctæ non sunt, sic enim nullam haberent differentiam ab eo spiritu, qui solus natura sanctus dicitur; secundum proportionem tamen suæ dignitatis & excellentiæ, sanctificationis suæ modum & mensuram ab eodem Spiritu sancto accipiant. Hic enim est digitus Dei, per quem omnia solidantur: hæc est superna illa & cælestis vnctio, quæ docet omnia: hic est ignis purissimus, qui mundat, purgat, & sanctificat ea vniuersa, quæ sancta sunt. Proinde diuinus Antistes creatore Spiritu, super eum quem sacrat, inuocato, ad sacras vnctiones se confert; vt ostendat, hunc ipsum qui sacratur ministrum, & vicarium illius fore, quem vnxit Deus oleo lætitiæ præ consortibus suis.*

De Spiritu S. Cap. 16. & Epist. 79. — Luc. 11. — 1. Ioan. 2. — Psal. 44. — Vnctio capitis.

Vngit autem primùm caput eius, cum ea præfatione: Hoc, *inquit,* Domine copiosè in caput eius influat: hoc in oris subiecta decurrat; hoc in totius corporis extrema descendat: vt tui Spiritus virtus & interiora eius repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo constantia fidei, puritas dilectionis, sinceritas pacis: Sint speciosi munere tuo pedes eius, ad Euangelizãdum pacem, ad Euangelizandum bona. Da ei Domine ministeriũ reconcilia-

Ex Pontif. — Psal. 132. — Rom. 10. — 2. Cor. 12.

ciliationis in verbo & in factis, in virtute signorũ & prodigiorum: Sit sermo eius & prędicatio non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis. Da ei Domine claues regni cælorum, vt vtatur, non vt glorietur potestate; quam tribuis in ædificationem, non in destructionem. Quodcumque ligauerit super terram, sit ligatũ & in cælis: & quodcũqne soluerit super terram, sit solutum & in cælis. Quorum retinuerit peccata, retenta sint: quorum remiserit, tu remittas. Qui maledixerit ei, sit ille maledictus: & qui benedixerit ei, benedictionibus repleatur. Sit fidelis seruus & prudens, quem constituas tu Domine seruus & prudens, quem constituas tu Domine super familiam tuam, vt det illi cibum in tempore opportuno, & exhibeat omnem hominem perfectũ: sit sollicitudine impiger, sit spiritu feruens: oderit superbiã, humilitatẽ ac veritatẽ diligat, neq; eam vnquã deserat, aut laudibus, aut timore superatus. Non ponat lucẽ tenebras, nec tenebras lucem: non dicat malũ bonum, nec bonũ malum. Sit sapiẽtibus & insipiẽtibus debitor, vt fructũ de profectu omniũ cõsequatur. Tribuas illi Domine Cathedram Episcopalẽ, ad regendũ Ecclesiam tuam & plebem sibi cõmissam: sis ei auctoritas, sis ei potestas, sis ei firmitas. Multiplica super eum benedictionẽ & gratiam tuã, vt ad exorandam semper misericordiã tuã, tuo munere idoneus, & tua gratia possit esse deuotus. *Ac deinceps interpositis alijs orationibus, ac publico Ecclesiæ cantu, ad vnctionem manuũ eius accedit; quas item cum ea postulatione inungit:* Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui te ad Pontificatus sublimari voluit dignitatẽ, ipse te Chrismate & mysticè delibutionis liquore perfundat, & Spiritualis benedictionis vbertate foecun-

[Margin: 1. Cor. 2. — Matth. 1[6] — Ioan. 20. — Gen. 27. — Matth. 2[4] — Rom. 12. — Isa. 5. — Rom. 1. — Vnctio manuum. — 1. Reg.]

fœcundet: quicquid benedixeris, benedicatur: & quicquid sanctificaueris, sanctificetur: & consecratæ manus istius, vel pollicis impositio cunctis proficiat ad salutem. *Neque verò frustra, aut sine causa tam prolixis, tam frequenter repetitis precibus, hic ipse qui consecratur, Deo omnium bonorum auctori & largitori commendatur:* Plus enim, *inquit Chrysostomus*, eius modi precibus indiget, quàm cæteri omnes. Nam quantò est celsior dignitas, tantò Sacerdotis maiora sunt pericula. Sufficit enim vel vnum Episcopatus rectè factum auctorem suum in cœlum attollere, vnumq; peccatum in ipsum inijcere gehennæ profundum. Nam qui in ordine priuato parum religiosus erat, multò profectò magis id patitur, cùm Ecclesię gubernacula regenda susceperit: quippe tum & inanis gloria vehemētiùs imminet, & pecuniæ amor & fastus; cùm principatus ipse præstet licentiam offensionis & contumeliæ, atque maledicta, & alia prorsus innumera. Votis itaque omnibus optandum, vt qui antea pietate præditus fuerat, talis permaneat suscepto munere administrationis. *Hæc Chrysostomus.*

Vngitur autem futurus Hierarcha primùm in capite, per quod mens eius designatur: quò admoneatur, vt diligat Deum ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex omnibus viribus suis; & proximum suum, sicut seipsum: quarum rerum omnium, caput fons est & principium. Deindè, vt auctoritas & dignitas eius declaretur, eum scilicet esse caput & Principem Ecclesiæ suæ; quomodo vir vxori suæ caput dictus est. Honor enim & sublimitas Episcopalis, *inquit Ambrosius*, nullis poterit comparationibus adæquari: si Regum fulgori compares, & Principum Diademati, longè erit inferior, quàm si plumbi metallum ad auri fulgorem compares: quippè cum videas

deas

deas Regum colla & Principum ſubmitti genibus ſacerdotum, & exoſculatis eorum dexteris, orationibus eorum ſe commendare & communire, qui item cornu ſuo Reges & Sacerdotes vngunt. Sed prouidendum eſt, *inquit Ambroſius*, ne ſit honor ſublimis, & vita deformis: ne ſit deifica profeſſio, & illicita actio: ne ſit religioſus amictus, & irreligioſus prouectus: ne ſit gradus excelſus, & deformis exceſſus: quia ſicut nihil eſſe diximus Epiſcopo excellentiùs, ſic nihil eſt miſerabiliùs, ſi de ſancta vita Epiſcopus periclitetur, ſi Sacerdos in crimine teneatur. Nam quantò gradus altior eſt, tantò ruina grauior: honor grandis, grandiori debet ſollicitudine circumuallari. Ideo igitur prærogatiua honoris monſtratur, vt merita congrua requirantur.

Vngitur demùm in capite, vt oſtendatur eſſe vicarius Chriſti; eiuſq; dignitatem & auctoritatem gerere, qui eſt ſuper omnia; & quem conſtituit Deus caput ſuper omnem Eccleſiam. Ideo Reges non iam in capite, ſed in humero vnguntur: Primum, vt is proprius honor ſit illius, quem Deus conſtituit excelſum ſuper omnes Reges terræ, & quem oleo letitiæ excellentiùs & auguſtiùs vnxit præ conſortibus ſuis. Deinde vt oſtendatur, quòd primò ante omnes Reges & Principes perſona capitis Pontificali officio repræſentetur. Vngitur tamen & Rex in humero, vt neque ipſe planè excludatur à repræſentatione eiuſdem capitis: Nam & huius Principatus, *vt dixit Eſaias,* fuit ſuper humerum eius: & vt ſciat ſe eſſe miniſtrum ad portandam crucem Ieſu Chriſti: laudem bonorum, vindictam autem malorum. *Sed non caput tantum Pontificis vngitur, verùm & manus. Primùm, propter officium & miniſterium eius, vt ſe ſciat dignitatem non propter ocium, ſed propter negocium ſuſcipere: vt ſciat ex illo ſe numero operariorum eſſe debere, qui ſuſtinent pondus diei & æſtum.*

[Margin notes: *Ephes.* 1. — *Pſal.* 88. — *Pſal.* 44. — *Iſa.* 9. — *Rom.* 13. — Vnctionis manuũ ſigni]

actum. Demùm, vt illis manibus adsit virtus Spiritus sancti; eas teneat & dirigat; cum illis laboret & operetur: vt quicquid benedixerit, benedicatur; quicquid sanctificauerit, sanctificetur: Quò certior fiat populus Christianus, dicente Episcopo aut Sacerdote: Ego te baptizo: ego te absoluo: non illum baptizare, non illum peccata relaxare, sed unctionem ipsam, sed cum Spiritum, cuius hæc unctio signum est, omnipotenti virtute & præsidio suo hæc talia efficere. Item, cùm accepto pane & calice, in ita consecratas manus, illa verba profert: Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus: *non illum aliquid vi sua efficere, sed Spiritum sanctum descendere, & virtutem altissimi obumbrare: vt qui in vtero Virginis verum corpus et sanguinem eius admirabili & illi soli cognita virtute effecit, idem sub speciebus panis & vini hoc idem efficiat. Quibus sacris Symbolis & mysterijs cùm hæretici careant, mirum esse non debet, si ea quæ in Ecclesia Catholica certissima & facillima esse videntur, ab illis non intelliguntur; perexiguamque, vel nullam potiùs, his fidem habeant. Neque enim nos hæc humanis viribus aut meritis tribuimus, sed illi Spiritui sancto, de quo Dauid dixit:* Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ. *Vnguntur amplius manus eius qui consecratur, vt operetur bonum: ad omnes quidem, sed maximè ad domesticos fidei: vt manus suas mittat ad fortia; vt panem ociosus non comedat; vt manus eius distillent myrrham; vt sit beatus seruus ille, quem cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantem & operantem.*

Vngitur autem sancto Chrismate, quod ex oleo & balsamo confici & temperari solet; vt per oleum quidem, nitor & puritas conscientiæ denotetur. Bonus enim homo, ex bono thesauro profert bona: & malus homo, de thesauro malo profert mala. Nec colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus. Non potest arbor bona malos fructus facere,

& ar-

& arbor mala bonos fructus facere. Gloria nostra, *inquit* 2.Cor. 1
Paulus, hæc est, conscientia nostra: *sed non gloria tantum, verùm etiam omnium laborum suaue condimentum; sed omnium rerum aduersarum tutissimus portus; sed contra omnes visibiles ac inuisibiles hostes munitissimum præsidium, omnisq; libertatis doctrinæ amplissimus campus: sine qua qui docet, illud Dauidicum, quod aliquando magnũ illum Origenem perterruerat, expauescat:* Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamẽtum Psal. 49.
meum per os tuum? *tu autem homo peccator es.* Cùm videbas furem, currebas cum eo; & cum adulteris ponebas portionem tuam. Existimabas improbe, quòd ero tui similis? arguam te, & statuam contra faciem tuam. Intelligite hæc qui obliuiscimini Deum, ne quando rapiat & sit qui eripiat.

Balsamo autem designatur odor bonæ famæ: Eum enim qui Balsamum.
Sacerdotio fungitur, *inquit Chrysostomus,* odorem spirare In 2.caput Epistolæ ad Timoth.
optimum conuenit. *Vt sit pastor sine crimine; vt habeat testimonium etiam ab his qui foris sunt; vt item luceat lux eius; quo* Tit. 1. 1.Timot. 3
videntes homines bona opera eius, glorificent Patrem qui in cælis Matth. 5.
est; vt innocentia sua obstruat ora maleuolorũ: Sine qua eximia fama qui docet, eum altera quidem manu trahere, altera repellere dicebat magnus Naziãzenus. *Ab omni specie mala, inquit Paulus, abstinete vos; non à re tantum, sed specie etiam.* 1.Thess. 5
Non sit in cõscientia, *inquit Bernardus,* nutans infirmitas Lib. 4. de consideratione.
modicæ fidei; non sit in fama næuus malæ speciei; vt sic duplicibus, interna scilicet maturitate & externa specie, vestiamur. *Vt illud confidẽter, ille qui forma est gregis, dicere possit:* Sicut Balsamũ aromatizans odorẽ dedi. *Et illud Pauli:* Eccle. 24.
Christi bonus odor sumus in omni loco. vt sit flagrãs & 2.Cor. 2.
suauis odor primogeniti Esau. *Et hoc est, quòd sibi voluerunt* Gen. 27. Exod. 28.

tintinnabula illa suspensa ex vestimento Aaronis sacerdotis, de quibus præcepit Dominus: Audiantur sonitus, quando ingreditur, vel egreditur, Sacerdos Sanctuarium in conspectu Domini, non moriatur. *Non alius certè sonitus, quàm excellentis laudis & gloriæ, ac omnium virtutum celebris*
uit. 21. *prædicationis. Et ideo, & lege ipsa Dei cautum fuit, vt is qui in Sacerdotum numero censeri debebat, omni vicio, siue corporiss, siue animi, careret; neve quid infamiæ in tota illius vita hæreret. Et à sacris Canonibus piè statuitur, vt is qui ministerio Altaris addicitur, non modò omni culpa & scelere careat, sed etiam ab omni suspicione, aut opinione sceleris, sit alienissimus.* Teneatur, *inquit sanctus Leo,* subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus & plebis: qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur. Ad cuius cõsecrationem nullus ambitus trahat, nulla seditio impellat, nulla iniquitas incitet, sed in medium constituta meritorũ sanctitate, vt cunctis ille prȩponatur, quem sibi cuncti cupiunt præsidere. Populus enim Episcopum non optatum aut contemnit, aut odit. *Sic igitur sanctissima Pontificalis vnctio perficitur. In qua illud monet vetustissimus Canon, vt ea vnctione vngatur Episcopus, non tam in corpore quàm in corde: vt & interiùs sit nitor conscientiæ, quò ad Deũ; & exteriùs odor bonæ famæ, quò ad proximum. Neque verò nunc primùm ea vnctionis ratio est inuenta, sed iam ab antiquissimis primitiuæ Ecclesiæ temporibus est vsu & consuetudine comprobata. Quod vel ex Gregorio Nazianzeno constat; cuius illa sunt, quibus parentem suum alloquitur, verba:* Idcirco me, *inquit,* Pontificem vngis: ac podere cingis, capitiq; cidarim imponis, atque holocausti spiritualis Altari admoues, & sanctificationis vitulũ mactas, manusq; spiritui consecras, & sancta sanctorum spectatum introducis; veriq;

illius

pist. 89. & 103. ... testimo- ... Episcopus ... bent.

...ctionis an... ...quitas.

Apol. postea ...am ex fuga ...disset.

illius tabernaculi, quod non homo, sed Dominus construxit, ministrum facis: dignumnè verò, & vobis qui vngitis, & eo propter quem peragitur, & in quem tendit hæc vnctio. perspectum hoc habet Pater veri illius ac germani Christi, quem exultationis oleo præ consortibus suis perfudit, cùm humanitatem diuinitate perunxit, vt faceret vtraque vnum. *Et alio loco:* Spiritu, *inquit*, res nostras moderante, cui nos ipsos dedimus, & caput nostræ initiationis, oleo delibutum à Patre omnipotente, & Filio vnigenito, & Spiritu sancto ac Deo.

Psal. 44. Ephes. 2. In oration ad patrē, et eccurā Ecc sia cōmisiss

Et hactenus quidem peracta est Consecratio, confectum Sacramentum. Jamq; ille qui consecratur, non amplius Electus, sed Consecratus appellatur. Quo in loco modicum insistamus. Sancti estote Patres mei, quoniam Dominus vester sanctus est; quoniam impositio manuum quæ facta est super capita vestra, sancta fuit; quoniam vnctio qua vncti estis, sancta est; quoniam verba, signa, & operationes consecrationis vestræ, non sancta modò sunt, sed sanctissima etiam. Sancti igitur estote & vos, dateq; omnem operam, ne sancta impurè, sublimia demissè, honore digna turpiter; & vno verbo complectar, Spiritualia terrenè celebretis: ne hæc ipsa membra vestra, organa diuina, instrumenta ratione prædita; instrumenta quæ à præclaro artifice Spiritu sancto concinnantur atque pulsantur, ambitionis, cupiditatis, libidinis, ac turpitudinis arma efficiatis; ne templum Dei, tàm sanctè consecratum, poluatis, ac contaminetis; ne parietes dealbati sitis, & dicamini; ne similes efficiamini sepulchris dealbatis, quod quondã Pharisæis obiecit Christus Dominus, quæ à foris patent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum & spurcitia; ne omnia quidem sancta habeatis, ipsi autem prophani sitis. Audite quid dicat Dominus: Loquere ad Aaron; Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offerat panes Domino Deo

Episcoporu sanctitas. Act. 23. Matth. 23 Leuit. 21. Parte prim pastoral. ...

o Deo suo, nec accedat ad ministeriũ eius. Si enim homo apud hominem, *inquit Gregorius*, de quo minimè præsumit fieri intercessor, erubescit, qua mente apud Deum intercessionis locum pro populo arripit, qui familiarẽ eius gratiæ per vitę merita nescit? aut ab illo quomodo alijs veniã postulet, qui vtrum sit sibi placatus, ignorat? Qua in re est formidandũ, ne qui placare iram posse creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur. *Mundamini igitur qui fertis vasa Domini. Quia necesse est vt mundas habere studeat manus, qui diluere aliorum sordes curat; ne tacta queq; deteriùs inquinet, si sordida in se mens lutum tenet. Et ideo in Sacerdotali habitu, ante omnia aurum fulget. Quid autem auro, quod cæteris metallis puriùs & preciosiùs est, designatur, nisi perfectio sanctitatis? Aurum igitur obscuratur optimum, cùm terrenis actibus sanctitas vitæ polluitur. Moneat vos illud, quòd ad montem fumantem, neq; ex populo quisquam, neque ex senioribus & Sacerdotibus populi, sed neque Aaron atque filij eius, quàmuis summa cura & diligentia purgati accesserunt, sed solus Moyses. Moneat exemplum Nadab & Abiud, quod nouo duntaxat igne thura adoleuissent, nouo quoq; igne absumpti sunt; atq; eodẽ tempore, & loco, quo nefario crimine se deuinxerunt, perierunt: ac ne patrem quidem Aaronem primum apud Deum, secundum Moysem, tenentẽ locum, ipsos à periculo vindicare potuisse. Tum etiam id, quod Heli Sacerdoti, ipsi quidem viro bono; nimis tamen filijs indulgenti, accidit. Moneat etiam funestus casus Ozæ, Arcam cadentem non expiatis manibus fulcire volentis. Sancti ergo estote, quoniam dux vester, & caput vestrum sanctum est: quoniam manibus carneis, diuina & cælestia tractatis: quoniam omnis integritatis & innocentiæ, estis duces & magistri. Sanctitatis autem vestræ, illam mensuram, illum modum, ponit sanctus Chrysostomus:* Quanta, *inquit ille*, inter sese differentia homines ratio-

nis

55

nis vsum habentes, & bruta ratione carentia diſſident; tantùm ſanè diſcrimen inter eum qui paſcit, atque eos qui paſcuntur, eſſe velim, vt ne maiùs etiam exigam: ſiquidem in multò etiam, maioribus rebus periculum ipſum verſatur. Etenim Sacerdotium ipſum in terra *Ibid. lib. 3. de Sacerdotio.* quidem peragitur, ſed in rerum cœleſtium claſſem ordinemque referendum eſt. Atque id perquàm meritò: quippè non mortalis quiſquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata potentia, ſed ipſe Paracletus ordinem huiuſmodi diſpoſuit: qui mortalibus hominibus etiamnum in carne manentibus autor fuit, vt angelorum miniſterium animo conciperent. Idcirco neceſſe eſt Sacerdotem ſic eſſe purum, vt ſi in ipſis cælis collocatus, inter cæleſtes illas virtutes medius ſtaret, eiusque animum ſolaribus radijs puriorem eſſe o- *Lib. 6. de Sacerdotio.* portet; vt ne quando Spiritus ſanctus deſolatum illum relinquat, vt dicere poſſit: Viuo equidem non ampliùs *Galat. 2.* ego, viuit autem in me Chriſtus. Eum enim qui pro ciuitate tota, quid dico ciuitate? immo verò pro vniuerſo terrarum orbe legatus intercedit, deprecatorque eſt apud Deum; vt hominum omnium, non viuentium modò, ſed etiam mortuorum, peccatis propitius fiat, qualem quæſo eſſe oportet? Quum autem ille & Spiritum *Sacrificium horrore ac reuerentia pleniſſimum.* ſanctum inuocauerit, ſacrificiumque illud horrore ac reuerentia pleniſſimum perfecerit, communi omnium Domino manibus aſſiduè pertractato: quæro ex te, quoto illum in ordine collocabimus? quantam autem ab eo integritatem exigemus? quantam religionem? Conſidera enim quales manus illas adminiſtrantes eſſe oporteat: qualem linguam, quæ verba illa effundat: qua denique re non puriorem ſanctioremve

eſſe

dote suo ministerij sui summâ, & ornamentis totius glorificationis instructum, cælestis vnguenti rore sanctificet. *Atque ita deinceps se ad sacras confert vnctiones. Significat autem ea ἀναῤῥησις, siue sacra precatio, vt idem inquit Dionysius,* Deo charum consecratorem interpretem, esse diuinæ creationis siue electionis; qui non suo munere eos qui consecrantur, ad Ecclesiastici ordinis honorem virtutemq; efferat; sed diuini numinis instinctu agitatus in omnibus consecrationibus quæ Pontificem attin-
s. gunt. *Cùm autem sanctificatio*, vt inquit Magnus Basi-
& lius, *sine spiritu non sit; cùm & cælestes illæ angelicæ virtutes, quæ natura quidem sanctæ non sunt, sic enim nullam haberent differentiam ab eo spiritu, qui solus natura sanctus dicitur; secundum proportionem tamen suæ dignitatis & excellentiæ, sanctificationis suæ modum & mensuram ab eodem Spiritu sancto accipiant. Hic enim est digitus Dei, per quem omnia solidantur: hæc est superna illa & cælestis vnctio, quæ docet omnia: hic est ignis purissimus, qui mundat, purgat, & sanctificat ea vniuersa, quæ sancta sunt. Proinde diuinus Antistes creatore Spiritu, super eum quem sacrat, inuocato, ad sacras vnctiones se confert; vt ostendat, hunc ipsum qui sacratur ministrum, & vicarium illius fore, quem vnxit Deus oleo lætitiæ præ consortibus*
pi *suis.*

Vngit autem primùm caput eius, cum ea præfatione: Hoc, *inquit,* Domine copiosè in caput eius influat: hoc in oris subiecta decurrat; hoc in totius corporis extrema descendat: vt tui Spiritus virtus & interiora eius repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo constantia fidei, puritas dilectionis, sinceritas pacis: Sint speciosi munere tuo pedes eius, ad Euangelizãdum pacem, ad Euangelizandum bona. Da ei Domine ministeriũ reconcilia-

ciliationis in verbo & in factis, in virtute signorũ & prodigiorum: Sit sermo eius & prędicatio non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis. Da ei Domine claues regni cælorum, vt vtatur, non vt glorietur potestate; quam tribuis in ædificationem, non in destructionem. Quodcumque ligauerit super terram, sit ligatũ & in cælis: & quodcũqne soluerit super terram, sit solutum & in cælis. Quorum retinuerit peccata, retenta sint: quorum remiserit, tu remittas. Qui maledixerit ei, sit ille maledictus: & qui benedixerit ei, benedictionibus repleatur. Sit fidelis seruus & prudens, quem constituas tu Domine seruus & prudens, quem constituas tu Domine super familiam tuam, vt det illi cibum in tempore opportuno, & exhibeat omnem hominem perfectũ: sit sollicitudine impiger, sit spiritu feruens: oderit superbiã, humilitatẽ ac veritatẽ diligat, neq; eam vnquã deserat, aut laudibus, aut timore superatus. Non ponat lucẽ tenebras, nec tenebras lucem: non dicat malũ bonum, nec bonũ malum. Sit sapiẽtibus & insipiẽtibus debitor, vt fructũ de profectu omniũ cõsequatur. Tribuas illi Domine Cathedram Episcopalẽ, ad regendũ Ecclesiam tuam & plebem sibi cõmissam: sis ei auctoritas, sis ei potestas, sis ei firmitas. Multiplica super eum benedictionẽ & gratiam tuã, vt ad exorandam semper misericordiã tuã, tuo munere idoneus, & tua gratia possit esse deuotus. *Ac deinceps interpositis alijs orationibus, ac publico Ecclesiæ cantu, ad vnctionem manuũ eius accedit; quas item cum ea postulatione inungit:* Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui te ad Pontificatus sublimari voluit dignitatẽ, ipse te Chrismate & mysticè delibutionis liquore perfundat, & Spiritualis benedictionis vbertate

fœcun-

1. Cor. 2 · *Matth. 16* · *Ioan. 20* · *Gen. 27.* · *Matth. 24* · *Rom. 12* · *Isa. 5.* · *Rom. 1.* · Vnctio manuum. · *1. Reg.*

fœcundet: quicquid benedixeris,benedicatur: & quicquid ſanctificaueris,ſanctificetur: & conſecratæ manus iſtius, vel pollicis impoſitio cunctis proficiat ad ſalutem. *Neque verò fruſtrà,aut ſine cauſa tam prolixis, tam frequenter repetitis precibus,hic ipſe qui conſecratur, Deo omnium bonorum auctori & largitori commendatur:* Plus enim, *inquit Chryſoſtomus*, eius modi precibus indiget, quàm cæteri omnes. Nam quantò eſt celſior dignitas, tantò Sacerdotis maiora ſunt pericula. Sufficit enim vel vnum Epiſcopatus rectè factum auctorem ſuum in cœlum attollere, vnumq; peccatum in ipſum inijcere gehennæ profundum. Nam qui in ordine priuato parum religioſus erat,multò profectò magis id patitur,cùm Eccleſię gubernacula regenda ſuſceperit:quippe tum & inanis gloria vehemẽtiùs imminet,& pecuniæ amor & faſtus;cùm principatus ipſe præſtet licentiam offenſionis & contumeliæ,atque maledicta, & alia prorſus innumera. Votis itaque omnibus optandum, vt qui antea pietate præditus fuerat, talis permaneat ſuſcepto munere adminiſtrationis. *Hæc Chryſoſtomus.*

primũ cap. Tit. ſer.1.

...iſcopi pe... ...ula.

Vngitur autem futurus Hierarcha primùm in capite,per quod mens eius deſignatur: quò admoneatur, vt diligat Deum ex toto corde ſuo, & ex tota anima ſua, & ex omnibus viribus ſuis; & proximum ſuum, ſicut ſeipſum: quarum rerum omnium, caput fons eſt & principium. Deindè, vt auctoritas & dignitas eius declaretur,eum ſcilicet eſſe caput & Principem Eccleſiæ ſuæ;quomodo vir vxori ſuæ caput dictus eſt. Honor enim & ſublimitas Epiſcopalis,*inquit Ambroſius*,nullis poterit comparationibus adæquari: ſi Regum fulgori compares,& Principum Diademati, longè erit inferior, quàm ſi plumbi metallum ad auri fulgorem compares: quippè cum videas

...tionis ca... ...ſignif.

...copalis ...nitas ...regali. ...eſ.5.

...ignitate ...rdotali. ...2.

deas

deas Regum colla & Principum submitti genibus sacerdotum, & exosculatis eorum dexteris, orationibus eorum se commendare & communire, qui item cornu suo Reges & Sacerdotes vngunt. Sed prouidendum est, *inquit Ambrosius*, ne sit honor sublimis, & vita deformis: ne sit deifica professio, & illicita actio: ne sit religiosus amictus, & irreligiosus prouectus: ne sit gradus excelsus, & deformis excessus: quia sicut nihil esse diximus Episcopo excellentiùs, sic nihil est miserabiliùs, si de sancta vita Episcopus periclitetur, si Sacerdos in crimine teneatur. Nam quantò gradus altior est, tantò ruina grauior: honor grandis, grandiori debet sollicitudine circumuallari. Ideo igitur prærogatiua honoris monstratur, vt merita congrua requirantur.

Vngitur demùm in capite, vt ostendatur esse vicarius Christi; eiusq; dignitatem & auctoritatem gerere, qui est super omnia; & quem constituit Deus caput super omnem Ecclesiam. Ideo Reges non iam in capite, sed in humero vnguntur: Primum, vt is proprius honor sit illius, quem Deus constituit excelsum super omnes Reges terræ, & quem oleo letitiæ excellentiùs & augustiùs vnxit præ consortibus suis. Deinde vt ostendatur, quòd primò ante omnes Reges & Principes persona capitis Pontificali officio repræsentetur. Vngitur tamen & Rex in humero, vt neque ipse planè excludatur à repræsentatione eiusdem capitis: Nam & huius Principatus, *vt dixit Esaias*, fuit super humerum eius: & vt sciat se esse ministrum ad portandam crucem Iesu Christi: laudem bonorum, vindictam autem malorum. *Sed non caput tantum Pontificis vngitur, verùm & manus. Primùm, propter officium & ministerium eius, vt se sciat dignitatem non propter ocium, sed propter negocium suscipere: vt sciat ex illo se numero operariorum esse debere, qui sustinent pondus diei & æstum.*

Ephes. 1. *Psal. 88.* *Psal. 44.* *Isa. 9.* Rom. 13 Vnctionis manuũ sig[nificatio]

ctum. Demùm, vt illis manibus adſit virtus Spiritus ſancti, eas teneat & dirigat; cum illis laboret & operetur: vt quicquid benedixerit, benedicatur; quicquid ſanctificauerit, ſanctificetur: Quò certior fiat populus Christianus, dicente Episcopo aut Sacerdote: Ego te baptizo: ego te abſoluo: non illum baptizare, non illum peccata relaxare, ſed vnctionem ipſam, ſed cum Spiritum, cuius hæc vnctio ſignum eſt, omnipotenti virtute & præſidio ſuo hæc talia efficere. Item, cùm accepto pane & calice, in ita conſecratas manus, illa verba profert: Hoc eſt corpus meum: Hic eſt ſanguis meus: *non illum aliquid vi ſua efficere, ſed Spiritum ſanctum deſcendere, & virtutem altiſſimi obumbrare: vt qui in vtero Virginis verum corpus et ſanguinem eius admirabili & illi ſoli cognita virtute effecit, idem ſub ſpeciebus panis & vini hoc idem efficiat. Quibus ſacris Symbolis & myſterijs cùm hæretici careant, mirum eſſe non debet, ſi ea quæ in Eccleſia Catholica certiſſima & facillima eſſe videntur, ab illis non intelliguntur; perexiguamque, vel nullam potiùs, his fidem habeant. Neque enim nos hæc humanis viribus aut meritis tribuimus, ſed illi Spiritui ſancto, de quo Dauid dixit:* Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ. *Vnguntur amplius manus eius qui conſecratur, vt operetur bonum: ad omnes quidem, ſed maximè ad domeſticos fidei: vt manus ſuas mittat ad fortia; vt panem ocioſus non comedat; vt manus eius diſtillent myrrham; vt ſit beatus ſeruus ille, quem cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantem & operantem.*

Vngitur autem ſancto Chriſmate, quod ex oleo & balſamo confici & temperari ſolet; vt per oleum quidem, nitor & puritas conſcientiæ denotetur. Bonus enim homo, ex bono theſauro profert bona: & malus homo, de theſauro malo profert mala. Nec colligunt de ſpinis vuas, aut de tribulis ficus. Non poteſt arbor bona malos fructus facere,

& ar-

& arbor mala bonos fructus facere. Gloria noſtra, *inquit* 2.Cor. 1
Paulus, hæc eſt, conſcientia noſtra: *ſed non gloria tantum, verùm etiam omnium laborum ſuaue condimentum; ſed omnium rerum aduerſarum tutiſſimus portus; ſed contra omnes viſibiles ac inuiſibiles hoſtes munitiſſimum præſidium, omniſq; libertatis doctrinæ ampliſſimus campus: ſine qua qui docet, illud Dauidicum, quod aliquando magnũ illum Origenem perterruerat, expaueſcat:* Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamẽtum Pſal. 49.
meum per os tuum? *tu autem homo peccator es.* Cùm videbas furem, currebas cum eo; & cum adulteris ponebas portionem tuam. Exiſtimabas improbe, quòd ero tui ſimilis? arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam. Intelligite hæc qui obliuiſcimini Deum, ne quando rapiat & ſit qui eripiat.

Balſamo autem deſignatur odor bonæ famæ: Eum enim qui Balſamum.
Sacerdotio fungitur, *inquit Chryſoſtomus,* odorem ſpirare In 2.caput Epiſtolæ ad Timoth.
optimum conuenit. *Vt ſit paſtor ſine crimine; vt habeat teſtimonium etiam ab his qui foris ſunt; vt item luceat lux eius; quo* Tit. 1.
videntes homines bona opera eius, glorificent Patrem qui in cælis 1.Timot. 3
eſt; vt innocentia ſua obſtruat ora maleuolorũ: Sine qua eximia Matth. 5.
fama qui docet, eum altera quidem manu trahere, altera repellere dicebat magnus Naziãzenus. *Ab omni ſpecie ma-* 1.Theſ. 5.
la, inquit Paulus, abſtinete vos; non à re tantum, ſed ſpecie etiam. Non ſit in cõſcientia, *inquit Bernardus,* nutans infirmitas Lib.4. de conſideratione.
modicæ fidei; non ſit in fama næuus malæ ſpeciei; vt ſic duplicibus, interna ſcilicet maturitate & externa ſpecie, veſtiamur. *Vt illud confidẽter, ille qui forma eſt gregis, dicere poſſit:* Sicut Balſamũ aromatizans odorẽ dedi. *Et illud Pauli:* Eccle. 24.
Chriſti bonus odor ſumus in omni loco. vt ſit flagrãs & 2.Cor. 2.
ſuauis odor primogeniti Eſau. *Et hoc eſt, quòd ſibi voluerunt* Gen. 27. Exod. 28.

intinnabula illa suspensa ex vestimento Aaronis sacerdotis, de quibus præcepit Dominus: Audiantur sonitus, quando ingreditur, vel egreditur, Sacerdos Sanctuarium in conspectu Domini, non moriatur. *Non alius certè sonitus, quàm excellentis laudis & gloriæ, ac omnium virtutum celebris prædicationis. Et ideo, & lege ipsa Dei cautum fuit, vt is qui in Sacerdotum numero censeri debebat, omni vicio, siue corporiss, siue animi, careret; neve quid infamiæ in tota illius vita hæreret. Et à sacris Canonibus piè statuitur, vt is qui ministerio Altaris addicitur, non modò omni culpa & scelere careat, sed etiam ab omni suspicione, aut opinione sceleris, sit alienissimus.* Teneatur, *inquit sanctus Leo,* subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus & plebis: qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur. Ad cuius cõsecrationem nullus ambitus trahat, nulla seditio impellat, nulla iniquitas incitet, sed in medium constituta meritorũ sanctitate, vt cunctis ille pręponatur, quem sibi cuncti cupiunt præsidere. Populus enim Episcopum non optatum aut contemnit, aut odit. *Sic igitur sanctissima Pontificalis vnctio perficitur. In qua illud monet vetustissimus Canon, vt ea vnctione vngatur Episcopus, non tam in corpore quàm in corde: vt & interiùs sit nitor conscientiæ, quò ad Deũ; & exteriùs odor bonæ famæ, quò ad proximum. Neque verò nunc primùm ea vnctionis ratio est inuenta, sed iam ab antiquissimis primitiuæ Ecclesiæ temporibus est vsu & consuetudine comprobata. Quod vel ex Gregorio Nazianzeno constat; cuius illa sunt, quibus parentem suum alloquitur, verba:* Idcirco me, *inquit,* Pontificem vngis: ac podere cingis, capitiq; cidarim imponis, atque holocausti spiritualis Altari admoues, & sanctificationis vitulũ mactas, manusq; spiritui consecras, & sancta sanctorum spectatum introducis; veriq;

illius tabernaculi, quod non homo, ſed Dominus conſtruxit, miniſtrum facis: dignumnè verò, & vobis qui vngitis, & eo propter quem peragitur, & in quem tendit hæc vnctio. perſpectum hoc habet Pater veri illius ac germani Chriſti, quem exultationis oleo præ conſortibus ſuis perfudit, cùm humanitatem diuinitate perunxit, vt faceret vtraque vnum. *Et alio loco:* Spiritu, *inquit,* res noſtras moderante, cui nos ipſos dedimus, & caput noſtræ initiationis, oleo delibutum à Patre omnipotente, & Filio vnigenito, & Spiritu ſancto ac Deo.

Pſal. 44. Epheſ. 2. In oration ad patrē, & et curā Ecc ſia cōmiſſ

Et hactenus quidem peracta eſt Conſecratio, confectum Sacramentum. Jamq; ille qui conſecratur, non amplius Electus, ſed Conſecratus appellatur. Quo in loco modicum inſiſtamus. Sancti eſtote Patres mei, quoniam Dominus veſter ſanctus eſt; quoniam impoſitio manuum quæ facta eſt ſuper capita veſtra, ſancta fuit; quoniam vnctio qua vncti eſtis, ſancta eſt; quoniam verba, ſigna, & operationes conſecrationis veſtræ, non ſancta modò ſunt, ſed ſanctiſſima etiam. Sancti igitur eſtote & vos, dateq; omnem operam, ne ſancta impurè, ſublimia demiſsè, honore digna turpiter; & vno verbo complectar, Spiritualia terrenè celebretis: ne hæc ipſa membra veſtra, organa diuina, inſtrumenta ratione prædita; inſtrumenta quæ à præclaro artifice Spiritu ſancto concinnantur atque pulſantur, ambitionis, cupiditatis, libidinis, ac turpitudinis arma efficiatis; ne templum Dei, tàm ſanctè conſecratum, poluatis, ac contaminetis; ne parietes dealbati ſitis, & dicamini; ne ſimiles efficiamini ſepulchris dealbatis, quod quondã Phariſæis obiecit Chriſtus Dominus, quæ à foris patent hominibus ſpecioſa, intus verò plena ſunt oſſibus mortuorum & ſpurcitia; ne omnia quidem ſancta habeatis, ipſi autem prophani ſitis. Audite quid dicat Dominus: Loquere ad Aaron; Homo de ſemine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offerat panes Domi-

Epiſcopor. ſanctitas. Act. 23. Matth. 23 Leuit. 21. Parte prima paſtoral.

no Deo suo, nec accedat ad ministeriũ eius. Si enim homo apud hominem, *inquit Gregorius*, de quo minimè præsumit fieri intercessor, erubescit, qua mente apud Deum intercessionis locum pro populo arripit, qui familiarẽ se eius gratiæ per vitę merita nescit? aut ab illo quomodo alijs veniã postulet, qui vtrum sit sibi placatus, ignorat? Qua in re est formidandũ, ne qui placare iram posse
Isa. 52. creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur. *Mundamini igitur qui fertis vasa Domini. Quia necesse est vt mundas habere studeat manus, qui diluere aliorum sordes curat; ne tacta queq; deterius inquinet, si sordida in se mens lutum tenet. Et ideo in Sacerdotali habitu, ante omnia aurum fulget. Quid autem auro, quod cæteris metallis purius & preciosius est, designatur, nisi per-*
Thren.4. *fectio sanctitatis? Aurum igitur obscuratur optimum, cùm terre-*
Exod. 19. *nis actibus sanctitas vitæ polluitur. Moneat vos illud, quòd ad montem fumantem, neq; ex populo quisquam, neque ex senioribus & Sacerdotibus populi, sed neque Aaron atque filij eius, quàmuis summa cura & diligentia purgati accesserunt, sed solus Moyses.*
Leuit. 10. *Moneat exemplum Nadab & Abiud, quod nouo duntaxat igne thura adoleuissent, nouo quoq; igne absumpti sunt; atq; eodẽ tempore, & loco, quo nefario crimine se deuinxerunt, perierunt: ac ne patrem quidem Aaronem primum apud Deum, secundum Moysem, tenentẽ locum, ipsos à periculo vindicare potuisse. Tum etiam*
1.Reg. 4. *id, quod Heli Sacerdoti, ipsi quidem viro bono; nimis tamen filijs*
2.Reg.6. *indulgenti, accidit. Moneat etiam funestus casus Ozæ, Arcam cadentem non expiatis manibus fulcire volentis. Sancti ergo estote, quoniam dux vester, & caput vestrum sanctum est: quoniam manibus carneis, diuina & cælestia tractatis: quoniam omnis integritatis & innocentiæ, estis duces & magistri. Sanctitatis autem ve-*
Chrys. lib. 2. de Sacerdotio. *stræ, illam mensuram, illum modum, ponit sanctus Chrysostomus:* Quanta, *inquit ille*, inter sese differentia homines ratio-

nis

55

nis vſum habentes, & bruta ratione carentia diſſident; tantùm ſanè diſcrimen inter eum qui paſcit, atque eos qui paſcuntur, eſſe velim, vt ne maiùs etiam exigam: ſiquidem in multò etiam; maioribus rebus periculum ipſum verſatur. Etenim Sacerdotium ipſum in terra quidem peragitur, ſed in rerum cœleſtium claſſem ordinemq́ue referendum eſt. Atque id perquàm meritò: quippè non mortalis quiſquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata potentia, ſed ipſe Paracletus ordinem huiuſmodi diſpoſuit: qui mortalibus hominibus etiamnum in carne manentibus autor fuit, vt angelorum miniſterium animo conciperent. Idcirco neceſſe eſt Sacerdotem ſic eſſe purum, vt ſi in ipſis cælis collocatus, inter cæleſtes illas virtutes medius ſtaret, eiusq́ue animum ſolaribus radijs puriorem eſſe oportet; vt ne quando Spiritus ſanctus deſolatum illum relinquat, vt dicere poſſit: Viuo equidem non ampliùs ego; viuit autem in me Chriſtus. Eum enim qui pro ciuitate tota, quid dico ciuitate? immo verò pro vniuerſo terrarum orbe legatus intercedit, deprecatorq́ue eſt apud Deum; vt hominum omnium, non viuentium modò, ſed etiam mortuorum, peccatis propitius fiat, qualem quæſo eſſe oportet? Quum autem ille & Spiritum ſanctum inuocauerit, ſacrificiumq́ue illud horrore ac reuerentia pleniſſimum perfecerit; communi omnium Domino manibus aſſiduè pertractato: quæro ex te, quoto illum in ordine collocabimus? quantam autem ab eo integritatem exigemus? quantam religionem? Conſidera enim quales manus illas adminiſtrantes eſſe oporteat: qualem linguam, quæ verba illa [illegible]fundat: qua denique re non puriorem ſanctiorem ve eſſe

Ibid. lib. 3. de Sacerdotio.

Lib. 6. de Sacerdotio.

Galat. 2.

Sacrificium horrore ac reuerentia pleniſſimum.

esse conueniat animam, quæ tantum illum, tamq; dignum Spiritum receperit. Per id tempus & Angeli Sacerdoti assident, & cælestium potestatum vniuersus ordo clamores excitat; & locus Altari vicinus in illius honorem qui immolatur, angelorum choris plenus est: Luminis instar, vniuersum orbem illustrantis. *Et hæc quidem Chrysostomus. Nos autem ea quæ sequuntur, oratione prosequamur.*

Angeli Sacerdoti assident.

Traduntur instrumēta c.8. Baculus Episcopalis.

CONfecto Sacramento, confert se diuinus Hierarcha ad Spiritualem Oeconomiam, sanctæq; prolis gubernationem. Armat igitur primùm & instruit nouum sponsum, dat regendæ & gubernandæ familiæ instrumenta ac gubernacula: Et cùm omne regimen omnisq; administratio, auctoritate & amore contineatur; Oderunt enim peccare mali, formidine pœnæ: Oderunt peccare boni, virtutis amore. *tradit imprimis in manus noui Antistitis consecratum Baculum; auctoritatis scilicet & disciplinæ insigne, sustentaculum imbecillitatis humanæ;* vt sit in coercendis vitijs piè sæuiens, iudicium sine ira tenens, in fouēdis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate seueritatis censuram non deserens; *vt reuocet errantes, regat iustos, pungat & stimulet ignauos & inertes, repellat nocentes: ac, iuxta Ezechielem, attrahat vagum, sustentet languidum, stimulet pigrum; portet in humeris suis, exemplo Principis pastorum, ægrum & debile.* Vt increduli, *inquit Bernardus,* conuertantur ad fidem, conuersi non auertantur, auersi reuertantur, peruersi ordinentur ad rectitudinē, subuersi ad veritatem reuocentur, subuersores conuincantur; vt vel emendentur ipsi, si fieri potest; vel si non, perdant auctoritatem facultatemq; alios subuertendi. *Excusserunt hoc insigne potestatis & auctoritatis, disciplinæ item de manibus Pontificum, huius sæculi hæretici, & ideo in omni re-*

Correctio Episcopi.

Ex Pontif.

Ezech. 34.

Lib. 3. De consideratione.

rum

im confusione & perturbatione versantur. Non potest enim Deo esse contrarium quid, & sibimet cohærere, aut secum consentire: dicebat Bernardus. *Nec possunt verè dicere;* Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt. *Ideo ne filij quidem, quia extra disciplinam sunt: qua sublata & extincta, omnem ordinem auferri, omnem recti & honesti differentiam extingui oportet.* Impunitas enim, *inquit idem Bernardus,* incuriæ soboles, insolentiæ mater, radix impudentiæ, transgressionis nutrix, matris noxiæ libertatis pessima soboles hæc. *Sed numquam excussissent, si Pontifices rem magis, quàm insignia rei, complecti voluissent; & si pro religione potiùs contra impietatem, pro fide contra perfidiam, pro veritate contra mendacium, pro virtute contra scelus; pro iustitia contra iniustitiam, pro pudore contra flagitium & impudentiam, quàm pro suis commodis ac honoribus, ea potestate & auctoritate quæ illis à Deo tradita est, vti voluissent. Verùm cùm hæ nuptiæ, hocq; regimen, non tam timoris, quàm amoris sit; non tam seueritatis, quàm charitatis:* Nam & Christus Dominus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, vt illam sanctificaret, mũdans eam lauacro aquæ in verbo vitæ; vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiuscemodi, sed vt sit sancta & immaculata. *Et cum quem vicarium loco sui relicturus erat, priusquam illi despondisset, ter interrogauit, num se diligeret, & propter se sponsam suam. Quod cum ille summa asseueratione ter professus fuisset, tum demum illud audiuit: Pasce oues meas, pasce agnos meos.* Sanè qui dicit, Amice ascende superius, *ait Bernardus,* amicum fore fidit. Si minus inueniat, non expedit quidem. Qui eleuauit, & deijcere potest. Sera querela, quoniam eleuans allisisti me. *Eius igitur amoris & charitatis symbolum, sacer Consecrator nouo sponso*

Lib. 5 de consideratione; Psal. 22. Heb. 12. Lib. 3. de consideratione. Annulus. Episcopi charitas. Ephes. 5. Ioan. vlt. Lib. 2. de consideratione. Luc. 14. Psal. 101.

ſponſo tribuit, conſecratum Annulum: eum monens, vt accipiat Annulum, fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, Sanctam videlicet Eccleſiam, intemerata fide ornatus, illibate cuſtodiat. *In quo amore & dilectione ſi paſtores perſiſterent*, Super muros Hieruſalem, *vt inquit Iſaias*, ſtarent cuſtodes, tota die ac tota nocte non tacentes. *Habitaret enim iuuenis cum virgine: & gauderet ſponſus ſuper ſponſam, & gauderet ſuper illos Deus eorum. Dura enim vt mors eſt dilectio, & tanquam infernus æmulatio. Cupiditas & amor, dulces ſunt tyranni.* Videmus bubulcum, *inquit Nazianzenus*, ob vitulum vnum ab armento aberrantem, vel paſtorem ob pecudem decadis grege deſideratam, vel auem ob nidulum quem ad breue tempus reliquit, vſque adeò diſcrutiari ſolere; vt & illi arreptis fiſtulis, in ſpeculam quandam euecti, calamos omnes mœrore impleant, atque palantia animalia quaſi ratione prædita euocent; ac ſi paruerint, maiorem ex illis, quàm ex reliquis ſimul omnibus, delectationem percipiant, hæc autem ſtridens ad nidum conuolet, pulliſque ſtridentibus aduoluatur, eoſque pennis foueat: quò tandem chariores eſſe par eſt apud bonum egregiumq; paſtorem oues rationis participes, & pro quarum ſalute nonnihil periculi adijt: quandoquidem hoc quoque acriores animi flammas excitat. *Qui amor cùm in paſtoribus noſtri ſæculi non ſit, ideò non gaudet ſponſus ſuper ſponſam ſuam; ideò alienam ſequitur; ideò vbiuis potiùs libentiùs agit, quàm in ouilibus ſuis: Ideò alij priùs ex hac vita decedunt, quàm Cathedras ſuas reuiſerunt: ideò in Geographicis tabulis neceſſe habent ſitus & locum Epiſcopatuum ſuorum quærere. Quid capiet piſcator ille, qui procul à littore abeſt? ſit peritiſſimus, ſit ſolertiſſimus licet, paſtor item ille quid proficiet, qui ſtabulum ingreditur nunquam?* Quis

[Margin notes: Ex Pontif. — Iſa. 62. — Cant. 8. — In Oratione poſteaquam rure in vrbem rediſſet. — Reſidentia.]

inter

inter fluctus, *inquit Leo,* nauem diriget, si gubernator abscedat? quis ab insidijs oues custodiet, si pastoris cura non vigilet? quis denique latronibus obsistet, & furibus, si speculatorem in prospectu explorationis locatum, ab intentione sollicitudinis amor quietis abducat? *Et tamen grauiter ferimus, quòd in eum locum deducta sit res Ecclesiastica: Nemo nos plus læsit quàm nos ipsi, sed & hucusque lædimus. Vnde autem hæc tam supina negligentia? nisi inde, quòd Christum Iesum non amamus; quòd salutis nostræ nullam, vel perexiguam rationem habemus; quòd Academicas quasdam quæstiones sequamur.* Negligenter pascens toties commendatum Dominicum gregem, *inquit magnus Leo,* conuincitur summum non amare pastorem. Epist. 9

Pastor consecratur, ergo pascua illi traduntur. Accipit Consecrator Euangeliorum librum, eumq; nouo Præsuli tradit: Accipe, *inquit,* Euangelium, & vade prędica populo tibi commisso. Potens est enim Deus vt augeat tibi gratiã suam. *Ac si diceret: Ne putes in Paulo & Petro, Tito & Timotheo, Chrysostomo & Augustino, munus & functionem Apostolicam desiisse: ne putes cælestem illam benedictionem & auxilium æterni Patris sublatum esse; quo illi subnixi, profecti annunciauerunt Euangelium vniuerso mundo: potens est Deus etiam tibi dare gratiam suam, ac per te similia operari.* Etsi enim illi plus omnibus, *inquit Bernardus,* laborarunt, non tamen totum elaborauerunt, & tibi adhuc locus relictus est. *Neque te illud tantoperè terreat, quòd sublimibus humanæ sapientiæ verbis careas, quòd seriùs ad sacrarum litterarũ lectionem accessisti, quòd numquam Cathedram Doctoris conscenderis. Aude, et fac aliquid. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. Nihil agentem, impossibilè est benè operari. Meliùs serò, quàm numquam: Nam et vndecimæ horæ operarij, diurnum acceperunt denarium.* Petro

Traditio libri. Episcopus prædicator. Ex Pontificali. Lib. 2. de consideratione. Matth. 20

roœmio [?]ola ad [?]an. nihil indoctiùs, Paulo nihil imperitius, *inquit Chrysostomus*. Et hoc illi profitebantur, nec eos hoc fateri pudebat. Etsi imperitus sum, *inquit Paulus*, sermone, non tamen scientia: Sed tamen hic imperitus, & ille indoctus, sexcentos Philosophos superarunt; sexcentis Rhetoribus os obturarunt; suo ipsorum studio, propensaque voluntate, & Dei gratia, omnia peragentes. *Iniquè certè & calumniosè hæretici, vt in cæteris omnibus, ita & in hac parte conuiciantium, verbi Dei in Ecclesia Catholica nullam rationem haberi, sacram Scripturam supprimi; aliunde potiùs, quàm ex Scripturis diuinitùs traditis, dogmata populo Christiano proponi; humanas traditiones, pro diuinis præceptis & mandatis obtrudi: quæ illorum oratio, quàm vana, quàm cum euidenti calumnia coniuncta sit, hæc ipsa traditio libri Euangeliorũ; hæc noui Pastoris compellatio, quæ quasi summam Pontificalis muneris continet, abundè docet. In qua Codicis traditione, tria nobis præcipuè sunt obseruanda. Priùm illud, quòd non ipse sibi, is qui populo Dei præficitur, codicem sumit: hoc enim hæreticorum proprium & peculiare semper fuit; sed à sede Christi, sed ex manu diuini Hierarchæ accipit. Nam neque Moyses quidem sibiipsi tabulas, in quibus Lex Dei continebatur, sumpsit, sed de manu Dei acceptas populo tradidit. Et Paulus, id quod à Domino accepit, se tradidisse docet. Et Timotheum monet idem Paulus, vt id custodiat, non quod sibi priuata auctoritate sumpsit, sed quod apud eum depositum est. Secundum verò illud animaduertendum erit, tradi illi Codicem Euangeliorum: non vnum aliquod Euangelium, non partem aliquam Euangelij: Nam hoc item hæreticorum propriũ est, vt partem quidem vnã sacræ Scripturæ tueantur, reliquas autem vel negligant, vel tamquam Apocryphas et profanas penitùs reijciant. Huic autem nostro totum traditur Euangelium; vt ita eius vnam partem tueatur, ita interpretetur, ne reliquarum sensum*

Margin notes: [?]or. 11. (beside "bat. Etsi imperitus"); Doctrina Episcopi ex Deo. (beside "populo Dei præficitur"); [?]Cor. 11. (beside "acceptas populo tradidit"); [?]Timot. 6. (beside "tradidisse docet")

sum

ſum & veritatem peruertat: ita vni parti innitatur, vt reliquarum conſeruet ſantitatem. Tertium demùm illud, quòd quæ Eccleſia illi tradit Euangelium, eadem & ſenſum ac interpretationẽ eius Euangelij eum docet; ne ipſe nouos ſenſus quærat, ne ſua figmenta pro Catholica doctrina obtrudat; vt Spiritus Dei, non humani ſenſus, ſequatur doctrinam. Prophetia enim, atque vniuerſa ſcriptura, *inquit ſanctus Petrus,* priuatæ interpretationis non eſt. *Vt enim illud Euangeliũ adfert, quod omnium temporum atque locorum eſt, ita & eam interpretationem ſequi debet; ſi verus, ſi ſolidus, ſi Catholicus Doctor eſſe, & haberi vult; quæ omnium ætatum & temporum, omnium item gentium et nationum, iudicio & auctoritate ſit comprobata. Hæcq; illa eſt vera, inter Catholicum & hæreticum Doctorem atque Magiſtrum differẽtia; quòd vterque ſacræ Scripturæ teſtimonijs vtitur, vterq; Euangelium laudat, vterque pro hoc vitam ſanguinemque, ſi ita opus ſit, ſe profundere paratum eſſe dicit. Hic tamen hoc Euangelium, eiusq; miniſterium, priuata ſibi ſumit auctoritate: ille à poteſtate ordinaria accepit: hic partem aliquam tuetur, ille totum ſimul corpus defendit: hic ſuos proprios, ille Eccleſiaſticos aſtruit ſenſus. Et ideo Catholici Magiſtri doctrina, ad Deum reuelantem, & Spiritum ſanctum interpretantem, enarrantemq; ac ſuggerentem refertur. Hæreticus diuina quidem verba adfert, ſed ſuum ſenſum. Et verbis quidem diuinis ſumma & prima fides habenda eſt, ſed illis tamen, quæ procedunt de ore Dei, & quæ os Domini locutum eſt. Quod autem hoc ipſum os diuinum ſit, in Symbolo profitemur omnes: ſed & ipſi profitentur nobiſcum, ſi modò ſe intelligere et exaudire velint; etſi non pertinacia et malitia nonnumquam vincantur.* Qui locutus eſt, *inquit,* per Prophetas. Et Vnam, Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. *Eccleſiæ Dei promiſſus eſt Spiritus ſanctus; vnus igitur ſibi non ſumat, quod omniũ eſt. Et idcirco hæreſes ſemper vno pe-*

2.Pet. 1

de claudicant: Catholica fides, vtriusque pedis stabili firmatur gressu. Catholica fides, æternam et increatam veritatem sequitur, quæ omnium est; hæresis secundum Deum, vel vna cum Deo, suos sensus & iudicia, duo insidiosissima idola colunt & adorant. Et
od. 10. *proinde palpant tenebras Ægyptij. Cùm de populo Dei Scriptura dicit:* Vbicumque Israel erat, ibi lux erat. *Sed quæ tandem causa eius, de qua supra dictũ est, calumniæ? Non alia certè quàm*
ren. 4. *illa, de qua quondam quæstus est Ieremias:* Sed & lamiæ nudauerunt mammas, lactauerunt catulos suos. filia populi mei, crudelis tãquam struthio in desertis. *Lamiæ, inquit, monstra fœdissima ac crudelissima, tantum humanitatis, tantum charitatis habent, vt eos catulos, qui ex eis progeniti sunt, lactent; vt his, quos illis Deus & natura commendauit, nudent vbera sua. Filia autem populi mei, Sacerdotes & Pontifices, ex quorum ore fontes doctrinæ irrigandis populis profluere debebant, struthionis instar sunt crudeles; quem nulla pietas, nulla suorum mouet charitas. Sic nostris infelicissimis temporibus. Lamiæ quidem hæreticorum humanam faciem habentes, sed beluina per impietatem corda gerentes, nudauerunt mammas, lactauerũt varijs erroribus catulos suos. Pastores autem, atque Doctores Ecclesiæ, crudeles tamquam struthio, quibus nullum vilius videtur officij genus, hoc ipso verbi diuini prædicationis munere; & quod omnem excedit inhumanitatem, non solùm ipsi non lactant catulos suos, sed nec nutrices quidem ipsas, id est Parochos, ac reliquos inferiores Ecclesiæ ministros, hoc officij genere seriò perfungi patiuntur; dum vel eos huic muneri præficiunt, qui ipsi rationem vitæ suæ ignorant, vel alijs negocijs longè diuersis & pugnantibus impediunt. Atqui Paulus necessitatem*
.Cor. 9. *Euangelizandi sibi incumbere clamat: Væ enim, inquit, mihi, si non Euangelizauero.* Etsi purpuratus, etsi deaura-
lib. 4. de consideratione. tus incedis, *inquit Bernardus,* non est tamen quod horreas

operam curamque pastoralem, Pastoris hæres; non est quod erubescas Euangelium. Pastorem te populo huic aut nega, aut exhibe. Quis mihi det, antequam moriar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus antiquis, quando Apostoli laxabant retia in capturam: non in capturam auri & argenti, sed in capturam animarũ. Quàm cupio vos, *Episcopos compellat*, eorum hæreditare vocem, quorum adepti estis sedem. Venerunt filij vsque ad partum, *ait Propheta*, & vires non habet parturiens. *Verùm & hæc quidem hactenus.* Epist.237 Luc. 5. 4. Reg. 1

Accepto demùm nouus Pontifex à suo Consecratore, ac reliquis assistentibus, osculo pacis, de quo paulò post nobis dicendum erit; recedit ab Altari, ac deinceps eo tempore, quo populus Christianus dona & munera ad altare Dei, more veteri, eoq; laudatissimo, adferre solet: ipse quoque suo Consecratori, tamquam spirituali patri, munera offert. Sunt autem ea ex antiquissima Melchiadis Pontificis institutione, panis & vinum; quibus duæ anteferũtur faces. Offert panem & vinum; vel vt ostendat se in eius Sacerdotis functionem et munus succedere, cui sine omni in futurum pænitentia iurauit Dominus, eum esse Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech: vel, vt quidem ego iudico, ad designandam paupertatem Episcoporum primitiuæ illius Ecclesiæ; in qua summæ opes, summæ diuitiæ, panis & vinũ fuerunt. Dantur autem hæc munera clara luce, & amplius duabus facibus accensis, ne quid inter hæc leuia munera speciosius colore, pondere preciosius (scitis quid intelligam) subrepat ac subijciatur. Malè enim agitur, cùm ea quæ virtuti & pietati debentur, asino onusto auro conferuntur. Offert.c.1 Oblatio. Psal.109

Assumitur demum sacer Antistes à suis collegis, in communionem & participationem orationis, ac mysticæ mensæ. Ac vt quondam Elias quadraginta dierũ & noctium ad montem vsque Oreb Dei visionis, iter emensurus, cælitùs delato communitur viatico: Commun. cap. 10. 3. Reg.

Sic

Sic iste contra omnia prolixi & difficillimi itineris pericula, contra omnes visibilium, & qui videri non possunt, inimicorum insi-
hes.6. *dias, contra principes & potestates tenebrarum mundi huius, con-*
in. 6. *firmatur & roboratur pane illo, qui de cælo descendit: quem qui dignè manducat, non moritur, sed habet vitam æternam.* Super
i. 11. quem panem, *iuxta Isaiam*, requieuit Spiritus Domini, spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis: & repleuit eum spiritus timoris Domini. *Quorum donorum participes efficiuntur omnes illi, qui dignè & religiosè tanto reficiuntur viatico.*

rnatus alij *Cælesti mysterio refectus, armatur demùm ille, cui cum Aspide*
p. 11. lichra.
Psal. 90. *& Basilisco, cum rugiente Leone & Dracone, congrediendum est;*
Pet.5. *cui cum portis ipsis inferi pugna instat; cui omnium necesse est fer-*
Matth. 16. *re tentationes. Necubi nudo quis aut neglecto loco deprehenso, letale vulnus adferat.* Nam etsi ego latens in cauerna, *dicit Bernardus*, & quasi sub modio non quidem lucens, sed fumigans, ventorum tamen impetus nec sic quidem declinare sufficio; quid positus supra montem, positus supra candelabrum patietur? *Imponitur igitur capiti eius sacra Cydaris, bicornisq; galea, cum Patris omnipotentis inuocatione; cuius præclara est bonitas, & virtus immensa, totiusq; decoris*
x Pontificali. *ornamentum.* Imponimus, *inquit diuinus Hierarcha*, capiti huius Antistitis & agonistæ tui, galeam munitionis & salutis; quatenus decorata facie, & armato capite, *non generis & prosapiæ vetustate, non stipatorum vi & armata manu, non magnis necessitatibus & clientelis*, sed cornibus vtriusque testamenti terribilis appareat aduersarijs veritatis: & te ei largiente gratiam, impugnator eorũ robustus existat. Qui Moysi famuli tui faciem, ex tui sermonis con-
Exod.34. sortio decoratam, lucidissimis tuę claritatis ac veritatis
Exo. 28. cornibus insignisti, & capiti Aaron Pontificis tui Tyarã

im-

imponi iussisti. *Tali armatura instruebantur primi religionis nostræ duces & Antistites; hisq; deuicerunt regna, obturauerũt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum. His cornibus armatus Petrus Neroni, Liberius Constantio, Ambrosius Theodosio, Basilius Valentino, Chrysostomus Arcadio, Leo Genserico atque Attilæ, noster Stanislaus Boleslao, alijq; quàmplurimi restiterunt, terribilesq; apparuerunt. His cornibus Ariana, Macedoniana, Nestoriana, Dioscori, Eutichetis, ac reliquorum monstrorum dissipata est impietas; his omnis hæreticorum prauitas cessit. Vobis amplissimi Patres, nimis hæc cornua obtusa & attrita reddita sunt. Quietem & tranquillitatẽ nostram curamus; cælum ruiturũ existimamus, si quid liberiùs pro Ecclesia Dei dixerimus aut fecerimus. Nimis timidi sumus, nimis ocio & desidia torpemus.* Et eo quidem tempore, *inquit Chrysostomus,* quo aura serena est & lucida, quo pascua libera & quieta, quo nulli luporũ impetus & insidiæ greges vexant; *licet fortaßè Pastori se prouoluere sub patulæ arboris vmbra, fistula dulce canere: At vbi imbres et tempestates insurgunt, vbi oues dissipantur, vbi lupus ad præsepia adest; tum pastor vmbram deserat oportet, tum pro tripudio & choro cursum, pro fistula & tibia fundam & baculum arripiat, oportet. Et fuit quidem quoddam tempus, cùm magna erat Ecclesiæ Dei pax, magna quies, rerumq; omnium secundissimus afflatus; tùm fortaßè licuit multis ociosos esse, suisq; voluptatibus & quiete perfrui, suis lucris et commodis incubare: Nunc tempestas adest, summosq; feriunt fulmina montes: nunc præsentia naufragia vbique ante oculos versantur nostros; nunc dura bella et conflictus imminent; nunc alia est ratio omnium rerum. Excutiendus est iste sopor; voluptates reijciendæ; ad arma, ad gubernacula vobis recurrendum, priusquàm extremũ naufragium uos, gregesq; uestras absorbet. Virtus*

Heb. 1

Episcopi libertas, et animus.

enim

esse conueniat animam, quæ tantum illum, tamq; dignum Spiritum receperit. Per id tempus & Angeli Sacerdoti assident, & cælestium potestatum vniuersus ordo clamores excitat; & locus Altari vicinus in illius honorem qui immolatur, angelorum choris plenus est: Luminis instar, vniuersum orbem illustrantis. *Et hæc quidem Chrysostomus. Nos autem ea quæ sequuntur, oratione prosequamur.*

Angeli Sacerdoti assident.

CONfecto Sacramento, confert se diuinus Hierarcha ad Spiritualem Oeconomiam, sanctæq; prolis gubernationem. Armat igitur primùm & instruit nouum sponsum, dat regendæ & gubernandæ familiæ instrumenta ac gubernacula: Et cùm omne regimen omnisq; administratio, auctoritate & amore contineatur; Oderunt enim peccare mali, formidine pœnæ: Oderunt peccare boni, virtutis amore. *tradit imprimis in manus noui Antistitis consecratum Baculum; auctoritatis scilicet & disciplinæ insigne, sustentaculum imbecillitatis humanæ;* vt sit in coercendis vitijs piè sæuiens, iudicium sine ira tenens, in fouẽdis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate seueritatis censuram non deferens; *vt reuocet errantes, regat iustos, pungat & stimulet ignauos & inertes, repellat nocentes: ac, iuxta Ezechielem, attrahat vagum, sustentet languidum, stimulet pigrum; portet in humeris suis, exemplo Principis pastorum, ægrum & debile.* Vt increduli, *inquit Bernardus,* conuertantur ad fidem, conuersi non auertantur, auersi reuertantur, peruersi ordinentur ad rectitudinẽ, subuersi ad veritatem reuocentur, subuersores conuincantur; vt vel emendentur ipsi, si fieri potest; vel si non, perdant auctoritatem facultatemq; alios subuertendi. *Excusserunt hoc insigne potestatis & auctoritatis, disciplinæ item de manibus Pontificum, huius sæculi hæretici, & ideo in omni re-*

Traduntur instrumẽta c. 8. Baculus Episcopalis.

Correctio Episcopi.

Ex Pontif.

Ezech. 34.

Lib. 3. De consideratione.

rum

im confusione & perturbatione versantur. Non potest enim Deo esse contrarium quid, & sibimet cohærere, aut secum consentire: dicebat Bernardus. *Nec possunt verè dicere*; Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt. *Ideo ne filij quidem, quia extra disciplinam sunt: qua sublata & extincta, omnem ordinem auferri, omnem recti & honesti differentiam extingui oportet*. Impunitas enim, *inquit idem Bernardus*, incuriæ soboles, insolentiæ mater, radix impudentiæ, transgressionis nutrix, matris noxiæ libertatis pessima soboles hæc. *Sed numquam excussissent, si Pontifices rem magis, quàm insignia rei, complecti voluissent; & si pro religione potius contra impietatem, pro fide contra perfidiam, pro veritate contra mendacium, pro virtute contra scelus; pro iustitia contra iniustitiam, pro pudore contra flagitium & impudentiam, quàm pro suis commodis ac honoribus, ea potestate & auctoritate quæ illis à Deo tradita est, vti voluissent. Verùm cùm hæ nuptiæ, hocq; regimen, non tam timoris, quàm amoris sit; non tam seueritatis, quàm charitatis*: Nam & Christus Dominus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, vt illam sanctificaret, mũdans eam lauacro aquæ in verbo vitæ; vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rũgam, aut aliquid huiuscemodi, sed vt sit sancta & immaculata. *Et cum quem vicarium loco sui relicturus erat, priusquam illi despondisset, ter interrogauit, num se diligeret, & propter se sponsam suam. Quod cum ille summa asseueratione ter professus fuisset, tum demum illud audiuit: Pasce oues meas, pasce agnos meos*. Sanè qui dicit, Amice ascende superius, *ait Bernardus*, amicum fore fidit. Si minus inueniat, non expedit quidem. Qui eleuauit, & deijcere potest. Sera querela, quoniam eleuans allisisti me. *Eius igitur amoris & charitatis symbolum, sacer Consecrator nouo*

Lib. 5 de consideratione.
Psal. 22.
Heb. 12.
Lib. 3. de consideratione.
Annulus. Episcopi charitas.
Ephes. 5.
Ioan. vlt.
Lib. 2. de consideratione.
Luc. 14.
Psal. 101.

sponso tribuit, consecratum Annulum: eum monens, vt accipi-
Ex Pontif. *Annulum*, fidei scilicet signaculum, quatenus sponsan Dei, Sanctam videlicet Ecclesiam, intemerata fide ornatus, illibate custodiat. *In quo amore & dilectione si pasto-*
Isa. 62. *res persisterent*, Super muros Hierusalem, *vt inquit Isaias*, starent custodes, tota die ac tota nocte non tacentes. *Habitaret enim iuuenis cum virgine: & gauderet sponsus super*
Cant. 8. *sponsam, & gauderet super illos Deus eorum. Dura enim vt mors est dilectio, & tanquam infernus æmulatio. Cupiditas & amor,*
In Oratione postquam rure in vrbem rediisset. *dulces sunt tyranni.* Videmus bubulcum, *inquit Nazianzenus*, ob vitulum vnum ab armento aberrantem, vel pastorem ob pecudem decadis grege desideratam, vel auem ob nidulum quem ad breue tempus reliquit, vsque adeò discrutiari solere; vt & illi arreptis fistulis, in speculam quandam euecti, calamos omnes mœrore impleant, atque palantia animalia quasi ratione prædita euocent; ac si paruerint, maiorem ex illis, quàm ex reliquis simul omnibus, delectationem percipiant, hæc autem stridens ad nidum conuolet, pullisque stridentibus aduoluatur, eosque pennis foueat: quò tandem chariores esse par est apud bonum egregiumq; pastorem oues rationis participes, & pro quarum salute nonnihil periculi adijt: quandoquidem hoc quoque acriores animi flammas excitat. *Qui amor cùm in pastoribus nostri sæculi non*
Residentia. *sit, ideò non gaudet sponsus super sponsam suam; ideò alienam sequitur; ideò vbiuis potius libentiùs agit, quàm in ouilibus suis: Ideò alij priùs ex hac vita decedunt, quàm Cathedras suas reuiserunt: ideò in Geographicis tabulis necesse habent situs & locum Episcopatuum suorum quærere. Quid capiet piscator ille, qui procul à littore abest? sit peritissimus, sit solertissimus licet, pastor item ille quid proficiet, qui stabulum ingreditur nunquam?* Quis

inter

inter fluctus, *inquit Leo,* nauem diriget, si gubernator abscedat? quis ab insidijs oues custodiet, si pastoris cura non vigilet? quis denique latronibus obsistet, & furibus, si speculatorem in prospectu explorationis locatum, ab intentione sollicitudinis amor quietis abducat? *Et tamen grauiter ferimus, quòd in eum locum deducta sit res Ecclesiastica: Nemo nos plus læsit quàm nos ipsi, sed & hucusque lædimus. Vnde autem hæc tam supina negligentia? nisi inde, quòd Christum Iesum non amamus; quòd salutis nostræ nullam, vel perexiguam rationem habemus; quòd Academicas quasdam quæstiones sequamur.* Negligenter pascens toties commendatum Dominicum gregem, *inquit magnus Leo,* conuincitur summum non amare pastorem. Epist. 9

Pastor consecratur, ergo pascua illi traduntur. Accipit Consecrator Euangeliorum librum, eumq; nouo Præsuli tradit: Accipe, *inquit,* Euangelium, & vade prędica populo tibi commisso. Potens est enim Deus vt augeat tibi gratiã suam. *Ac si diceret: Ne putes in Paulo & Petro, Tito & Timotheo, Chrysostomo & Augustino, munus & functionem Apostolicam desiisse: ne putes cælestem illam benedictionem & auxilium æterni Patris sublatum esse; quo illi subnixi, profecti annunciauerunt Euangelium vniuerso mundo: potens est Deus etiam tibi dare gratiam suam, ac per te similia operari.* Etsi enim illi plus omnibus, *inquit Bernardus,* laborarunt, non tamen totum elaborauerunt, & tibi adhuc locus relictus est. *Neque te illud tantoperè terreat, quòd sublimibus humanæ sapientiæ verbis careas, quòd seriùs ad sacrarum litterarũ lectionem accessisti, quòd numquam Cathedram Doctoris conscenderis. Aude, et fac aliquid. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. Nihil agentem, impossibile est benè operari. Meliùs serò, quàm numquam: Nam et vndecimæ horæ operarij, diurnum acceperunt denarium.* Petro

Traditio libri. Episcopus prædicator. Ex Pontificali.

Lib. 2. de consideratione.

Matth. 20

roæmio ſola ad an. nihil indoctiùs, Paulo nihil imperitius, *inquit Chryſoſtomus*. Et hoc illi profitebantur, nec eos hoc fateri pudebat. Etſi imperitus ſum, *inquit Paulus*, ſermone, non tamen ſcientia: Sed tamen hic imperitus, & ille indoctus, ſexcentos Philoſophos ſuperarunt; ſexcentis Rhetoribus os obturarunt; ſuo ipſorum ſtudio, propenſaque voluntate, & Dei gratia, omnia peragentes. *Iniquè certè & calumnioſè hæretici, vt in cæteris omnibus, ita & in hac parte conuiciantium, verbi Dei in Eccleſia Catholica nullam rationem haberi, ſacram Scripturam ſupprimi; aliunde potiùs, quàm ex Scripturis diuinitùs traditis, dogmata populo Chriſtiano proponi; humanas traditiones, pro diuinis præceptis & mandatis obtrudi: quæ illorum oratio, quàm vana, quàm cum euidenti calumnia coniuncta ſit, hæc ipſa traditio libri Euangeliorũ; hæc noui Paſtoris compellatio, quæ quaſi ſummam Pontificalis muneris continet, abundè docet. In qua Codicis traditione, tria nobis præcipuè ſunt obſeruanda. Priùm illud, quòd non ipſe ſibi, is qui populo Dei præficitur, codicem ſumit: hoc enim hæreticorum proprium & peculiare ſemper fuit; ſed à ſede Chriſti, ſed ex manu diuini Hierarchæ accipit. Nam neque Moyſes quidem ſibiipſi tabulas, in quibus Lex Dei continebatur, ſumpſit, ſed de manu Dei acceptas populo tradidit. Et Paulus, id quod à Domino accepit, ſe tradidiſſe docet. Et Timotheum monet idem Paulus, vt id cuſtodiat, non quod ſibi priuata auctoritate ſumpſit, ſed quod apud eum depoſitum eſt. Secundum verò illud animaduertendum erit, tradi illi Codicem Euangeliorum: non vnum aliquod Euangelium, non partem aliquam Euangelij: Nam hoc item hæreticorum propriũ eſt, vt partem quidem vnã ſacræ Scripturæ tueantur, reliquas autem vel negligant, vel tamquam Apocryphas et profanas penitùs reijciant. Huic autem noſtro totum traditur Euangelium; vt ita eius vnam partem tueatur, ita interpretetur, ne reliquarum ſenſum*

Margin notes: [2.] Cor. 11. — Doctrina Epiſcopi ex Deo. — [1.] Cor. 11. — [1.] Timot. 6.

ſum & veritatem peruertat : ita vni parti innitatur, vt reliquarum conſeruet ſantitatem. Tertium demùm illud, quòd quæ Eccleſia illi tradit Euangelium, eadem & ſenſum ac interpretationẽ eius Euangelij eum docet; ne ipſe nouos ſenſus quærat, ne ſua figmenta pro Catholica doctrina obtrudat; vt Spiritus Dei, non humani ſenſus, ſequatur doctrinam. Prophetia enim, atque vniuerſa ſcriptura, *inquit ſanctus Petrus*, priuatæ interpretationis non eſt. 2.Pet. 1 *Vt enim illud Euangeliũ adfert, quod omnium temporum atque locorum eſt, ita & eam interpretationem ſequi debet; ſi verus, ſi ſolidus, ſi Catholicus Doctor eſſe, & haberi vult; quæ omnium ætatum & temporum, omnium item gentium et nationum, iudicio & auctoritate ſit comprobata. Hæcq; illa eſt vera, inter Catholicum & hæreticum Doctorem atque Magiſtrum differẽtia; quòd vterque ſacræ Scripturæ teſtimonijs vtitur, vterq; Euangelium laudat, vterque pro hoc vitam ſanguinemque, ſi ita opus ſit, ſe profundere paratum eſſe dicit. Hic tamen hoc Euangelium, eiusq; miniſterium, priuata ſibi ſumit auctoritate: ille à poteſtate ordinaria accepit: hic partem aliquam tuetur, ille totum ſimul corpus defendit: hic ſuos proprios, ille Eccleſiaſticos aſtruit ſenſus. Et ideo Catholici Magiſtri doctrina, ad Deum reuelantem, & Spiritum ſanctum interpretantem, enarrantemq; ac ſuggerentem refertur. Hæreticus diuina quidem verba adfert, ſed ſuum ſenſum. Et verbis quidem diuinis ſumma & prima fides habenda eſt, ſed illis tamen, quæ procedunt de ore Dei, & quæ os Domini locutum eſt. Quod autem hoc ipſum os diuinum ſit, in Symbolo profitemur omnes: ſed & ipſi profitentur nobiſcum, ſi modò ſe intelligere et exaudire velint; etſi non pertinacia et malitia nonnumquam vincantur.* Qui locutus eſt, *inquit*, per Prophetas. Et Vnam, Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. *Eccleſiæ Dei promiſſus eſt Spiritus ſanctus; vnus igitur ſibi non ſumat, quod omniũ eſt. Et idcirco hæreſes ſemper vno pe-*

de claudicant: Catholica fides, vtriusque pedis stabili firmatur gressu. Catholica fides, æternam et increatam veritatem sequitur, quæ omnium est; hæresis secundum Deum, vel vna cum Deo, suos sensus & iudicia, duo insidiosissima idola colunt & adorant. Et od. 10. *proinde palpant tenebras Ægyptij. Cùm de populo Dei Scriptura dicit:* Vbicumque Israel erat, ibi lux erat. *Sed quæ tandem causa eius, de qua supra dictũ est, calumniæ? Non alia certè quàm* ren. 4. *illa, de qua quondam questus est Ieremias:* Sed & lamiæ nudauerunt mammas, lactauerunt catulos suos. filia populi mei, crudelis tãquam struthio in desertis. *Lamiæ, inquit, monstra fœdissima ac crudelissima, tantum humanitatis, tantum charitatis habent, vt eos catulos, qui ex eis progeniti sunt, lactent; vt his, quos illis Deus & natura commendauit, nudent vbera sua. Filia autem populi mei, Sacerdotes & Pontifices, ex quorum ore fontes doctrinæ irrigandis populis profluere debebant, struthionis instar sunt crudeles; quem nulla pietas, nulla suorum mouet charitas. Sic nostris infelicissimis temporibus. Lamiæ quidem hæreticorum humanam faciem habentes, sed beluina per impietatem corda gerentes, nudauerunt mammas, lactauerũt varijs erroribus catulos suos. Pastores autem, atque Doctores Ecclesiæ, crudeles tamquam struthio, quibus nullum vilius videtur officij genus, hoc ipso verbi diuini prædicationis munere; & quod omnem excedit inhumanitatem, non solùm ipsi non lactant catulos suos, sed nec nutrices quidem ipsas, id est Parochos, ac reliquos inferiores Ecclesiæ ministros, hoc officij genere seriò perfungi patiuntur; dum vel eos huic muneri præficiunt, qui ipsi rationem vitæ suæ ignorant, vel alijs negocijs longè diuersis & pugnantibus impediunt. Atqui Paulus necessitatem* Cor. 9. *Euangelizandi sibi incumbere clamat: Væ enim, inquit, mihi, si non Euangelizauero.* Etsi purpuratus, etsi deaura- .4. de consideratione. tus incedis, *inquit Bernardus,* non est tamen quod horreas ope-

operam curamque pastoralem, Pastoris hæres; non est quod erubescas Euangelium. Pastorem te populo huic aut nega, aut exhibe. Quis mihi det, antequam moriar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus antiquis, quando Apostoli laxabant retia in capturam: non in capturam auri & argenti, sed in capturam animarũ. Quàm cupio vos, *Episcopos compellat*, eorum hæreditare vocem, quorum adepti estis sedem. Venerunt filij vsque ad partum, *ait Propheta*, & vires non habet parturiens. *Verùm & hæc quidem hactenus.* Epist.237 Luc. 5. 4. Reg. 1

Accepto demùm nouus Pontifex à suo Consecratore, ac reliquis assistentibus, osculo pacis, de quo paulò post nobis dicendum erit; recedit ab Altari, ac deinceps eo tempore, quo populus Christianus dona & munera ad altare Dei, more veteri, eoq; laudatissimo, adferre solet: ipse quoque suo Consecratori, tamquam spirituali patri, munera offert. Sunt autem ea ex antiquissima Melchiadis Pontificis institutione, panis & vinum; quibus duæ anteferũtur faces. Offert panem & vinum; vel vt ostendat se in eius Sacerdotis functionem et munus succedere, cui sine omni in futurum pænitentia iurauit Dominus, eum esse Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech: vel, vt quidem ego iudico, ad designandam paupertatem Episcoporum primitiuæ illius Ecclesiæ; in qua summæ opes, summæ diuitiæ, panis & vinũ fuerunt. Dantur autem hæc munera clara luce, & amplius duabus facibus accensis, ne quid inter hæc leuia munera speciosius colore, pondere preciosius (scitis quid intelligam) subrepat ac subijciatur. Malè enim agitur, cùm ea quæ virtuti & pietati debentur, asino onusto auro conferuntur. Offert.c.19 Oblatio. Psal.109.

Assumitur demum sacer Antistes à suis collegis, in communionem & participationem orationis, ac mysticæ mensæ. Ac vt quondam Elias quadraginta dierũ & noctium ad montem vsque Oreb Dei visionis, iter emensurus, cælitùs delato communitur viatico: Communio cap. 10. 3.Reg. 19

Sic

Sic iſtè contra omnia prolixi & difficillimi itineris pericula, con-
tra omnes viſibilium, & qui videri non poſſunt, inimicorum inſi-
hes.6. *dias, contra principes & poteſtates tenebrarum mundi huius, con-*
an. 6. *firmatur & roboratur pane illo, qui de cælo deſcendit: quem qui*
dignè manducat, non moritur, ſed habet vitam æternam. Super
i. 11. quem panem, *iuxta Iſaiam*, requieuit Spiritus Domini,
ſpiritus ſapientiæ & intellectus, ſpiritus conſilij & for-
titudinis, ſpiritus ſcientiæ & pietatis: & repleuit eum
ſpiritus timoris Domini. *Quorum donorum participes effi-*
rnatus alij *ciuntur omnes illi, qui dignè & religiosè tanto reficiuntur viatico.*
ep. 11. Lithra. *Cæleſti myſterio refectus, armatur demùm ille, cui cum Aſpide*
Pſal. 90. *& Baſiliſco, cum rugiente Leone & Dracone, congrediendum eſt;*
.Pet.5. *cui cum portis ipſis inferi pugna inſtat; cui omnium neceſſe eſt fer-*
Matth. 16. *re tentationes. Necubi nudo quis aut neglecto loco deprehenſo, le-*
tale vulnus adferat. Nam etſi ego latens in cauerna, *dicit*
Bernardus, & quaſi ſub modio non quidem lucens, ſed fu-
migans, ventorum tamen impetus nec ſic quidem de-
clinare ſufficio; quid poſitus ſupra montem, poſitus ſu-
pra candelabrum patietur? *Imponitur igitur capiti eius ſa-*
cra Cydaris, bicornisq; galea, cum Patris omnipotentis inuocatio-
ne; cuius præclara eſt bonitas, & virtus immenſa, totiusq; decoris
& Pontifi- *ornamentum.* Imponimus, *inquit diuinus Hierarcha*, capiti
li. huius Antiſtitis & agoniſtæ tui, galeam munitionis & ſa
lutis; quatenus decorata facie, & armato capite, *non ge-*
neris & proſapiæ vetuſtate, non ſtipatorum vi & armata manu,
non magnis neceſſitatibus & clientelis, ſed cornibus vtriuſque
teſtamenti terribilis appareat aduerſarijs veritatis: &
te ei largiente gratiam, impugnator eorũ robuſtus exi-
xod.34. ſtat. Qui Moyſi famuli tui faciem, ex tui ſermonis con-
ſortio decoratam, lucidiſſimis tuę claritatis ac veritatis
xo. 28. cornibus inſigniſti, & capiti Aaron Pontificis tui Tyarã
im-

imponi iussisti. *Tali armatura instruebantur primi religionis nostræ duces & Antistites; hisq; deuicerunt regna, obturauerũt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum. His cornibus armatus Petrus Neroni, Liberius Constantio, Ambrosius Theodosio, Basilius Valentino, Chrysostomus Arcadio, Leo Genserico atque Attilæ, noster Stanislaus Boleslao, aliq; quàmplurimi restiterunt, terribilesq; apparuerunt. His cornibus Ariana, Macedoniana, Nestoriana, Dioscori, Eutichetis, ac reliquorum monstrorum dissipata est impietas; his omnis hæreticorum prauitas cessit. Vobis amplissimi Patres, nimis hæc cornua obtusa & attrita reddita sunt. Quietem & tranquillitatẽ nostram curamus; cælum ruiturũ existimamus, si quid liberiùs pro Ecclesia Dei dixerimus aut fecerimus. Nimis timidi sumus, nimis ocio & desidia torpemus.* Et eo quidem tempore, *inquit Chrysostomus,* quo aura serena est & lucida, quo pascua libera & quieta, quo nulli luporũ impetus & insidiæ greges vexant; *licet fortaßè Pastori se prouoluere sub patulæ arboris vmbra, fistula dulce canere: At vbi imbres et tempestates insurgunt, vbi oues dißipantur, vbi lupus ad præsepia adest; tum pastor vmbram deserat oportet, tum pro tripudio & choro cursum, pro fistula & tibia fundam & baculum arripiat, oportet. Et fuit quidem quoddam tempus, cùm magna erat Ecclesiæ Dei pax, magna quies, rerumq; omnium secundißimus afflatus; tùm fortaßè licuit multis ociosos esse, suisq; voluptatibus & quiete perfrui, suis lucris et commodis incubare: Nunc tempestas adest, summosq; feriunt fulmina montes: nunc præsentia naufragia vbique ante oculos versantur nostros; nunc dura bella et conflictus imminent; nunc alia est ratio omnium rerum. Excutiendus est iste sopor; voluptates reijciendæ; ad arma, ad gubernacula vobis recurrendum, priusquàm extremũ naufragium uos, gregesq; uestras absorbet. Virtus*

Heb. 1

Episcopi libertas, et animus.

enim

enim in pace acquiritur, in pressura probatur, in victoria coronatur. Neque illorum temporum exemplis abutendum, neque illi homines nimis molles et delicati imitandi, quod plerique vestrum faciunt: sed illi potiùs primi fortissimi ac insuperabiles viri, Patres et fundatores vestri, qui omnia humana & diuina excellenti animi virtute superarũt; qui nulla humana voluptate & recreatione vsi
Philip. 3. *sunt; qui omnia mundi huius sicut stercora existimarunt, vt Christum lucrifacerent; qui solas has voluptates atque delitias censebant, nempè à voluptatibus & delitijs abhorrere:* Quorum vita
2. Cor. 11. fuit, *vt Paulus docet*, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, in labore & ærumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate; in itineribus sæpè; periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus. Per gloriam & ignobilitatem, per in-
Heb. 11. famiam & bonam famã. Vt seductores, & veraces: quasi purgamenta mundi huius existimati, ludibria & verbera experti: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis; egentes, angustiati, afflicti; in solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & cauernis terræ; quibus dignus non erat mundus. *Tradiderunt corpo-*
Apoc. 22. *ra sua ad supplicia, & lauerunt stolas suas in sanguine agni, & ideo receperunt palmas; & ideo sempiterno cælo cum duce & im-*
Apoc. 20. *peratore suo Christo fruuntur: & ideo nomina eorum scripta sunt in libro vitæ: & ideo memoria eorum ex ore hominum non peribit in sempiternũ. Hi vobis potiùs tali tempore, his periculis imitandi sunt, & moribus exprimendi, quàm dissoluti & eneruati illi: qui & ipsi, si vigilantiores atque diligentiores suis temporibus esse*

voluis-

voluissent, et Ecclesiæ Dei meliùs consuluissent, & officio suo conuenientiùs functi fuissent, & vobis pinguiorem ac vberiorem hæreditatem domini reliquissent; sed & exemplum sanctius, nomenq; illustrius. Nam honores isti vestri atque summæ dignitates, mediæ quædã res natura sua sunt. Si enim præstanti virtute & vitæ innocentia quæruntur, si maximis vigilijs & laboribus sustinentur, si incredibili fructu & vtilitate eorum quibus præsis obsignantur, res quædam magnificæ & illustres putandæ sunt; & quæ plurimũ decus atque commendationem illis, in quos conferuntur, adferre solent: Sin verò dolo & fraude inuaduntur; vel quod fœdius est, si pecunia comparantur, si per luxum & desidiam produntur, potiùs quàm geruntur; si aliqua infelici calamitate, ac publicæ salutis ruina, concluduntur; tum in istis amplissimis nominibus honoris nõ modò dignitas nulla erit, sed erit etiam summa deformitas. Nam & virtutis vniuersæ, & iudicij, omnem opinionem euertunt. Quomodo enim ille vir bonus, qui vt suam qualemcumque astruat gloriolam, publicam salutem in summũ discrimen adducere non dubitat? Quomodo recto iudicio præditus, qui neque seipsum nouit, neque illud discernere potest; veram laudem & gloriã, non tam ex honoribus & dignitatibus pendere, quàm ex earum recta & salutari administratione: & qui non cernit se honoris vocabula, non dignitatis insignia consecutum esse: & qui ex eo laudem quærit, quod non illi, sed pecuniæ suæ collatum est. Nam & in militia præclarum quidem est Ducem exercitus creari, turmas & legiones ducere; sed si id virtute tua consequaris, si strenuè cum hoste dimices, si præclaram aliquam victoriam Reipub. parias: sin aliter, quantò plures perdideris, tantò illustriora ad omnem posteritatem excitabis infamiæ tuæ trophæa. Magna dico, sed et in paruis hoc idẽ videre licet. In Comœdia vel Tragœdia pulchrũ quidem est Priami Regis, aut Agamemnonis, aut Aiacis personam sustinere; sed si Priami imperio dignam speciem geras, si lacertis firmus sis, si voce

valeas; si nihil horũ, longè honestius et pulchrius est cum decore, vel Thersitis, vel Daui, aut Getæ cuiusquam personã sustinere, quàm cum turpitudine et dedecore Heroas ac semideos repræsentare, miserabilisq; potius quàm suspiciẽdus apparere. Histrio hæc in fabula videbit, Episcopus Sacerdos in summa salutis suæ, ac tot populorũ incolumitate, non videbit? Quæ si maiores nostri apud se diligentius perpendissent, numquam profectò in eos scopulos atque pericula, rem Christianam adduxissent; & ipsi longè nobilius nomen & gloriam post se reliquissent. Nunc alia tempora, alios postulant mores. Stultum et insanum est in procella & turbulento mari molliter cubare velle. Quieto mari, *inquit Gregorius,* rectè nauẽ etiam negligens, & imperitus nauta dirigit: turbato autem tempestatis fluctibus, etiam peritus & vigilans nauta se confundit. *Neque tamen animo deficiendum est, neque tamen malis cedendum, ac veluti desperata salute, clauus & gubernacula dimittenda: Nondum enim ad sanguinem vsque ipsum restitimus. Non est vir fortis, cui non crescit animus in ipsa rerum difficultate. Maior est ille qui in nobis est, quàm aduersus nos. Confidite, vicit ille mundum, & nos vincemus.*

Parte prima Pastoralis cap. 9.

Heb. 12.

Ioan. 16.

In quo studio & conatu, cùm nihil magis cauendum fugiendumq; sit, quàm studium vanæ & inanis gloriæ, ne quid ambitiosè, ne quid humanæ laudis causa fiat. Nihil enim tam inglorium dicebat Bernardus, quàm Episcopum gloriæ cupidum deprehendi. *Permulti autem inueniuntur ad ea, quæ pietatis & religionis sunt prompti exercenda, sed sola honoris cupiditate ducuntur: vbi autem eorũ pietas arbitris caret, ibi quoque rectè merendi languescit alacritas.* Stultissimis vtique mulierculis, *dicit Nazianzenus,* haud dissimiles, quæ natura pulchritudine carentes, ad colores confugiunt, theatriceque, vt sic loquar, comptæ atque ornatæ sunt; ob venustatem inuenustæ, ob affectatam formam deformes. *Et hoc*

Inanis gloria fugiẽda Episcopo.

Chirothecæ.

Epistola 126.

In funere patris sui.

hoc est, inquit Gregorius, quod dicit Scriptura : Tradidit in captiuitatem virtutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. *In captiuitatem etenim virtus, & pulchritudo in manus inimici traditur, dum alterius iudicis, quàm Dei testimonium, quærit : fouea est mentis, memoria propriæ virtutis. Dum enim se apud se erigit, apud humilitatis auctore cadit. Exciderat Regio Prophetæ paulò liberius verbum ; Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum : & statim damnum sentit; Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Quam enim virtutem proprius oculus videt, Dei non videt : In quo vitio declinando eò magis nos circumspectos esse oportet, quod hoc malũ vltimò sapientem deserat: hoc vestimentũ dicebat Plato esse, quod postremum anima sapientis deponit. Ideò velantur manus operarij nouis integumẽtis; ne aut sibijpse, aut hominibus, placere velit. Vt antè interni iudicis oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur, & cuncta quæ coram hominibus rutilant, hæc in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat; vt in omnibus exemplo & instituto Apostoli honorificemus ministerium nostrum, non nos ipsos : aut potius honorificando ministerium nostrũ, nos ipsos honorificemus.* Honorificabimus autem, *inquit Bernardus,* non cultu vestium, non equorum fastu, non amplis ædificijs; sed grauitate morum, maturitate consiliorũ, actuum honestate, studijs spiritualibus, operibus bonis. Si enim mũdo placemus, cur Sacerdotes? Si Deo, cur qualis populus, talis Sacerdos? Deus dissipabit ossa eorum : qui hominibus placent, confusi sunt; quoniam Dominus spreuit eos. Fidelis Pontifex, qui bona quælibet per manus suas transeuntia, siue diuina beneficia ad homines, siue hominum vota ad Deum columbino intuens oculo, nihil sibi reseruat ex omnibus. Quo puritatis intimę bono gloriari nõ potest veraciter, nisi qui ex-

Quarta p. Pastoralis. *Psal. 77.* *Psal. 29.* *Act. 21.* *Epist. 28. & Epist. 42*

trinſecus perfectè gloriolas omnes reſpuerit. Nec enim tutum arbitratur, labijs hominum committere gloriam ſuam, arcæ vtique ſine claue & ſine ſera, nulliq; omninò clauſæ nocere volenti, non tutum omninò ſed ſtultum ibi theſaurũ recondere, vnde non valeas reſumere cùm volueris, ſanũ vas & inconcuſſum conſcientia, & ſecretis ſeruandis idoneum, nullis patens inſidijs, nulli violentiæ cedens: adeſt viuo, mortuum ſequitur. Vbi mihi gloria, vel cõfuſio perpetua, pro ratione depoſiti. Quin ne ex toto quidem, vel ipſi conſciẽtiæ meæ credo; quippè cùm ne ipſa quidem me queat comprehendere totũ, propter quod Ieremias fidenter loquebatur Deo: Diem hominis non concupiui, tu ſcis ſolus; meritò conſtitutus eſt iudex viuorum & mortuorum, qui finxit ſingulatim corda vniuerſorũ, & intelligit omnia opera eorum. Solum attendo iudicem, quem ſolum iuſtificatorem agnoſco. Sit gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus. De vultu tali iudicium meum prodeat opto: cui inſit amor, error abſit & perturbatio. *Summi igitur Parentis auxilium implorabatur*, vt circumdare velit manus miniſtri ſui mundicia noui hominis, qui de cælo deſcendit. Vt quemadmodum Iacob dilectus Domino, pelliceis hædorum opertis manibus, paternam benedictionem, oblato patri cibo potuq; gratiſſimo, impetrauit; ſic & iſte oblata per manus ſuas hoſtia ſalutari, gratiæ illius benedictionem impetrare mereatur.

[Margin: Iere. 17.]

[Margin: Ex Pontificali.]

[Margin: Gen. 27.]

Collocatur deinceps Epiſcopus, hoc eſt inſpector omnium, in editiore ſupra omnes loco, inquit Ambroſius; vt ita cunctos reſpiciat, & cunctorum oculi in eum reſpiciant. Quid ni locetur in eminenti, ait Bernardus, vnde proſpectet omnia qui ſpeculator ſuper omnia conſtituitur? Collocatur in ſede Ieſu Chriſti homo mortalis, qui

[Margin: Sedes Epiſcopalis.]

[Margin: De dignitate ſacerdotali. cap. 6.]

ali-

aliquando iudicium et sententiam, vel æternæ suæ salutis, vel perpetuæ damnationis, ex eodem loco prout eumdem tutatus fuerit, reportaturus est. Collocatur in solio illius, cuius sedes Throni sunt, mentes tranquillissimæ & placidissimæ, pace perenni, quæ exuperat omnem intellectum, perpetuò fruentes. In quem desiderant & Angeli prospicere; cui omnes Patriarchæ seruierũt; cui omnes Prophetæ testimonium reddiderunt; cuius pedum vel ipsum corrigium calceamenti qui soluat, indignum se iudicat ille, quo nullus maior extitit inter natos mulierum. Cuius loci consideratio, *inquit Bernardus*, facit honoris contemptorem in honore etiam ipso. In alto positum, non altum sapere difficile est, & omninò inusitatum; sed quantò inusitatius, tantò gloriosius: timor de adepta iam altitudine, tædere magis facit, quàm placere ipsam altitudinem. Nulla splendidior gẽma in omni præcipuè ornatu Pontificis, ipsa humilitate; quò enim celsior cæteris, eò humilitate apparet illustrior, & seipso. Blanditur Cathedra, specula est, non domus: qui eleuauit, deijcere potest. Consideras gradum, & casum metue: consideras fastigium dignitatis, & vide faciem abyssi deorsum. Occupare enim locum, & non facere fructum, nec loco expedit, nec personæ. Hæc quidem hactenus diuinitùs Bernardus. *Quanta igitur vitæ cælestis integritate, innocentia, continentia, æquitate, moderatione, constantia, patientia; quanto impetu mentis ad sempiternam gloriam, ac reliquas virtutes, vita sanctissima, & moribus probatissimis, & studio diuinæ virtutis ac charitatis ardentissimo, ad hunc ipsum primum nuptiarum accubitum tuendum & exornandum opus sit, ipsi videtis; quàm candida & illustri veste, vt par dignitati & loco virtus adferatur. Simia in tecto, Rex fatuus in solio sedens; monstrosa res, gradus summus, & animus infimus; ingens auctoritas, & nutans stabilitas.* Prouiden-

Lib. 2. de consideratione.

Epist. 237.

Virtus Episcopalis.

cunda par- Pastoralis p. 6.

uidendū igitur, *monet Gregorius*, quatenus & honore ſuppreſſo ęquales nos ſubditis benè viuentibus putemus,& erga peruerſos iura rectitudinis exercere non formidemus: nec præeſſe nos hominibus gaudeamus, ſed prodeſſe. Summus enim locus ita benè regitur, cùm is qui pręeſt vitijs potiùs, quàm hominibus dominatur: ita tamen, vt in corde ſeruetur humilitas,& in opere diſciplina; vt eos quos corrigimus, tacita nonnumquam cogitatione nobis ipſis præferamus: ſic iura diſciplinæ exerceantur contra delinquentes, vt pietatis viſcera non amittantur: ſit amor, ſed nō emolliens; ſit rigor, ſed non exaſperans; ſit zelus, ſed nō immoderatè ſęuiens; ſit pietas, ſed non pluſquam expedit parcens, vt in arce regiminis iuſtitia clemētiæ permiſceatur: nam ſecta immaturè vulnera deteriùs inferueſcunt; & niſi cum tempore medicamenta conueniant, conſtat quod medendi officium amittunt: vt non de ſubditis creſcamus, ſed ipſi de nobis. Principem enim te conſtituerunt, ſed ſibi, non tibi. *vt in omnibus illud quod monet Bernardus, diligenter expendatur; quid liceat, quid deceat, quid expediat.* Plus erga corrigendos, *docet ſanctus Leo*, agat beneuolētia, quàm ſeueritas: plus cohortatio, quàm commotio: plus charitas, quàm poteſtas. *His legibus hoc tantum tuetur & exornatur ſolium; his ipſe ſolij Princeps & Dominus Ieſus Chriſtus vſus eſt. Ad cuius loci dignam adminiſtrationem, magnificè cohortatur Pontifices Nicolaus primus*: Epiſcopi eſtis, exurgentia in Eccleſia Chriſti horrenda pericula prouidete: ſpeculatores eſtis, in altam mentis arcem conſcendite,& in gregem dominicum feram peſſimam irruere cupientem à longè contemplamini. Quaſi tuba exaltate vocem veſtram,& annunciate populo Dei ſcelera eorū: ſuper montem excelſum;

Epiſtola 84.

Epiſtola ad Epiſcopos Cōſtantinopolitanæ Sedi ſubiectos.

sum; id est, altitudinem virtutum ascendite. Qui euangelizatis Sion, state in fortitudine: potestatibus huius sæculi, ex aduerso ascendite. *Ne veniat paterfamilias, & iubeat vos dare eum locum digniori; ne pro omnis æquitatis & honestatis Antistitibus; nequitiæ præsides esse videamini.* Luc. 14.

Sic igitur collocato Pastore in sua sede, prorumpit vniuersa Ecclesia in laudes & confessionem omnipotentis Dei; in quas omnis humana actio & institutum, meritò desinere debet. Ducitur per templum nouus Antistes, ut omnibus innotescat; cõmendatur summo Pastori, & rectori omnium Deo: Vt quem Ecclesiæ suæ præesse voluit, propitius respiciat: det illi verbo & exemplo quibus præest, proficere, & ad vitam, vnà cum grege sibi credito, sempiternam peruenire. Quantumlibet enim fuerit peritus gubernãdi, *inquit Chrysostomus,* nisi inter huiscemodi gubernacula gratiam habeat, & pacem quæ à Deo est; & nauiculam simul, & nauigantes procella inuoluet, mergetq; profundo.

Ducitur per Ecclesiã c.1: & benedici[...]

Sermone primo ad Titum. Dei gratia necessaria.

Pleno vestitu nuptiali ornatus & decoratus nouus Præsul, benedicit populo, ac dimittit Ecclesiam. Pleni amore & spiritu diuini Antistites, in mutuas salutationes, in mutua oscula, in mutuos amplexus effunduntur, mutuam sibi pacem tradentes et accipiẽtes. Salutationes.

Precatur sacer consecrator nouo Præsuli, tamquam germano filio suo; in omni cura ac solicitudine subiecti sibi gregis, omnes salutares et optatos successus: Precatur nouus Pontifex consecratori suo, quem in patris loco vetustissimis institutis, per omnem vitã habere ac venerari iubetur, ter elata voce, multos felices & prosperos annos. Quem ritum τελειωτικὸν ἀσπασμόν: *hoc autem est, Sacerdotalis perfectionis salutationem, et complexum, sacer vocat Dionysius: quam hoc modo explicat.* Nam & omnes, *inquit*, qui adsunt, sacrorũ ordinum homines, & Pontifex ipse qui consecrauit, eum qui cõsecratus est salutant. Cùm enim

Consecrator loco patris.

In eodem capite 5.

san-

sancta mens sciẽtia, viq́ue Pontificis, & diuina vocatione atque sanctimonia, ad Ecclesiastici ordinis consecrationem honoremq́; peruenit, tum charus est paribus sanctissimisq́; ordinibus; & ad pulchritudinem diuinę similem perductus, mentes similes amat, atque ab eis sanctè redamatur. Hinc consalutatio illa inter Ecclesiastici ordinis homines seruatur & perficitur, quæ sanctam parium similiumq́; mentiũ societatem indicat, lætitiamq́; mutuam, quæ amore digna est, quippe quæ diuinam pulchritudinẽ saluam & incolumẽ Ecclesiastici ordinis formæ conseruet. Hæc Dionysius. *Amor siquidem Pastorum & concordia, salus & firmamentum est gregis. Decet enim eos, qui omnis pacis & amoris cæteris omnibus hominibus duces & auctores esse debent: ad cuius rei designationem, in veteri lege non alius quàm Sacerdotes, ignem in templo Dei accendere iussi sunt; eos ipsos inter se nullis dissensionibus, nullis simultatibus omninò disiungi, sed mutuam pacem & charitatem amplecti. Sic enim animis coniuncti atque concordes, viribus quoque magis pollebunt; omnesq́; inimicorum suorum fraudes et insidias, omnem vim & impetum, faciliùs sustinebunt, infringent, atque dissipabũt. Hoc enim est vnguentum Deo gratissimũ, quod descẽdit in barbam, barbam Aaron, & in oram vestimenti eius. Amor enim & concordia Pontificum, amorem & mutuam charitatem fouet Principum; quorum consensus, populi salus & concordia est. Hic est ros suauissimus montis Hermon, qui descendit in montem Sion; ibi mandauit Dominus benedictionem, & vitam vsque in sæculum.*

[E]piscoporum [co]ncordia.

[Lev]uit. 6.

[P]sal. 132.

E*Xposui, vt potui, Nuptias Sponsi & Sponsæ, Episcopi & Ecclesiæ: dixi, inter quos hoc contrahatur matrimonium; quis Nuptiarum Sponsor; qui exornatores & pronubi; quæ circumstantiæ; quis nuptiarum modus & ratio. Quo in loco, antequam dicendi finem facio, primùm ab hæreticis huius sæculi mihi inquirendum*

[C]ontra hæreticos pro sac. [ce]remonijs & [Ca]tholicis electionibus Pontificum.

esse putaui: Quæ causa fuit, cur, cùm se omnis vetustatis & antiquitatis studiosos et cultores esse dicant, ab his pulcherrimis & vetustissimis ritibus discesserunt? Cur nihil earum rerum, in designatione suorum Pastorum, faciunt? cur sine examine, Doctores; sine Sacerdotalis manus impositione, Pontifices; sine vnctione, Sacerdotes; sine missione, Apostolos; sine ritu sacro; sacrarij ministros esse velint? An hæc sacrosancta nō sunt? an non ex antiquissima & Apostolica traditione profluxerunt? an non diuinis Scripturis consentanea? an nō munus & officium eius qui consecratur, re ipsa potiùs quàm verbis exprimentia, ac ob oculos planè ponētia? Cùm segniùs irritant, vt summus dixit Poëta, animos demissa per aures, quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus. Deinde, quæ causa fuit, cur homines quidem probatos, legitima vocatione in amplissima dignitate constitutos, tam sacro ritu consecratos repudiarunt? errones autem quosdā, sine vocatione, sine examine, sine sacramento, sine lare denique ac foco secuti sunt. aut quam tamdē iustam causam, in illo acri & perspicaci iudicio Dei, eius suæ rebellionis & temeritatis reddituri sunt? Sacra Scriptura, inquiunt, nituntur; verū Dei verbum docent. Quo teste, aut iudice? Num de cælo vox delapsa est à magnifica gloria, quæ eos audiendos esse iubeat? num multis et varijs signis & portentis sua confirmarunt? num admirabili consensu & concordia vigent? num vitæ quadā diuina & cælesti sanctitate & integritate illustres sunt? num doctrinam quādam eximiam, quæ omnem veterum eruditionem longis passibus post se relinquat, adferunt? num salutarē profectum vitæ et doctrinæ, in dies maiorem ac maiorem ostendunt? nihil certè horū. Quid sit euersum, videmus; quid sit extructum, non videmus: quid extirpatum sit, sentimus; quid satum, nondum perspicimus: nisi fortassè pro fide ac religione, perfidiā; pro Euangelij veritate, flagitia; pro pace & charitate, intestina bella, ac in omnes bonos acerbum odium: pro modestia, superbiam; pro libertate & moderatione, licentiā; pro castita-

te; libidinis indomitum laxamentũ; pro tranquillitate, sæuam tempestatem; pro obedientia, legitimi imperij contemptionẽ; pro diuini amoris studio, rerum sacrarum, quæ amorem diuinum excitabant, exitiũ orbi Christiano inuexerunt. Atqui dices; eos nihil aliud profiteri, quàm se purum verbum Dei docere, sacraq; Scriptura niti. Porrò verbis, quicquid libet non satis est affirmare; exempla diuinæ virtutis, non voces inanes, requirimus: neque satis est verbo tantum affirmare, vt id continuò credendum sit; non audio verba, sed opus attendo. Quis hoc idem ex veteribus hæreticis, quis ex nostris, pro-
Ioan. 8. *fessus non est? Atqui dicit veritas ipsa: Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum nõ est verum: alius est qui testimonium perhibet de me, et scio quia verum est testimonium eius quod perhibet de me. Veritatis testimonium, si ipsa de se testetur, nõ erit verum: hominis natura mendacis & errori obnoxij, pro seipso in*
Psal. 115. *priuata causa, testimonium accipiemus? Nos, inquiunt, & vitæ*
Epistola 75. *& doctrinæ suæ, locupletes habent testes. Atqui docet magnus Basilius,* Oportere pari saltem facultate instructũ esse illum qui de alicuius doctrina, aut scriptis iudicaturus est, qua ille ipse, qui docet aut scribit, præditus sit. Nã & de opere rustico nemo potest recte iudicare, nisi Agricola: & de recto & suaui cõcentu, nisi Musicus. Doctrinæ autem quomodo erit ille iudex, qui neque præceptorem suum monstrare potest, neque tempus quo discebat? Multum autẽ opus esse elaborare, & multas insomnes noctes ducere, multasq; lachrymas ad Deũ profundere, illum, qui veritatem quærit, quiuè eius causa vnitatem fraternam
Ibidem. aliquo modo perturbare velit, docet idẽ Basilius. *Nimis ludimus in rebus maximè serijs, cum iactura salutis & felicitatis nostræ, omnium autem rerum humanarũ extremã perturbatione.*
Epist. 86.87. Sint testes, *ait idem Basilius,* oculi iustorũ, & aspectus virorum perfectorum, qui illud liberè ac verissimè dicere possint:

possint: Plura quàm vos nouimus, atque internis vitiorũ spinis non tantopere suffocamur; neq; paucis ornamentis multiplicẽ malitiã admiscuimus; quales nostra ætas, vel nullos, vel paucissimos cùm ferat, vetus sæculum nobis est appellandũ, veteris sæculi iudicijs vtẽdum. *Deinde Reges atque Principes, omnesq; illi penes quos conferendarũ tantarum dignitatum & munerum summa testimonij est, mihi sunt commonendi, eam legem Dei esse,* Vt si steterit testis mendax contra hominem, accusans eum præuaricationis; stabũt ambo quorum causa est, ante Dominũ, in conspectu Sacerdotum & Iudicũ, in diebus illis: cumq; diligentissimè perscrutatus inuenerit falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, reddẽt ei sicut fratri suo facere cogitauit, & auferes malum de medio tui: vt audientes cœteri timorem habeant, & ne quisquã audeat talia facere. Non misereberis eius. *Quòd si in vnius hominis peculio, aut vitæ periculo, testis iniquus tã abominabilis est coram Domino, tantisq; plagis vapulat: quid in peculio & sorte hæreditatis filij Dei? quid in salute sponsæ & corporis Iesu Christi Ecclesiæ sanctæ, pro qua ille seipsum tradidit, crucemq; ac mortẽ acerbissimam sustulit? Quid in periculo æternæ salutis, vel interitus tot animarum, si quis aut per negligentiam, aut per beneuolentiam, aut per fœdissimum quæstum mentitus fuerit; ac pro Sacerdote mercenarium, pro Pontifice lupũ, pro Pastore furem & latronem, testimonio suo Ecclesiæ Dei præfecerit? quibus, & quãtis hic ipse plagis obnoxius erit?* Non est enim hoc cõsulere populis, *inquit sanctus Leo*, sed nocere; nec prestare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim præsidentium, salus est subditorũ. Et difficilè est vt bono peragantur exitu, quæ malo inchoata sunt principio. *Recẽset Auerni pœnas Latinus Poeta, quas inferẽtes Orci præsides, exprobrant noxijs:* Vendidit hic

Deut. 19.

Epist'a 87

patriam auro, dominumq; potentem imposuit. *Quantò iustius, & cum maiore horrore id dicetur: Vendidit hic Ecclesiam auro, Pastoremq; negligentē imposuit, nequissimo quæstu. Omnium damnationis causam & pœnam sustinebit ille, qui malū pastorem & præfectum dedit. Qui enim cordi vulnus intulit, totum læsit corpus. Languente enim corde, in cassum membra uigent. Frustra miles contendit, si ab ipso militiæ duce erratur.* Totius familię
ist. 87. domini status & ordo nutabit, *ait sanctus Leo*, si, quod requiritur in corpore, non inuenietur in capite. *Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici eum qui eligit, qualis ille est, qui non meruit ordinari? Sicut autē boni operis sibi comparat fructum, qui rectum seruat in eligendo Sacerdote iudicium; ita graui semetipsum afficit dāno, qui ad summum dignitatis subleuat indignum.* Qui cui potestatē facit, *inquit Chrysostomus,*
b. 4. de dignitate Sacerdotali. volenti Ecclesiam corrūpere; is certè author fuerit eorum omnium, quę perdita illius audacia turbauerit.

Et ea quidem mala quæ nos diuexant, molestissima nobis sunt: hęc ipsa religionis Christianæ in multas partes fœda dilaceratio; hæc omnium rerum, tam diuinarum, quam humanarum, summa perturbatio; hic ipse legum, magistratuum, iudiciorumq; contemptus; hæc inobedientia, atque omnis ueteris disciplinæ dissolutio; praui, et corrupti mores, discordiæ, bella, factiones, tumultus: si autem causas & origines earum rerum diligenter expenderimus, ipsimet tantorum malorum fabri et auctores sumus: dum pueros uiris, laicos Sacerdotibus, profanos religiosis; ignaros doctrinæ, impuros, & omni scelere à prima sua ætate imbutos, rebus sacris, ac hominum expiandis uitijs, leuis nonnumquā compendij causa præficimus; quæ posteà ne quicquam magno, si fieri possit, redimere uellemus. Sed & populus Christianus nobis compellandus est: Num ita Pastoribus suis, ut par est, iuxta præceptum Pauli, uti Christo Domino, pareat? Num sine uoluntate & auctoritate eorū, nihil agat?

num

num debitum honorem & reuerentiam, illis tribuat? num decimas & primitias laborum suorum, magna cum lętitia & hilaritate, vti pręcipit Dominus, illis reddat? num eos, tamquam parentes, emet & reuereatur? num maiorum suorum legibus & institutis obtemperet? qui graui mulcta eos puniunt; qui presente Archiepiscopo aut Episcopo, uel impurum aliquod uerbum protulerit, uel minus moderatè se gesserit; an officiũ prastare se Deo, cum Judæis atque fœdissimis Tyrannis arbitratur, si aliquid contra honorem, sanctitatem & auctoritatem eorũ dixerit, aut sanxerit? si in aliqua parte eorum fortunas atque dignitatem laserit; si aliquid ex eorum possessionibus per sacrilegium auerterit; an filij sunt Belial, filij sine iugo: vt spreto Samuele Deum spernant, & tradantur in manus Regis Babilonis; vt discant distantiam seruitutis Dei à seruitute Regis terrarum?

Vos deinceps sanctissimi Antistites compello; num fidem semel datam sanctè et intemeratè seruetis? num sacrorum Symbolorum & mysteriorum puritatem, vita innocentia & integritate repræsentetis? nũ capita vestra, & manus vestras, sacris vnctionibus nitentes, puras & mundas ad Deum cœli pro salute populi tendatis; vt sitis omnium quidem bonorum exoratores, malorum autẽ auersores? num ascendistis ex aduerso, et opposuistis vos murum pro domo Jsraël; vt stetis in prælio in die Domini? Num cum fideli Mose in perfractione deiecti parietis domus Domini, vitam et corpora vestra, murum pro salute populorum obiecistis? Num in lege Domini meditemini die ac nocte, ea discẽtes quæ alios doceatis? Præconis enim officium suscipit, quisquis ad Sacerdotium accedit; vt ante aduentum iudicis qui terribiliter sequitur, ipse clamando gradiatur: si autem Legis diuinæ est ignarus, quam clamoris vocem daturus est præco mutus? Num opibus ad subleuationem pauperum, an ad luxum vel auaritiam? num dignitate ad salutem & ornamentum populorum, an ad ambitionem et vanam gloriam? num potestate

Cohortat ad Episcopo

Ezech. 1

Psal. 1.

ſtate ad defenſionem afflictorum, an oppreſſionẽ debilium vſi eſtis? Veſtris quidem fulcimento & præſidio, alienis autem terrori & trepidationi; vt ruant qui noxiè ſtant, digni erigantur. Quòd ſi facitis, macti ea virtute eſte, columnæ & firmamenta Eccleſiæ Dei; expectantes Principis Paſtorum illam magnificam vocem: Euge ſerue bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui. *Sin aliter, verendum eſt, ne malos malè perdat, vineã autem ſuam locet alijs operarijs*, Nam ſi is, *inquit Chryſoſtomus*, qui vnam animam ſcandalizat, expedit ei, vt mola aſinaria ſuſpendatur circa collum eius, & demergatur in profundum maris: qui tot animas ſcandalizat, & vrbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, ciues, ruſticos, incolas, ſuæ ciuitatis, aliarumq; vrbium, quæ illi ſubiectæ ſunt; quid pati merebitur? Nempè verò ſi plura triplo, quàm diximus, addas, nihil dicturus es, adeò vehemens pœna atque cruciatus huiuſmodi hominibus imminet. Nam ſi horremus, dum iudicium id nobis ſubeundum eſt, in quo peccatorum propriorum rationẽ reddituri ſumus; vt qui ſentiamus, nos ignem illum ęternum effugere nequaquam poſſe: quid illi expectandum eſt, qui tam multorum nomine cauſas ſit dicturus? Quòd autem hoc verum ſit, audi beatum Paulum, ſeu potius non Paulum, ſed Chriſtum Pauli ore loquentẽ: Parete ijs qui præſunt vobis, & concedite: nam illi vigilant pro animis veſtris, tanquam rationẽ reddituri. Hiccinè exiguus tibi videtur comminationis terror? equidem illum, quantus ſit, verbis exprimere non poſſum. Maximè autem puniendi illi fuerint, qui poſt eum honorẽ ſtudio atque ambitione adeptum, vel per ignauiam, vel per malitiam, vel per imperitiam, re ipſa non rectè vtuntur:

[Margin notes: Matth. 25. — Matth. 21. — Epiſtol. ad ...um, Ser. 1. — Chryſoſt. de ...cerd. lib. 3. — ...b. 13. — Chryſoſt. de ...cerd. lib. 4.]

Tu

Tu verò sancte Antistes, noua creatura Dei, diligenter te circũspice, quis fueris, & qui nunc sis. Quis in natura, *ait Bernardus*, quis in persona; qualis in moribus, quæ sub te, quæ circa te, quæ supra te sunt: quid, cui, & apud quos promiseris. Tenetur vox tua, *dicit Ambrosius*, non in tumulo mortuorum, sed in libro viuentium: præsentibus Angelis locutus es, sed & ipso Christo. *Considera deinùm, cuius dignitatis, sanctitatis, formæ atque pulchritudinis, decoris item et maiestatis, sponsam acceperis: Vna est matri suæ, electa genitrici suæ; vt aurora consurgens; pulchra vt luna, electa vt sol, terribilis vt castrorum acies ordinata: cui datum est, vt cooperiat se byssino splendenti & candido: quã lauit & sanctificauit sponsus eius, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ; & tradidit semetipsum pro ea, vt exhiberet sibi gloriosam, non habentem maculam aut rugam, columbam suam, perfectam suam: quam eandem maxima & preciosa dote Corporis & Sanguinis sui, Sacramentorum, hæreditatis incorruptibilis & incontaminatæ, immarcescibilis conseruatæ in cœlis, largè & prolixè donauit: quam tot filiorum greges sanguine agni consperforum, vndique circumstant. Qua igitur diligentia & cautione ea ipsa pulcherrima mulierum tibi custodienda erit, vt eam reddas sanctã & immaculatam Sponso suo iudici futuro; aut pro quali tibi deposito causa dicenda, ratioq; reddẽda erit? Cogita item, quæ sit ista tua totius ornatus & habitus immutatio? In quo solio consederis & altiorem tu quidem locum sortitus es, sed non tutiorem; sublimiorem, non securiorem. Terribilis prorsus, terribilis est locus iste Locus, inquam, in quo stas, terra sancta est: locus Christi, vbi steterunt pedes eius. Locus illius est, quem constituit Deus minum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ. Isteq; cerdotij tui externus habitus, tuæ mentis ornatus designatio est, im Pontificalem gloriam, vt dixi, non iam nobis honor cõmen- vestium, sed splendor animarum. Quicquid igitur ista vela-*

mina

Lib. 2. de consideratione

In libro de qui mysteriis initiãtur, c.

Cantic. 6.

Ephes. 5.

Gen. 28.

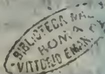
Exo. 3.

Psal. 13

Psal. 104

mina in fulgore auri, in nitore gemmarum, & in multimodis operis varietate significant; hoc in tuis moribus actibusq; clarescat; vt his vtaris ad ædificationem, non ad destructionem; ad ornatum ordinis, non ad fastum personæ. Domabis lupos, sed ouibus non dominaberis; pascendas vtique non premendas suscepisti: tene medium, si non vis perdere modum. locus medius tutus est; medium sedes modi, & modus virtus. Vt qui nunc gloriosus et conspicuus in hoc habitu nobis omnibus appares, eumdem te in hac ipsa stola integra et immaculata, iusto & incorrupto iudici sistas: ut hic ipse habitus & ornatus illo die splendor & decus sit in te, non testimonium contra te. Et quod humano ore iam diceris, ante eius qui te tali dignatus est honore, æquissimos oculos existas. Benedicat igitur tibi Dominus ex Syon, ut uideas bona Hierusalem. Det uerbum Euangelizanti uirtute multa: ipse dexteram tuam manu sua teneat, & in consilio deducat, & cum gloria suscipiat: Pastorem pascat, doctorem ducat; ut ipsius gregem scitè ac peritè pascas, & uideas filios filiorum ministerij & functionis tuæ: pacem super Israël. Dicat omnis populus. Amen.

FINIS.

Regestum.

† A B C D E F G H I.

Omnia sunt integra folia.

ROMÆ, *Apud Heredes Nicolai Mutij* MDCI

SVPERIORVM PERMISSV.